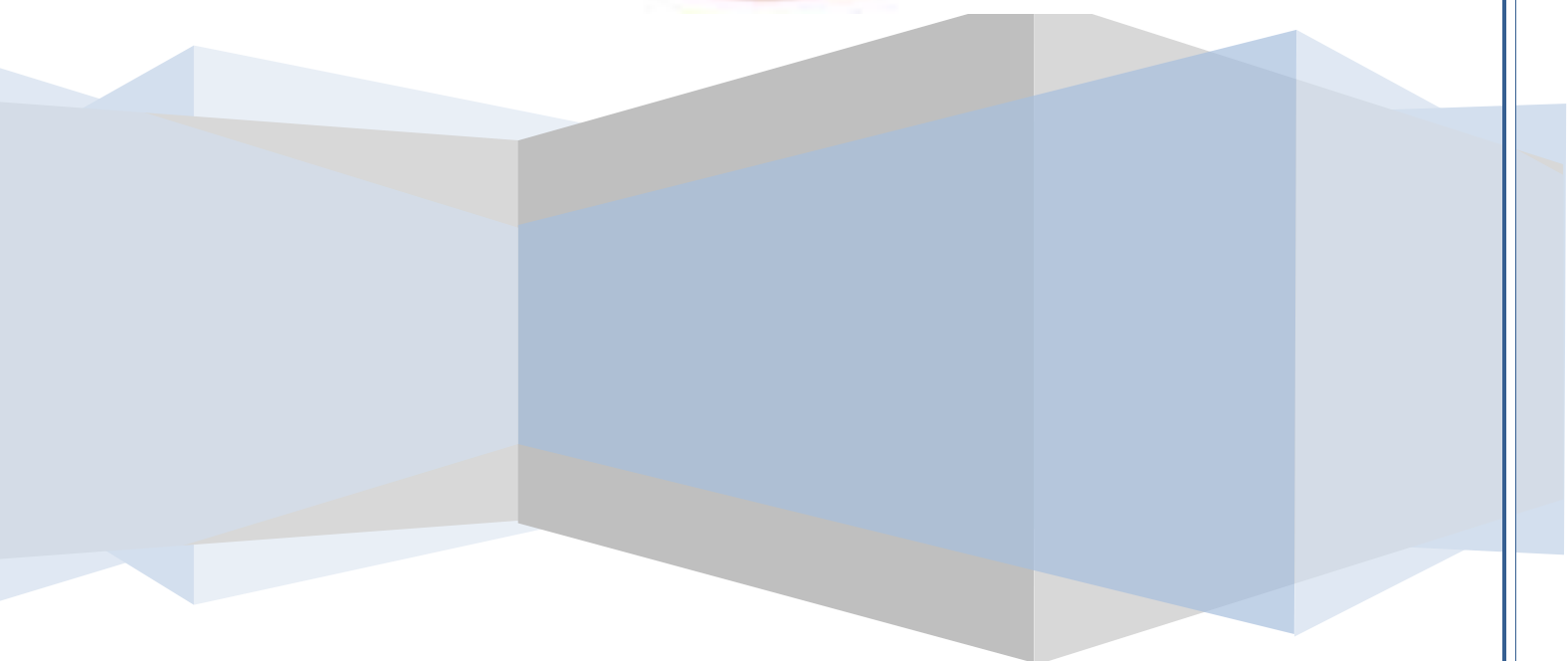

דוח פעילות של הפרקליטות הצבאית לשנת העבודה 2013

דברי פתיחה

כמדי שנה, מתכבדת הפרקליטות הצבאית להעמיד לעיון הציבור דו"ח שנתי, המשקף בתמצית את עשייתה הרבה והמגוונת של היחידה במהלך השנה החולפת.

בשנת 2013 זכינו לציין את מורשתה של היחידה, בערב מרגש בו חגגנו 65 שנים לפרקליטות הצבאית. במהלך האירוע, אשר נערך במעמד שר הביטחון והרמטכ"ל, ונכחו בו נשיאי בית המשפט העליון לשעבר, שופטי בית המשפט העליון, יועצים משפטיים לממשלה ובכירי מערכת המשפט בעבר ובהווה, לצד בכירי מערכת הביטחון וצה"ל, נתנו ביטוי לעשייתה הייחודית של הפרקליטות הצבאית, כגוף משפטי עצמאי ובלתי תלוי, אשר יחד עם זאת מהווה חלק בלתי נפרד מצה"ל, ופועל בשיתוף פעולה מלא עם המפקדים - החל בחקיקת חוק השיפוט הצבאי, דרך הסדרת השלטון הצבאי באזור יהודה ושומרון ובעזה, הטמעת עקרונות המשפט הבין לאומי כעקרונות יסוד בתורת הלחימה בצה"ל, ועיגון זכויות היסוד של החיילים בכל תחומי העשייה הצבאית, וכלה באכיפת הדין כלפי חיילים ומפקדים בעת שגרה ובעת מלחמה. בכל חזיתות המשפט בהן אנו פועלים, שזורה כחוט השני המחויבות העמוקה של היחידה לשלטון החוק ולעקרונות המשפט והצדק, לצד ההבנה וההכרה של צרכי צה"ל ומשימותיו. בערב המורשת, אף הכרזנו על הקמתה של עמותת הפרקליטות הצבאית, אשר בראשה התנדבו לעמוד רבים וטובים מקציניה של היחידה בעבר. העמותה הוקמה מתוך רצון להוסיף ולשמר את מורשתה של היחידה, לטפח את הקשרים בין קציני היחידה בעבר ובהווה, ולפתח אפיקים חדשים לקידום המשפט הצבאי. אני סמוך ובטוח שכבר בשנת 2014 נהנה מפירות הביכורים של עמותה חשובה זו.

מורשת היחידה נבנית בעבודה קשה. העבודה הרבה שנעשתה ביחידה בשנת 2013, היא נדבך חשוב נוסף בבניין מפואר זה. בשנה זו, אכפנו את הדין בצה"ל, והגשנו כ-4,500 כתבי אישום לבתי הדין הצבאיים. לצד זאת, הגשנו לבתי המשפט הצבאיים באיו"ש כ-5000 כתבי אישום נגד פלסטינים, חלק הארי שבהם בגין עבירות נגד ביטחונה של מדינת ישראל; פעלנו לקידום עשרות דברי חקיקה בישראל ובאיו"ש, וקידמנו תיקונים משמעותיים לפקודות הצבא; כתבנו מאות חוות דעת בתחומי משפט שונים – המשפט המנהלי, המשפט האזרחי, המשפט הפלילי והמשפט הביני"ל, וסיפקנו לצה"ל את הכלים

המשפטיים הדרושים לו לשם השגת יעדיו; הדרכנו מפקדים וחיילים והטמענו בקרבם את עקרונות שלטון החוק.

מבין כל אלו, אבקש לעמוד בקצרה על מספר נושאים חשובים אשר עמדו במרכז עשייתה של היחידה בשנה זו.

בחודש פברואר 2013, פורסם החלק השני של דו"ח ועדת טירקל, ועדה אשר מונתה על ידי הממשלה על מנת לדון במנגנוני הבדיקה והחקירה בישראל של תלונות וטענות בדבר הפרות של דיני הלחימה על פי המשפט הבינלאומי. **הקביעה החשובה ביותר של הדו"ח היא שככלל, מנגנוני החקירה הקיימים בישראל, ובצה"ל בפרט, עולים בקנה אחד עם הסטנדרט הקבוע במשפט הבין-לאומי. בתוך כך, קבעה הוועדה שאין לקבל את הטענות שהושמעו, לפיהן יש להוציא את החקירות מידי צה"ל. לצד זאת, המליצה הוועדה 18 המלצות אשר תכליתן להפוך את המנגנון בישראל לטוב יותר, ואולי אף לטוב ביותר, מבין המנגנונים שנבדקו על ידי הוועדה. בימים אלו, יושב על המדוכה צוות, בראשות ד"ר יוסף צ'חנובר, אשר מונה על ידי הממשלה לבחון וליישם את המלצות דו"ח טירקל. הפרקליטות הצבאית, שהינה שותפה פעילה לעבודת הצוות, למדה היטב את המלצות הדו"ח, והחלה לפעול ליישומן. דומה כי יישום נכון ומותאם של ההמלצות, בהתאם לרציונאל העומד בבסיסן, אכן יביא לשיפור המהירות והאפקטיביות של החקירות בתחום המבצע.**

ביטוי ראשון לכך ניתן למצוא כבר באופן שבו נבדקו האירועים המבצעיים החריגים שאירעו במהלך מבצע "עמוד ענן", שהתרחש בסוף שנת 2012. עוד בטרם פורסמו המלצות ועדת טירקל, המליצה הפרקליטות הצבאית לרמטכ"ל **ליזום** בדיקה מעמיקה של כלל התקיפות אשר קיים חשש שכתוצאה מהן נהרגו בלתי מעורבים, אף ביחס למקרים שבהם לא הוגשו תלונות. בדיקה זו התקיימה באמצעות צוות מומחים חיצוני לשרשרת הפיקוד במבצע. על בסיס ממצאיה של בדיקה זו, וחומרים נוספים שהועברו לעיון הפרקליטות הצבאית, נערכה על ידי התביעה הצבאית, בשיתוף מחלקת הדין הבין לאומי בפרקליטות הצבאית, בדיקה מהירה ומעמיקה, אשר חלק הארי שלה הושלם חודשים ספורים לאחר המבצע.

דו"ח נוסף שהונח השנה על שולחננו, הינו דו"ח הוועדה לבחינת היקף הייצוג מטעם הסגוריה הצבאית, אשר בראשה עמדה השופטת בדימוס דליה דורנר, ואליה חברו סגן הרמטכ"ל לשעבר, האלוף (במיל') דן הראל, וראש מחלקת הייעוץ והחקיקה בפרקליטות הצבאית לשעבר, אלי"ם (במיל') משה ינון. מסקנות הוועדה והמלצותיה, אשר אומצו על ידי במלואן, מהוות אבן דרך חשובה במיסוד עצמאותה של הסגוריה הצבאית, ובהכרה בתפקידה הציבורי החשוב, בקידום ההגנה על זכויותיהם של חיילים במשפט הפלילי-צבאי. תפקידה זה של הסגוריה הצבאית קיבל ביטוי של ממש בפועלה גם בשנה זו, כאשר יוזמות שונות של הסגוריה, כגון היוזמה לקיצור תקופות המעצר והיוזמה להקמת שירות מבחן בצה"ל, הולידו עבודות מטה אשר בסופן צפוי שינוי במצב הקיים.

בתוך עמנו אנו חיים, ובשנה זו נדרשנו לעסוק גם בקיצוץ התקציבי העמוק שהושת על מערכת הביטחון. הפרקליטות הצבאית, בהובלת מחלקת הייעוץ והחקיקה, נטלה חלק בדיונים הרבים שהתקיימו בנושא זה, ותרמה לקידום פתרונות יצירתיים אשר אפשרו חסכון בתקציב תוך פגיעה מינימאלית בצרכי הביטחון ובתנאי השירות של משרתי הקבע. הדיונים בנושא זה שבו והבליטו את הקשיים המשפטיים הקיימים בהגנה על זכויות משרתי הקבע, אשר מסיבות הקשורות לביטחון המדינה ולניהול תקין של המערכת הצבאית, אינם נהנים מזכויות המוקנות לעובדים – ובכלל זה זכות ההתארגנות וזכות השביתה. משכך, משמשים משרתי הקבע לא אחת כמקור נוח לחסכון תקציבי, כאשר מעבר לגזירות הכלכליות המושתות עליהם כאזרחי המדינה וכמי שצמודים לעובדי המדינה, מבקשים להשית גזירות ייחודיות, אשר מסתכמות לעיתים באחוזים רבים מתוך שכרו של כל משרת. בהעדר זכויות מגן, נדרשת הגנה משפטית אחרת על זכויותיהן הכלכליות של המשרתים. הפרקליטות הצבאית פעלה בשנה זו, ותוסיף ותפעל לעיגון ההגנה המשפטית על זכויותיהם של משרתי הקבע, באופן אשר ייתקן את העיוות הנוצר עקב מעמדם הייחודי של המשרתים, מבלי לגרוע מהגמישות הניהולית הדרושה לקברניטי הצבא.

עוד עסקנו השנה רבות בעניינם של קטינים פלסטינים המועמדים לדין בפני בתי המשפט באיו"ש. הטיפול בתחום זה נושא עימו מורכבות ייחודית. מחד גיסא, קטין באשר הוא, הוא עודנו קטין, והוא זכאי להגנה מלאה על זכויותיו. מאידך גיסא, המצב הביטחוני

המורכב, אשר מתאפיין, בין היתר, במעורבות תכופה של קטינים בעבירות ביטחון חמורות, בביצוע פעולות אכיפה על ידי כוחות צבאיים ובמסגרת מבצעים צבאיים, ובקשיים לייצר ולייצב חלופות ברות קיימא להליך הפלילי, דורש התאמות מיוחדות גם בדין החל על קטינים המעורבים בהליך פלילי באיו"ש. בשנים האחרונות, מחלקת יועמ"ש איו"ש, ביחד עם פרקליטות איו"ש, קידמו עבודות מטה רבות, אשר הובילו לשינוי של ממש, הן בחקיקה והן בנהלים המנחים את כלל גופי האכיפה, עד כי נכון להיום, הוראות הדין החלות ביחס לקטינים בישראל הוחלו באופן מלא באזור, למעט בעניינים בהם נמצאה הצדקה ביטחונית מובהקת שלא לעשות כן. כך, קטינים מובאים כיום למשפט רק בפני בית משפט לנוער, הם זוכים לייצוג בפני בתי המשפט, תקופות מעצרים קוצרו, תנאי המעצר הותאמו לצרכיהם של הקטינים, וכך גם הליכי חקירתם. חרף זאת, בשנה האחרונה הושמעו דברי ביקורת רבים נגד התנהלות מערכת המשפט הצבאית בנושא זה, אשר חלק הארי מבוסס על טענות חסרות שחר ועל נתונים שגויים. אי לכך, עסקנו רבות השנה בהסברת הנושא בארץ ובעולם, והצגנו בפני ארגונים (כגון ארגון "unicef", אשר פרסם דו"ח בנושא), בפגישות ובמסמכים, נתונים ועובדות המלמדים כי הביקורת בתחום זה אינה עניינית, ואינה משקפת את המציאות כהווייתה. נתונים עדכניים ומפורטים אודות הדין החל ועל האופן בו הוא מיושם, המלמדים הן על מורכבות ההליכים, והן על הטיפול הנאות בזכויותיהם של הקטינים, מפורסמים באתר האינטרנט של הפרקליטות הצבאית.

פן חשוב נוסף בעשייתה של הפרקליטות הצבאית הינו תחום ההדרכה. בית הספר למשפט צבאי גיבש במהלך השנה את תפיסת "הערכה המלאה", כתפיסת הפעלה שמטרתה להעניק למפקד כלים וידע בכלל תחומי המשפט הרלוונטיים הנדרשים לתפקידם. הערכה המלאה ניתנת בהכשרות מפקדים לאורך כל שדרת הפיקוד. בנוסף, הוחלט השנה על הפעלתה של מנהלת תרגילים משפטית, בתרגילים המטכ"ליים והאוגדתיים. מתוך התפיסה כי תרגול בנושאים משפטיים הוא רכיב משמעותי בהכשרת מפקדי הצבא, פעלה מנהלת התרגילים לשם הטמעת תרחישים משפטיים ואירועים בעלי זיקה משפטית בתרגילים הצה"ליים. בעבודתה, מיצבה עצמה מנהלת התרגילים המשפטית כגורם משפיע, רלוונטי ומשמעותי במנהלת התרגילים הצה"לית.

עשייתה של הפרקליטות הצבאית חשופה כל העת לציבור. בהובלת מדור הדוברות וקשרי הציבור בפרקליטות הצבאית, מועלים מדי יום לאתר המרשתת של היחידה עדכונים מפורטים אודות פועלה של היחידה. בנוסף, ניתן למצוא באתר מידע משפטי רב, בכלל תחומי העיסוק של הפרקליטות הצבאית.

לצד העבודה בתחום המשפטי, מן הראוי לציין את העבודה המסורה הנעשית במיומנות ובמקצועיות בענף כוח האדם ובתחום המחשוב, ואשר בלעדיה לא יכולנו לבצע את שלל המשימות המוטלות עלינו. לצד העבודה השוטפת, בלטה השנה במיוחד ההיערכות המורכבת לערב המורשת, אשר מראשיתו ועד סופו, התנהל למופת. בנוסף, חרף התקציב הדל והחיסרון בכוח אדם, קודמו במהלך השנה מספר מיזמי בינוי בבסיסי היחידה הפרושים ברחבי הארץ, לרווחת קציני היחידה ואלו הנהנים משירותיה. תחום המחשוב קידם השנה פרויקט חשוב לפיתוח מערכת מחשוב עבור הפרקליטות הצבאית, ושקד על אפיון המערכת הנדרשת, בראי צרכי היחידה. זאת, במקביל למתן שירות מקצועי לקציני היחידה ולחייליה, בתחומי החומרה והתוכנה.

אבקש להודות למפקדים, לקצינים ולחיילים בפרקליטות הצבאית על עשייתם המקצועית לאורך השנה, ולהביע את הערכתי על מסירותם. כוחה של הפרקליטות הצבאית באנשיה ואת הצלחותיה יש לזקוף לזכותם. למרבה השמחה, הפרקליטות הצבאית התברכה במשפטנים מצוינים, אשר פועלים מתוך תחושת שליחות ורצון כן לחזק את שלטון החוק בצה"ל ולתת את ייעוץ משפטי איכותי ואפקטיבי למפקדים. אני מאחל לכולנו שנה פורה ומלאה בעשייה.

בכבוד רב,

דן עפרוני,
הפרקליט הצבאי הראשי

תוכן עניינים

2	דברי פתיחה
7	תוכן עניינים
9	התביעה הצבאית
10	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013
11	פסקי דין מרכזיים משנת העבודה 2013
15	אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014
16	הסנגוריה הצבאית
17	מגמות עיקריות ופסיקה מרכזית בשנת העבודה 2013
19	עשייה ויוזמות בשנת העבודה 2013
23	אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014
25	מחלקת הייעוץ והחקיקה
25	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013
30	פסקי דין וחוות דעת מרכזיים משנת העבודה 2013
31	אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014
33	מחלקת היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון (יועמ"ש איו"ש)
34	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013
38	פסקי דין וחוות דעת מרכזיים משנת העבודה 2013
40	אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014
43	מחלקת הדין הבין-לאומי
43	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013
45	פסקי דין, מסמכים וחוות דעת מרכזיים משנת העבודה 2013
47	אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014
49	בית הספר למשפט צבאי
50	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

53	הכשרות ופרסומים מרכזיים משנת העבודה 2013
57	מדור דוברות וקשרי הציבור
57	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013
59	אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014
61	ענף הארגון וכוח האדם
61	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013
63	תחום המחשוב
63	מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013
66	נספחים

התביעה הצבאית

דברי פתיחה

שנת העבודה 2013 הייתה שנה משמעותית מאד בעבודת התביעה הצבאית. היקפי העשייה היו רבים וניכרים.

במהלך השנה החולפת טיפלה התביעה הצבאית בתיקים רבים, ובהם תיקי מין חמורים, תיקי סחר בסמים, תיקי רצח של חיילים ואזרחים ישראלים בידי פלסטינים תושבי איו"ש, תיקים חמורים שעניינם גניבת כלי ירייה מתוך בסיסים צבאיים ומחיילים ועוד. מעבר לכך, התמודדה התביעה עם התגברות תופעות שליליות שהתגברו אשר חיבו מציאת מענה הולם, כגון שימוש בסמים סינתטיים ועברות שעניינן פגיעה בפרטיות באמצעות טלפונים חכמים.

מעבר לטיפול בתיקים חמורים ומשמעותיים, אשר רק מיעוטם זכה לאזכור במסגרת הסיכום המופיע בדו"ח זה, עסקה התביעה גם בהתמודדות עם אתגרים ברמה האסטרטגית. דוגמאות בולטות היו בחינה וגיבוש עמדה בנוגע להמלצות "ועדת טירקל" לבדיקת האירוע הימי מיום 31.5.10 (להלן: "דו"ח טירקל"), על כל השלכותיו הצפויות על עבודת התביעה הצבאית, וההתמודדות עם תחום האכיפה נגד קטינים באיו"ש, הן ברמה המשפטית והן ברמה ההסברתית אל מול גופים בינלאומיים ואחרים. כמו כן, פעלה התביעה להרחבת האפקטיביות של פעולות האכיפה, בין השאר, באמצעות אימוץ כלי "דמ"ש מהיר" בכל חוליות התביעה הרלבנטיות ושיפור הקשר עם המפקדים ביחידות השונות. במישור אחר, ולא פחות חשוב, התקיימה סדנה אסטרטגית שהובילה לשינוי של מטה התביעה באופן שיאפשר לו להתמודד בצורה אפקטיבית יותר עם אתגרי המחלקה בתקופה זו, ונערכה סדנה אחרת אשר במסגרתה עוצב חזון התביעה, נוסח מחדש ייעודה ונקבעו הערכים המובילים שינחו את התובעים בעבודתם.

השנה החולפת לימדה על חיזוק תחושת הערבות ההדדית בין גורמי התביעה השונים והנכונות לסייע זה לזה ככל שנדרש. האתגר הניצב לפתחנו הוא להמשיך במסלול זה, תוך שמירה על יושרה מקצועית, ענווה, אנושיות ורעות.

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

- א. **עלייה משמעותית בכמות התיקים באיו"ש** – בשנת 2013 נרשמה מגמה כללית של עלייה במספר התיקים שהגיעו לפרקליטות איו"ש, כאשר העלייה החדה ביותר ניכרה במספר כתבי האישום שהוגשו בגין עברות של פעילות חבלנית עוינת (עלייה של כ-40% ביחס לשנת 2012 ושל כ-65% ביחס לשנת 2011). עוד, ניתן להצביע על החמרה במהות התיקים שהתקבלו לטיפול בפרקליטות איו"ש (כך, למשל, נרשמה עליה של 200% ביחס לשנת 2012 במספר התיקים שעניינם גרימת מוות בכוונה).
- ב. **הבניית הענישה** - תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") עוסק בהבניית הענישה ומתווה את השיקולים שעל השופט לשקול בבואו לגזור את הדין. תיקון זה לא הוחל במערכת המשפט הצבאית. עם זאת, במהלך השנה החולפת עסקה התביעה הצבאית הראשית בחלחולו של תיקון 113 למערכת המשפט הצבאית דרך פסיקת בתי הדין, ובגיבוש מדיניות לשם יישומו בבתי הדין ובבתי המשפט הצבאיים, בשינויים המחויבים, לרבות עריכת יום עיון, פרסום הנחיה מטעם התובע הצבאי הראשי ופתיחה בעבודת מטה להטמעת התיקון בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "חש"ץ").
- ג. **התמודדות עם טענות בנוגע לטיפול בתיקים מבצעיים** - בעקבות פרסום דו"ח טירקל, שעסק בבדיקה ובחקירה של תלונות וטענות בדבר הפרות של דיני הלחימה, רבו הפניות מצד ארגונים שונים ביחס לתיקים מבצעיים, לרבות: גידול במספר ההשגות אשר הוגשו על חוות דעת של הפרקליטות לעניינים מבצעיים, בקשה להרחבת מדיניות החקירות ודרישה לקיצור זמני החקירה. כמו כן, הוביל סגן הפצ"ר עבודת מטה משמעותית, בשיתוף עם מחלקת הדין הבין-לאומי בפרקליטות הצבאית, לצורך גיבוש עמדת הפרקליטות הצבאית באשר להמלצותיה של "ועדת טירקל".
- ד. **התמודדות עם תופעת השימוש בסמים סינתטיים** - בשנה החולפת, על רקע הגברת המאבק של כלל רשויות האכיפה בתופעת הסמים הסינתטיים ("סמי פיצוציות"), גובשו פקודת מטכ"ל וכן מדיניות תביעה, שתכליתן להרחיב את כלי האכיפה הקיימים בידי צה"ל נגד חיילים המשתמשים בסמים אלו בנסיבות צבאיות. כלים אלו ייכנסו ככל הנראה לתוקף בשנת 2014. כמו כן, פורסם עדכון מטעם התובע הצבאי הראשי לכלל

החיילים בדבר הסיכון הטמון בשימוש באותם חומרים סינתטיים ובדבר הכללת רבים מהם בפקודת הסמים המסוכנים.

ה. **החמרת האכיפה כלפי עברת העריקה** - בשנים האחרונות חודשה מדיניות התביעה של העמדה לדין של מי שנעדרו מן השירות שלא ברשות לתקופות ארוכות מאוד, במקרים המתאימים, בעברה חמורה של עריקה, לפי סעיף 92 לחש"ץ, שהינה עברה מסוג פשע חמור. בשנה החולפת הוגשו שבעה כתבי אישום בגין עברה זו, ואף הוטלו עונשים חמורים, אשר נעו בין 12 ל-15 חודשי מאסר.

ו. **אכיפת הדין כלפי קטינים באיו"ש** - סוגיה זו זכתה לעיסוק רב בשנה החולפת, לרבות תיקוני חקיקה ושינוי נהלים מבצעיים, ומצויה תחת בחינה שוטפת של ארגונים וגורמים אזרחיים. סגן הפצ"ר הוביל עיסוק נרחב ביחס לאכיפת החוק כלפי קטינים באיו"ש, בשיתוף יועמ"ש איו"ש ופרקליטות איו"ש, שגם לקחה חלק פעיל ומרכזי בעבודה מול גורמים חיצוניים שונים, ובראשם ארגון UNICEF וגורמי תקשורת בארץ ובעולם.

ז. **השימוש בטלפונים חכמים לשם ביצוע עברות** - בשנה החולפת, ניכרה עלייה בכמות כתבי האישום שהוגשו בגין פגיעה בפרטיות, שהתבטאה, בין היתר, על דרך צילום והסרטה חיילות במצבים אינטימיים, והפצת התצלומים והסרטונים לאחר מכן לאחרים.

פסקי דין מרכזיים משנת העבודה 2013

בג"ץ 5772/12 ג' נגד הפצ"ר - במסגרת עתירה זו התבקש בית המשפט העליון להורות לפצ"ר להגיש כתב אישום נגד קצין וחייל מגדוד 202, אשר היו מעורבים באירוע מותו של ע"ג ביום 31.10.01, אירוע שהתרחש תוך כדי פעילות מבצעית בעיצומה של "האינתיפאדה השנייה". במסגרת תגובת המדינה לעתירה עמד הפצ"ר על אדני החלטתו המרכזיים: אופן הפעולה של הכוח, בשים לב לנסיבות האירוע ולסכנה שחשו מע"ג, תאם את דיני הלחימה; בחינת האירוע בראי הדין הפלילי הפנימי, בשים לב לנסיבותיו המבצעיות של האירוע ולמסד הראייתי, מביאה לכלל מסקנה כי אין לנקוט צעדים כנגד מי מהמעורבים באירוע. בית המשפט העליון, בהסכמת הצדדים, הורה על מחיקת העתירה.

תיקים מרכזיים בבתי המשפט הצבאיים באיו"ש:

א. ע/2631/11 ו-ע/2639/11 בעניינו של ג"ט - בעניינו של הנאשם הוגש בשנת 2007 כתב אישום אשר הכיל שלושה פרטי אישום בגין עברה של גרימת מוות בכוונה, לצד עברות ביטחוניות רבות נוספות. הנאשם הורשע, בערכאה ראשונה, במרבית פרטי האישום ונידון לשלושים שנות מאסר בפועל. המחלוקת בין הצדדים נסובה, הן בערכאה הדיונית והן בערכאת הערעור, על מעמדו של הסכם שנחתם בין שירות הביטחון הכללי לבין מנגנוני הביטחון הפלסטינים, לפיו גורמי הביטחון לא יפעלו למעצרו של הנאשם כל עוד יעמוד בתנאים מסוימים. בית המשפט הצבאי לערעורים קיבל את טענת ההגנה מן הצדק שהעלתה ההגנה, לפיה כיוון שלא הוכח כי הנאשם הפר את ההסכם שנכרת בעניינו, הרי שגורמי האכיפה היו כבולים בהבטחה שלטונית ומשכך, מנועים היו מלפעול למעצרו ולהעמדתו לדין. לפיכך, כתב האישום בוטל.

ב. תיק ביהמ"ש יהודה 4177/12 תובע צבאי נ' מ"ר - כתב האישום בתיק זה כלל ארבעה פרטי אישום שעניינם גרימת מוות בכוונה. ההגנה הציגה את הטענות "כבר הורשעת" ו"סיכון כפול", שכן הנאשם הורשע במסגרת תיק בית משפט אחר בגין אותם המעשים בעברה של מתן מקלט. מאידך, טענה התביעה כי כתב האישום הנוכחי מייחס לנאשם שורה של פעולות אקטיביות נוספות ביחס לכתב האישום הקודם, בנוסף לשוני ביסוד הנפשי, כגון: תכנון הפיגוע מראש, ניסיון ראשון להוצאת הפיגוע אשר לא צלח וכו'. בית המשפט דחה את טענות ההגנה בקובעו, בין היתר, כי כתבי האישום אכן מתייחסים לאותו אירוע אולם לא לאותם מעשים, הן בהיבט הפיזי והן בהיבט הנפשי.

תיקים מרכזיים בבתי הדין הצבאיים:

א. ע/21/13 התצ"ר נ' טור' ש"ד ו-ע/33,34/13 התצ"ר נ' טור' ת"ד - נגד שני אחים הוגשו כתבי אישום אשר ייחסו להם עברת עריקה, לפי סעיף 92 לחש"ץ, וזאת לאחר שהשתמטו משירות ביטחון במשך למעלה מ-10 שנים ו-9 שנים, בהתאמה. בית הדין הצבאי לערעורים קבע, כי כוונה לחזור ולשרת המסויגת בהתגשמות תנאים שונים, או אמירת דברים בעלמא באשר לרצון לשרת, אינן סותרות את "חזקת הכוונה" הקבועה בסעיף 93 לחש"ץ. עוד קבע בית הדין הצבאי לערעורים, כי נוכח היותה של

- העברה עברה נמשכת, אין בהתייצבותם של הנאשמים מקץ תקופות ממושכות ביותר של היעדרות משירות, כדי לסתור את "חזקת הכוונה".
- ב. **ע/15/13 התצ"ר נ' סמל י"ב** - בתום משפט הוכחות, הורשע הנאשם, בין היתר, בעברת אינוס בנסיבות מחמירות, ונגזר עליו עונש מאסר בפועל של שנתיים וחצי, לצד רכיבי ענישה נוספים. בית הדין הצבאי לערעורים החמיר בעונשו של הנאשם לאחר שהתקבלה טענת התביעה לפיה לא ניתן לחרוג ממתחם הענישה לפי תיקון 113 לחוק העונשין שלא משיקולי שיקום, כך שרכיב המאסר בפועל יעמוד על שלוש שנים וחצי, בקובעו כי שיקולים של אחידות בענישה אינם יכולים לשמש כשיקול לחרוג ממתחם הענישה לפי התיקון.
- ג. **תיק מ/1/13 תובע צבאי נ' ש"א** - נגד קצין בכיר בדרגת סא"ל הוגש כתב אישום בגין עברה של חריגה מסמכות עד כדי סיכון חיים או בריאות, בשל הכאת מפגינים באמצעות נשק. בית הדין המיוחד כיבד את הסדר הטיעון שנרקם בין הצדדים וגזר על הנאשם חודשיים של עבודות צבאיות. זאת, בין היתר, נוכח הצעדים הפיקודיים החריפים והמיידיים שננקטו נגדו ונוכח העובדה שהוחלט, לאור אירוע זה, כי הנאשם יסיים את שירותו בצה"ל במועד קרוב.
- ד. **תיק צפ/490/13 תובע צבאי נ' סמ"ר ע"י** - נגד ארבעה חיילי "גולני" הוגש כתב אישום בגין עברה של התעללות בנסיבות מחמירות, וזאת בשל הכאתו של פלסטיני כפות ומכוסה עיניים בבסיסם. במסגרת הסדר הטיעון הודו שניים מהם בעברה של תקיפה בנסיבות מחמירות ונידונו לעונשים של 6.5 ו-5.5 חודשי מאסר לריצוי בפועל. הדיון בעניינם של שני מעורבים נוספים נמשך.
- ה. **פרשת "ערבה בוכייה"** - במסגרת תיק חקירה זה הופעל מקור כסוכן חשאי בקרב מספר גששים המשרתים בצה"ל, אשר הצטבר בעניינם מידע מודיעיני בדבר שיתוף פעולה עם גורמים מעבר לגבול עם מצריים בעברות סחר בסמים. במסגרת פרשה זו הוגשו כתבי אישום נגד שלושה נאשמים לבית הדין הצבאי, והוטלו עליהם עונשי מאסר ארוכים.
- ו. **תיק מט/1520/12 תובע צבאי נ' רב"ט פ"ב** - במסגרת תיק זה, הורשע הנאשם על פי הודאתו במכירת כלי נשק לאזרח, בעברות של סחר בסם מסוכן מסוג קנאביס,

בניסיון לסחר בסם מסוכן מסוג MDMA ובעברות של שימוש בסמים מסוכנים, ונגזרו עליו 5 שנים ו-9 חודשים מאסר בפועל, מאסר מותנה והורדה לדרגת טוראי.

תיקים נוספים

א. **הטיפול בתלונות הנוגעות למבצע "עמוד ענן"** - בין הימים 14 - 21 בנובמבר 2012, התנהל ברצועת עזה מבצע "עמוד ענן". מיד עם סיום המבצע החל בצה"ל תהליך של בדיקת טענות בדבר הפרות חוק אגב המבצע. לשם כך, מינה הרמטכ"ל ועדה מטכ"לית לתחקור האירועים שבראשה עמד קצין בדרגת אלוף. ביחס למספר אירועים שנבדקו, מצא הפצ"ר כי אכן יש בסיס לטענה כי נפגעו בהם, כתוצאה מפעילות צה"ל, אזרחים שלא היו מעורבים בלחימה או רכוש אזרחי. לרוב, נמצא כי פגיעות אלו נגרמו כנזק אגבי שנבע כתוצאה מתקיפת מטרות צבאיות כדין או כתוצאה מטעויות מבצעיות שבמסגרתן זוהו אזרחים בשגגה כפעילי טרור. תוצאה זו היא מצערת, אך היא כשלעצמה אינה מעידה על הפרתם של כללי המשפט הבינ-לאומי, אלא נובעת באופן ישיר מפעולותיהם של ארגוני הטרור הפלסטינים שבחרו לפעול בחסות האוכלוסייה האזרחית.

ב. **"פרשת הרפז"** - תחילתה של הפרשה בפרסום המסמך שכונה "מסמך הרפז", לפני למעלה משלוש שנים. נוכח ממצאי ביקורת שפרסם מבקר המדינה בחודש דצמבר 2012, ולאחר דיונים שהתקיימו בראשות היועמ"ש לממשלה בשיתוף הפצ"ר ונציגי התביעה הצבאית הראשית, החליט היועמ"ש לממשלה להורות על חקירת מצ"ח נגד הרמטכ"ל דאז ועוזרו בחשד לביצוע עברה צבאית פלילית של התנהגות שאינה הולמת. בעקבות ההחלטה, ניהל צוות מיוחד של המשטרה הצבאית החוקרת, בליווי התביעה הצבאית הראשית, חקירה מאומצת, אשר הביאה לגילוי ראיות חדשות בנוגע לפרשה (אשר לגביהן עדיין מוטל צו איסור פרסום). בעקבות ממצאים אלה החליט היועמ"ש לממשלה להרחיב את החקירה, כך שתובל על ידי משטרת ישראל, בסיוע המשטרה הצבאית החוקרת ובשיתופה.

אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014

- א. היערכות התביעה הצבאית לעתות חירום.
- ב. יישום המלצות הדו"ח השני של ועדת טירקל, שעסק בבדיקה ובחקירה של תלונות וטענות בדבר הפרות של דיני הלחימה.
- ג. השלמת עדכון הנחיות התובע הצבאי הראשי.
- ד. עיסוק מתמיד בשיפור תהליכי העבודה בתוך המחלקה ובמישור המקצועי המהותי, וזאת באמצעות אירועי למידה, השתלמויות, ימי עיון, חניכה וכו'.
- ה. שיפור הקשר עם המפקדים באמצעות מפגשים, שיתוף המפקדים, הוצאת דפי עדכון ועוד. קיום קשר רציף יסייע לספק למפקדים כלי נוסף להשלטת סדר ומשמעת ביחידתם.
- ו. בחינת מדיניות האכיפה בתחום עברות הסמים.
- ז. חיזוק הדברור של עבודת התביעה, על מנת לחזק את אמון הציבור, בתוך הצבא ומחוצה לו, במערכת האכיפה הצבאית.
- ח. טיוב הטיפול המחלקתי בתחום החקיקה.
- ט. שיפור הזיכרון הארגוני של התביעה הצבאית באמצעות ארגון מחדש של אתר התביעה הצבאית במערכת האינטרנט הצבאית.

הסנגוריה הצבאית

דברי פתיחה

הסנגוריה הצבאית היא גוף ייחודי, בעל שני תפקידים מרכזיים. תפקידה הראשון של הסנגוריה הצבאית הוא ייצוג משפטי, איכותי ומקצועי, לחשודים ולנאשמים נגדם מתנהלים הליכים פליליים במסגרת המערכת הצבאית. התפקיד השני הוא "תפקיד ציבורי", בקידום ההגנה על זכויות החיילים הנתונים להליכים פליליים במערכת הצבאית.

בחודש מרץ 2013, הגישה הוועדה לבחינת היקף הייצוג מטעם הסנגוריה הצבאית ("ועדת דורנר") את מסקנותיה לפרקליט הצבאי הראשי.

מסקנות הוועדה מהוות אבן דרך חשובה במיסוד עצמאותה של הסנגוריה הצבאית, ובהכרה בתפקידה הציבורי החשוב, בקידום ההגנה על זכויותיהם של חיילים במשפט הפלילי-צבאי.

ואכן, בשנת 2013 פעלה הסנגוריה הצבאית לקדם שורה של יוזמות מערכתיות, אשר עוסקות בהגנה על זכויות החיילים במשפט הפלילי – צבאי.

זאת, לצד הטיפול ברוב המכריע¹ של התיקים אשר התנהלו בבתי הדין הצבאיים, תוך הענקת הגנה משפטית לחיילי צה"ל, בנאמנות, במסירות, בנחישות וביצירתיות, ללא תלות וללא מורא, בהתאם לחזון הסנגוריה הצבאית.

כמו כן, בשנת 2013 עלה לאתר המרשתת של הפרקליטות הצבאית דף הבית החדש של הסנגוריה הצבאית. זאת, מתוך הכרה בחשיבות המדיה הדיגיטלית, כמו גם בשל הרצון להגברת החשיפה בפני קהל הלקוחות ובני משפחותיהם. באתר ניתן למצוא מידע רב על עשייתה של הסנגוריה הצבאית, והוא כולל בין היתר עדכוני פסיקה, אשר עולים לאתר מידי שבוע.

¹ בתיקי נעדרים משירות, היקף הייצוג עומד על למעלה מ-90%, ואילו בתיקים אשר נחקרים על ידי המשטרה הצבאית החוקרת, היקף הייצוג מתקרב ל-80% מכלל התיקים. בחלוקה על פי מחוזות, סנגוריה דרום וזרוע היבשה ייצגה ב-88% מתיקי המצ"ח, סנגוריה צפון וחיל הים ייצגה ב-84.6% מתיקי המצ"ח והסנגוריה המחוזית ייצגה ב-71.4% מהתיקים.

להלן, נסקור חלק מן המגמות העיקריות שעלו מן התיקים בהן טיפלה הסנגוריה הצבאית, וכן נציג את היוזמות המרכזיות בהן טיפלה הסנגוריה הצבאית (בכובעה ה"ציבורי"). חלק מן היוזמות (כמו, למשל, שינוי המבנה הארגוני של היחידה לחקירות פנים של המשטרה הצבאית) הסתיימו בהצלחה, ובמרבית היוזמות נמשיך לעסוק, במלוא המרץ, אף בשנת העבודה הקרובה, מתוך דאגה לקידום זכויותיהם של חיילי צה"ל במשפט הפלילי-צבאי.

מגמות עיקריות ופסיקה מרכזית בשנת העבודה 2013

א. **חלופות מעצר** - כבכל שנה, המשיכה הסנגוריה הצבאית לעתור לשחרורם של חשודים ונאשמים ממעצר בתיקים פרטניים (כך, למשל, ע"מ 29/13, שם שוחרר למעצר פתוח חייל אשר הואשם בעברות של אונס ומעשה סדום). מעבר למקרים הפרטניים, נדמה כי ניתן להצביע על מגמה לשחרר לחלופת מעצר משתמטים ועריקי בקו"ם (מי שכבר עבר שרשרת חיול בבסיס הקליטה והמיון, אולם טרם החל בשירות ממשי), אשר מביעים מוטיבציה לשירות צבאי. על פי רוב, בית הדין הצבאי יורה על שחרור לחלופה בתיקים בהם הזיקה לארץ נמוכה או שיש התרשמות ממוטיבציה אמיתית וכנה לשירות ביטחון (ראו למשל: ע"מ/53/13; מט/286/13). עוד, ראוי לציין מגמה להסתפק בחלופת מעצר בתיקי השתמטות משירות המבוססים על "צו פוקד כללי" בלבד (בעיקר במעצר ימים). כאשר הראיה היחידה המצויה בידי התביעה היא "צו פוקד כללי", נקבע כי לעתים לא יהיה מקום להורות על מעצר ממשי אלא להסתפק בחלופת מעצר (ראו למשל: ע"מ/43/13).

ניתן להצביע, בזהירות, על תחילת מגמה נוספת, והיא שחרור לחלופת מעצר בתיקי שימושים בסמים בנסיבות אזרחיות. זאת, כאשר הוצגה חלופת מעצר הולמת על דרך נכונות של מפקדים לקלוט נאשמים כאלה למעצר פתוח (למשל מר/130/13).

ב. **היעדרות ועריקה** – מגמה מרכזית עליה ניתן להצביע היא הביקורת אותה מביעים בתי הדין בנוגע להיעדרו של גוף חוקר, בעיקר בתיקי משתמטים ועריקי בקו"ם (ראו: ע"מ/25/13 בו אוזכרה גם ההחלטה בע"מ/22/12). מגמה נוספת נוגעת להרחבת מדיניות החקירה וההעמדה לדין של נעדרים משירות בעברת העריקה, לפי סעיף 92 לחש"פ, כאשר המדיניות המוצהרת היא שמי שנעדר משירות סדיר או מבסיס הקליטה והמיון

למעלה מ-3 שנים, ומי שהשתמט למעלה מ-5 שנים, יועמד לדין בעברת "עריקה". ניתן לציין כי חלה עליה ברמת הענישה בתיקים בהם מיוחסת עברה עריקה, וזאת ביחס לתיקים בהם הורשעו נאשמים בתקופות היעדרות דומות, כשכתב האישום בעניינם הוגש בגין עברת היעדרות מן השירות (ראו למשל ע/21/13 ו-ע/33/13). גם אם כתב האישום אינו מייחס עברת עריקה, בהיעדרויות העולות על שנתיים, תוגש, ברגיל, בקשה להרחבת המותב על מנת לשמור לתביעה את האפשרות לעתור לעונש החורג מסמכותו של דן יחיד (שהינו שנת מאסר בפועל).

ג. **רישום פלילי מופחת** - במהלך שנת 2011, פורסם תיקון מס' 63 לחש"ץ, אשר יצר את מוסד ה"רישום הפלילי המופחת", שעיקרו הגבלת הגישה של גופים רבים למרשם הפלילי בעניינם של חלק מן החיילים הנשפטים במערכת הצבאית, וכן קיצור תקופות המחיקה של פרטי המרשם הפלילי. על פי התיקון, רישום פלילי מופחת יחול על הרשעות בעברות מסוג עוון (שעונשן המרבי אינו עולה על שלוש שנים), אם הוטל על הנאשם עונש שאינו עולה על שני חודשי מאסר בפועל; עונש שאינו עולה על שלושה חודשי מאסר בפועל, אם נקבע שחלקו יבוצע בדרך של כליאה וחלקו בדרך של עבודה צבאית, והחלק שיבוצע בכליאה אינו עולה על חודשיים; עונש שאינו עולה על ארבעה חודשי מאסר בפועל שנקבע כי כולו יבוצע בדרך של עבודה צבאית. לעניין עברות של היעדרות משירות, נקבע הסדר ייחודי, המותיר שיקול דעת מסוים לבית הדין הצבאי: אם הוטל עונש של עד שלושה חודשי מאסר בפועל, ברירת המחדל היא שיחול רישום מופחת, אך לבית הדין שיקול דעת לקבוע אחרת מטעמים שיירשמו; אם הוטל עונש הנע בין שלושה לשישה חודשי מאסר בפועל – ברירת המחדל הינה שלא יחול רישום מופחת, אך לבית הדין שיקול דעת לקבוע אחרת מטעמים שיירשמו; אם הוטל עונש העולה על שישה חודשי מאסר בפועל – לא יחול הרישום המופחת.

מאז כניסת תיקון 63 לתוקף, סוגית הרישום הפלילי המופחת הפכה לאחת הסוגיות המרכזיות בהן עוסקת הסנגוריה הצבאית, הן מול הפרקליטות הצבאית והן מול בתי הדין הצבאיים. בחלק גדול מן המקרים, קיבלו בתי הדין הצבאיים את עתירת הסנגוריה הצבאית, ומיתנו את עונשי המאסר על מנת שלא יירשם רישום פלילי מלא לחיילים (למשל, מר/342/12; ע/62/13; מר/416/13; ע/134/13; ע/71/13). ביחס לתיקי היעדרות מן השירות, תיקון 63 מעניק שיקול דעת מסוים לבתי הדין הצבאיים. בית הדין הצבאי לערעורים טרם קבע באילו מקרים ראוי להורות על חריגה מברירות המחדל הקבועות

בחוק, ואפשר שהסוגיה תזכה להתייחסות בשנת 2014 (כרגע ישנם שני ערעורים תלויים ועומדים בפני בית הדין הצבאי לערעורים בנוגע לסוגיה זו).

ד. **איסורי פרסום** – ניתן להצביע על מגמה מן השנה האחרונה להרחיב את המקרים בהם ניתנים צווים כאמור. ההחלטה המרכזית אותה ראוי להביא בהקשר זה היא החלטת בית הדין הצבאי לערעורים בעלב"ש/124/13, שם הורה בית הדין על איסור פרסום שמו של חייל החשוד בעברות מין חמורות, כדי לתת לחשוד ארכה בת מספר שבועות לצורך גיבוש טיעוניו לעניין איסור הפרסום ופריסתם, תוך שנקבע כי יש להתחשב באופן מיוחד בעובדת היותו של החייל נמנה על קבוצת הגיל של "קטינים בגירים", לגביה יש לשקול שיקולים ייחודיים. החלטה נוספת הראויה לאזכור היא עלב"ש/151/13, העוסקת בעניינו של חייל אשר נחשד בביצוע מעשים מגונים בחברו ליחידה. גם במקרה זה, הוצגה אך תשתית ראשונית הנוגעת לנזק שייגרם לחשוד אם יפורסם שמו, ובית הדין הצבאי לערעורים אסר על פרסום זהותו של החשוד על מנת לאפשר לו לנסות ולבסס את טענתו בדבר הפגיעה שתיגרם לו. בדיון נוסף בעניינו (עלב"ש/161/13), לאחר שהוצגו חוות דעת ראשוניות ביחס לפגיעה שתיגרם, נקבע כי יש להותיר את צו איסור הפרסום על כנו, וזאת על מנת לבסס את טענות ההגנה ביחס למידת הנזק והיקפו, שייגרם עם פרסום הזהות. לצד מקרים אלו, בקשות לאיסור פרסום זהותם של חשודים (ולעיתים, אף בקשות לאיסור פרסום על עצם קיומה של החקירה) נדונו גם בפני בתי הדין המחוזיים, ונראה כי בפועל, הורחבה קשת המקרים בהם ניתנו צווי איסור פרסום.

עשייה ויוזמות בשנת העבודה 2013

הסנגוריה הצבאית המשיכה, גם בשנת 2013, להעניק ייצוג משפטי לחשודים ולנאשמים נגדם מתנהלים הליכים פליליים במסגרת המערכת הצבאית. בנוסף, במסגרת תפקידה הציבורי, המשיכה הסנגוריה הצבאית לפעול להבטחת זכויותיהם של חיילי צה"ל במשפט הפלילי-הצבאי ולקידומן. להלן יובאו חלק מן היוזמות המערכתיות בהן עסקה הסנגוריה הצבאית בשנת 2013:

א. **אתר המרשתת של הסנגוריה הצבאית** – עד לשנה הנוכחית, לסנגוריה הצבאית לא היה עמוד בית ייעודי במרשתת, והתכנים הנוגעים לסנגוריה היו פזורים בחלקים שונים בתוך אתר המרשתת של הפרקליטות הצבאית, כאשר מרביתם לא היו מעודכנים. מתוך הכרה בחשיבות המדיה הדיגיטלית, כמו גם בשל רצון הסנגוריה הצבאית להגביר את

חשיפתה בפני קהלים שונים, ובהם קהל לקוחותיה ובני משפחותיהם, החליטה הסנגוריה הצבאית להקים דף בית. בחודש אוגוסט 2013 עלה לאוויר דף הבית של הסנגוריה הצבאית, באתר המרשתת האזרחי של הפרקליטות הצבאית (בכתובת www.law.idf.il/1050-he/patzar.aspx). בדף הבית ניתן למצוא עדכוני פסיקה, אשר עולים לאתר מידי שבוע, בנוגע לתיקים מעניינים בהם ייצגה הסנגוריה הצבאית; סקירה על העצמאות המקצועית המוחלטת ממנה נהנה הסנגור הצבאי ועל מחויבותו לפעול בנאמנות וללא מורא למען לקוחותיו; עדכונים על יוזמות עקרוניות המובלות ע"י הסנגוריה הצבאית, שמטרתן להגן על זכויות חיילי צה"ל במשפט הפלילי-הצבאי; סקירות בנושאים משפטיים שונים, כגון, עברות צבאיות ייחודיות, הדין המשמעותי, זכות ההיוועצות ועוד. כמו כן, ניתן למצוא באתר את דרכי יצירת הקשר עם הסנגוריה הצבאית.

ב. **שינוי מבנה ארגוני של היחידה לחקירות פנים (היחק"פ) - היחק"פ** היא היחידה האמונה על חקירתם של גורמי המשטרה הצבאית (בלשים, חוקרים וכו'). מדובר, למעשה, בגוף המקביל למחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש) של משטרת ישראל, אלא, שלהבדיל ממח"ש, היחק"פ השתייכה למשטרה הצבאית והייתה כפופה לקצין המשטרה הצבאית הראשי. במשך מספר שנים, ניהלה הסנגוריה הצבאית מאבק להוצאת היחק"פ מחיל המשטרה הצבאית, מתוך הכרה בכך שאין זה ראוי שהמשטרה הצבאית היא זאת שתחקור תלונות המופנות נגד אנשיה. בהמשך לפניית קודמות בנושא, אשר לא נענו בחיוב, פנה הסנגור הצבאי הראשי לסגן הרמטכ"ל, אשר ערך בחינה נוספת בסוגיה והורה על כך שהיחק"פ לא תהא עוד כפופה פיקודית או מקצועית לקצין המשטרה הצבאית הראשי, ותעבור לאחריות פיקודית של רמ"ט אכ"א.

ג. **כבילה באזיקים - במשך תקופה ארוכה** ניהלה הסנגוריה הצבאית מאבק נגד מדיניות הכבילה באזיקים של המשטרה הצבאית, והלינה על כך שכלל העצורים נכבלים באזיקים במתחם בתי הדין הצבאיים, כאשר הם מובלים במתחמים פומביים בבתי הדין. בעקבות פניית הסנגוריה הצבאית, הודיעה לאחרונה מחלקת הייעוץ והחקיקה בפרקליטות הצבאית כי תוקנו ההוראות המקצועיות של חיל המשטרה הצבאית, ובימים אלה ההוראות החדשות מוטמעות בשטח. כך, למשל, על פי ההוראות החדשות, יהיו עצורים שלא ייאזקו במתחמי בתי הדין הצבאיים. כן נקבע, כי טרם כבילתו של

עצור באזיקים, יש מקום להפעיל שיקול דעת פרטני בעניינו על ידי גורם בכיר ולעשות כן רק במקום בו מתקיימת עילה המצדיקה זאת ולא כמדויניות גורפת ושרירותית.

ד. **זכויות בחקירה** - הסנגוריה הצבאית המשיכה לקדם, גם השנה, סוגיות הנוגעות לזכויותיהם של נחקרים במהלך חקירה. חלק מהיוזמות אותן קידמה הסנגוריה הצבאית בהקשר זה הן:

1. תיעוד חזותי של חקירות – הסנגוריה הצבאית ביקשה להחיל את חובת התיעוד החזותי על חקירות המשטרה הצבאית החוקרת, בהתאם לקבוע בחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002, תוך השוואת מצבם של חיילים הנחקרים על ידי מצ"ח לזה של אזרחים הנחקרים על ידי משטרת ישראל. בעקבות פניית הסנגוריה הצבאית, המליץ היועץ המשפטי למשרד הביטחון בפני שר הביטחון לפנות לוועדת חוקה בבקשה לאשר צו המחיל את חובת התיעוד החזותי על חקירות מצ"ח. במקביל, פנתה הסנגוריה הצבאית אל קצין המשטרה הצבאית הראשי, בבקשה לתעד את כלל החקירות הנדרשות להיות מתועדות באופן מיידי, תוך שימוש באמצעי התיעוד החזותי הקיימים כעת בידי מצ"ח, ובמידת הצורך, תוך הסתייעות במשטרת ישראל.

2. זכות ההיוועצות – הסנגוריה הצבאית פנתה אל הפרקליטות הצבאית בעקבות מספר מקרים בהם התרחשו כשלים במימוש זכות ההיוועצות. בעקבות פנייה זו, השיב היועץ המשפטי של המשטרה הצבאית החוקרת, על דעת התובע הצבאי הראשי, כי יופץ מכתב ליחידת מצ"ח, ובו לקחים מאותם מקרים, למען שיפור העבודה, אשר יוטמעו גם בהנחיית מפקד מצ"ח בנושא זכות ההיוועצות. בנוסף, יחודדו הנחיות שונות באשר למימוש הזכות.

פנייה נוספת הנוגעת לזכות ההיוועצות היא בקשת הסנגוריה לשנות את נוהל אזהרת חשודים במהלך עימות, כך שכל מקום בו חשוד משתתף בעימות, יוצגו לו זכויותיו בטרם עריכת העימות, ויתאפשר לו לממשן באופן מלא, בכל שלב במהלך העימות בו ימצא לנכון. התובע הצבאי הראשי מסר כי החלטה בעניין זה תתקבל בזמן הקרוב.

3. היעדר גוף חוקר בתחום הנעדרים מן השרות הצבאי וגביית אמרות עריקים – סוגיה נוספת אשר התעוררה במהלך השנה נוגעת להיעדר גוף חוקר בתחום הנעדרים מן השרות הצבאי. סוגיה זו נסקרה בפרק העוסק במגמות, אולם נציין כי גם השנה, עסקה הסנגוריה בקידום סוגיה זו בכלל, ובסוגיה של אופן גביית אמרות מחשודים

בעברה של היעדרות משירות צבאי, בפרט. בהקשר זה, ביקשה הסנגוריה הצבאית לשנות את נוסח אמרות הנעדרים מן השירות, תוך שינוי המצב הקיים, בו אין מקום מספק במסגרת האמרה להעלאת טענות מהותיות, ועיקר האמרה מתמצה בהקפת המילים 'כן' או 'לא' לאחר השאלה האם החשוד מודה בעברה, וזאת בניגוד למצב הראוי והמקובל באמרות של חשודים בעברות אחרות.

ה. **תסקירי מבחן** - במערכת הצבאית לא קיים גוף המקביל לתסקיר שירות המבחן, קרי, גוף שתכליתו היא לפרוש יריעה רחבה ומהימנה ביחס לנסיבותיו האישיות של נאשם העומד בפני בית הדין הצבאי, בטרם גזירת דינו, והמלצה לבית הדין על עונש בו גלום מירב הסיכוי לשיקומו של נאשם. בעקבות כך, פנתה הסנגוריה הצבאית אל הפרקליטות הצבאית, בבקשה לנקיטת צעדים הנדרשים לצורך מענה לסוגיה זו. בפניה זו, התייחסנו לתכליותיו של תסקיר שירות המבחן ולחשיבותו, והבהרנו כי לשיטתנו, אין כל הצדקה להבחנה בין מי שעומד לדין פלילי בפני ערכאה אזרחית (וזכאי, במקרים המתאימים, לקבל תסקיר מאסר על ידי שירות המבחן), לבין מי שעומד לדין בפני ערכאה צבאית. בעקבות הפנייה הנ"ל, מסרה הפרקליטות הצבאית כי החלה בעבודת מטה בראשות סגן הפצ"ר לבחינת הסוגיה, אשר תוצריה עתידים להתפרסם בקרוב.

ו. **עתירות אסירים** - במצב הקיים כיום במערכת הצבאית, תלוונות ועתירות של אסירים מתבררות בדרך של הגשת קבילה לנציב קבילות החיילים. לשיטתה של הסנגוריה הצבאית, ההסדר הקיים אינו מספק ואינו נותן מענה הולם. בעקבות כך, פנתה הסנגוריה הצבאית לפרקליטות הצבאית בבקשה לשקול מחדש את הנושא, ולאפשר לאסירים צבאיים להגיש עתירות אסירים לערכאה שיפוטית. כעת, אנו ממתנינים לקבלת עמדתה הסופית של הפרקליטות הצבאית בעניין, בעקבות עבודת מטה שמוביל סגן הפצ"ר בסוגיה.

ז. **קיצור תקופות המעצר** - מזה תקופה ארוכה, פועלת הסנגוריה הצבאית בנושא קיצור תקופות המעצר הראשוני, כך שתקופות המעצר הראשוניות של חיילים הנעצרים יקוצרו מ-48 שעות ל-24 שעות עד להבאתם בפני שופט. לאחר עבודת מטה שהתקיימה בפרקליטות הצבאית, הוסכם לקדם, בשלב הראשון, את קיצור תקופות המעצר של עצורי מצ"ח. לאחר בחינת הדרישות המשאביות הנלוות למהלך הוחלט בצה"ל, כי מפאת המצוקה המשאבית הקשה והקיצוץ הנרחב בכוח האדם בכלל צה"ל, לא ניתן,

לעת זו לקדם את המהלך, והודעה ברוח זו נמסרה לסנגוריה הצבאית. על כן, פנתה הסנגוריה בקדם בג"ץ אל המשנה ליועץ המשפטי לממשלה.

אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014

- א. מיצוב הסנגוריה הצבאית כגוף חזק ומשפיע על זכויות החיילים במשפט הפלילי הצבאי, בין היתר, באמצעות חיזוק אתר המרשתת של הסנגוריה הצבאית, ייזום כתבות בנושאים עקרוניים, הידוק הקשר עם הסנגוריה הציבורית ועוד.
- ב. שיפור תחושת השירות בקרב לקוחות הסנגוריה הצבאית, בין היתר באמצעות הקמת צוות חשיבה בנושא איכות השירות, קיום סדנה אסטרטגית אשר תוקדש לנושא אמנת השירות וסדנת שירות נוספת למש"קים ולחיילים.
- ג. קידום הטיפול בסוגית שיקום נאשמים במסגרת ההליך הפלילי הצבאי. במסגרת זו, בכוונתנו לערוך יום עיון בנושא השיקום, ליזום מפגשים עם גורמים שונים (הרשות לשיקום האסיר וראש מדור גורמי חזרה לשירות תקין [רמ"ד גח"ת]) ולפעול בנושא מול בתי הדין הצבאיים והפרקליטות הצבאית.
- ד. קידום יוזמות עקרוניות קיימות, ובעיקר יוזמת קיצור תקופות המעצר, והעלאת יוזמות חדשות בתחומים שונים, לרבות יוזמות לעבודה מטה, לחקיקה ולתיקוני חקיקה.

מחלקת הייעוץ והחקיקה

דברי פתיחה

עם סיומה של שנת העבודה 2013, יוצגו להלן עיקרי עשייתה של מחלקת הייעוץ והחקיקה בפרקליטות הצבאית בשנה החולפת. דו"ח זה מאפשר מבט ממעוף הציפור על עשייתה הנרחבת והמגוונת של מחלקת הייעוץ והחקיקה, אשר מעורבת בהיבטים רבים ומרכזיים בעשייה הצבאית ובמשק צבא – חברה.

בשנה החולפת עסקה המחלקה במגוון רחב של נושאים חשובים ומורכבים, שרבים מהם עלו לסדר היום הציבורי. כך, המחלקה עסקה בסוגית גיוסם של בני הישיבות לצה"ל, נוכח החלטת בג"ץ לפיה לא ניתן להאריך עוד את תוקפו של "חוק טל". בהקשר זה, ליוותה המחלקה את השתתפות צה"ל בוועדות הכנסת בעניין, ונטלה חלק בגיבוש תזכיר החוק בסוגיה. זאת ועוד, המחלקה עסקה בליווי ההליכים הנובעים מתוכנית הצמצומים המטכ"לית, ואף שמה דגש בבחינת מנגנוני הגנה על זכויותיהם של משרתי הקבע. כמו כן טיפלה המחלקה ביישום המלצת ועדת גורן, בעניין שינוי תנאי הזכאות להכרה באגפי השיקום במשהב"ט. אף בעניין זה נטלה המחלקה חלק בגיבוש הצעת החוק הממשלתית בנושא. בהמשך הדו"ח, נרחיב אודות עשיית המחלקה בנושאים אלו, ובנושאים רבים וחשובים נוספים.

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

ענף ייעוץ, כח אדם ופרט

- א. **גיוסם של בני המגזר החרדי לאחר פקיעת חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002** - מחלקת הייעוץ והחקיקה ליוותה את השתתפות צה"ל בוועדות הכנסת אשר עסקו בעניין, ונטלה חלק בגיבוש תזכיר החוק לתיקון חוק שירות ביטחון בסוגיה.
- ב. **שירות הקבע בצה"ל לאור מודל הקבע החדש** - מחלקת הייעוץ והחקיקה עסקה ביישומם של מודל הקבע החדש בצה"ל ובכלל זה בהפעלת הסכמי שכר ייחודיים בצה"ל.

- ג. **הפגיעה במשרתי הקבע** - טופלו הצעות לפגיעה בשכר ובתנאי שירות משרתי הקבע. כמו כן, נותחו הפגיעות שערכו במשרתי הקבע בשנים האחרונות והמגמות בעניין, והחלה עבודת מטה בנושא מנגנוני הגנה על זכויותיהם של משרתי הקבע.
- ד. בנוסף, עסקה המחלקה במגוון נושאים בתחומי **השכר, הגמלאות, התשלומים ותנאי השירות והפרישה של משרתי הקבע וחיילי החובה**. בין היתר, טופל נושא דמי הקיום המשולמים לחיילי חובה ואופן עדכונם; לוו עתירות שהוגשו בנוגע לשינוי שיטת הצמדת הגמלאות; קוים שיח שוטף בנוגע לגיבושם של הסכמי שכר ייחודיים למשרתים בצה"ל ועוד.
- ה. עוד, נמשך ליווי הטיפול ב**יישום המלצות ועדת גורן**, בעניין שינוי תנאי זכאות להכרה באגפי השיקום במשרד הביטחון, והמחלקה נטלה חלק בגיבוש הצעת החוק הממשלתית בנושא.
- ו. כן, טופלו סוגיות מורכבות הכרוכות ב**קבורה בבית קברות צבאי ובאיתור נעדרים צה"ל**.
- ז. **היבטים סגליים ייחודיים לנשות קבע** - המחלקה עסקה בשחרורן של נשות קבע בהריון - בין היתר נבחנו הסדרים אזרחיים, נבחנה ההתנהלות בנושא ולוו הליכי שחרור של נשות קבע בהריון.
- ח. **תוכנית הצמצומים המטכ"לית** - לוו הליכים הנובעים מקיצוץ כח האדם בצה"ל- גיבוש מדיניות; בחינת הסוגיות המשפטיות הנוגעות לתהליכי השחרור והעמקה בסוגיות פרטניות של מועמדים לשחרור במסגרת זו. בנוסף, לוותה עתירה לבג"ץ שתוקפת את מדיניות שחרור משרתי קבע בגילאים הנושקים לגיל המירבי לשחרור (גיל 40), בטענה לפגיעה ברשת הביטחון הפנסיונית ולחריגה ממתחם הסבירות בעת קבלת ההחלטה.
- ט. טופלו 34 עררים אשר הוגשו לפי **חוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (הליכים לעניין החלטות הנוגעות לחיילים בשירות קבע)**, התש"ע-2010 בנושאים שונים.
- י. טופלו 14 בקשות שהוגשו על-ידי פורשים לוועדת ההיתרים שבביהמ"ש המחוזי בירושלים, בהתאם ל**חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה)**, התשכ"ט-1969.
- יא. חלה עלייה בהליכים המשפטיים המלווים על ידי הייעוץ המשפטי ל"חבר". כן הוגברה הפעילות בתחום הפיננסי, נוהלו משאים ומתנים אסטרטגיים והוגבר שיתוף הפעולה עם צה"ל. בנוסף, גבר העיסוק בדיני עבודה וטופלו סוגיות מרכזיות בתחום המיסוי.

ענף חקיקה, משאבים ותשתיות

- א. **מדור חקיקה:** טופלו כ-268 הצעות חוק פרטיות וכ-29 תזכירי חוק ממשלתיים. לאור כינוס הכנסת ה-19, הוחל דין רציפות על יוזמות חקיקה שלצה"ל עניין בקידומן. כן טופלו יוזמות חקיקה שונות מטעם צה"ל, ועודכנו הנחיות פנימיות של מפצ"ר.
- ב. **הייעוץ המשפטי לאגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה** טיפל במגוון הצעות חוק ופקודות, בדגש על תחום האפסניה והתאמתה לשנות האלפיים, השימוש ברכב, הבטיחות, הגנת הסביבה והבינוי בצה"ל. עוד, סייע הייעוץ המשפטי לאט"ל בהתמודדות עם אובדני אפסניה ביחידות צה"ל והמשיך העיסוק בסוגיות רבות הקשורות לשימוש בכלי רכב צבאיים ורישיונות הנהיגה בהם. בנוסף, הועמק נושא הריתוק המשקי, והורחב העיסוק בתחום הבטיחות.
- ג. **הייעוץ המשפטי למנהל הגנת הסביבה** - העיסוק התאפיין בכמות רבה של תלונות, מכתבי התראה, צווים, צעדי אכיפה ופנייה לערכאות, אשר לוו ע"י הייעוץ המשפטי. זאת ועוד, המחלקה הובילה את ההתמודדות עם הטלת עיצומים כספיים על צה"ל. כן, ליוותה המחלקה תוכניות צה"ליות בתחום הגנת הסביבה בצה"ל ועסקה בטיפול בחקיקה, בפקודות ובנהלים בתחום.
- ד. **הייעוץ המשפטי לתחום המיסוי המוניציפאלי** ליווה את המאבק במגמת הרשויות המקומיות להרחיב את חבות מחנות צה"ל במיסוי מוניציפאלי. בנוסף, נטלו קציני המחלקה חלק בצוות התייעלות ייעודי בנושא הארנונה וההיטלים. כן, עסקה המחלקה בהיבטים המשפטיים הנגזרים מתשלומי ארנונה והיטלי ביוב שוטפים עבור מחנות צה"ל, תוך חשיבה משותפת על התייעלות.
- ה. **הייעוץ המשפטי לתחום תשתיות ופריסה** ליווה את ההיערכות להצעת **חוק התכנון והבניה (תיקון 102)**, **התשע"ד-2013**, וסיפק מענה משפטי ליכולות צה"ל להסדיר הקמת מתקנים ביטחוניים בהתאם לפסיקת ביהמ"ש העליון, ולהגן על האינטרסים הביטחוניים מפני תכנון נוגד. עוד, סייע היועץ המשפטי בגיבוש עמדת צה"ל לתכנית המתאר הארצית האחודה המתגבשת במשרד הפנים.
- ו. **הייעוץ המשפטי למנהלת המגורים** התאפיין בעיסוק בריבוי סוגי העסקאות לרכישת קרקע אשר הוביל להתמודדות עם קשיים בהעברת זכויות במקרקעין בבעלות פרטית,

הכרוכים בריבוי צדדים לעסקה, תוך הקפדה על ההפרדה בין צה"ל לבין העמותות הבונות את שכונות המגורים.

ז. **הייעוץ המשפטי לגל"ץ השלים את הטיפול בחקיקת חוק גלי צה"ל - שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), התשס"ה-2005 ותקנותיו, המסדיר את תשדירי השירות והחסות בתחנת גלי צה"ל ואת הפיקוח הציבורי על תשדירי אלו. זאת ועוד, הוסדרה פעילות של ממונה פניות הציבור, וניטל חלק בוועדה שהוקמה ע"י מפקד גל"ץ לבחינת סוגית ניגוד העניינים של עיתונאים במסגרת עבודה פרטית נוספת. כמו כן סייעה המחלקה בטיפול בתביעות בנושאי לשון הרע ויחסי עובד-מעביד, בהסדרת התקשרויות, ובליויי היבטים משפטיים של פעילות עיתונאית.**

ח. **הייעוץ המשפטי למבקר צה"ל ליווה את הטיפול בדו"חות הביקורת שהופצו ואת הליך גיבוש הקוד האתי של מבקר צה"ל, והשתלב בעבודות מטה מרכזיות.**

הייעוץ המשפטי לחיל הרפואה

המחלקה סייעה בהטמעת הוראת פיקוד עליון, המסדירה קיום מחקרים רפואיים בצה"ל התורמים לבריאות החיילים. כן, ליוותה המחלקה הסכמים של חיל הרפואה, וקציניה שימשו כחברים בצוות לבדיקה חוזרת של נתוני התחלואה בקרב משרתי בא"ח (בסיס אימון חטיבתני) נח"ל, אשר הראה כי לא נמצאה עדות לעודף בסיכון היחסי לתחלואה לסרטן בקרב חיילים ששירתו בבסיס, וכי לא זוהתה חשיפה לגורמי סיכון סביבתיים שיכולים להוות מקור לתחלואה עודפת לסרטן במקום. כן החל פיילוט של הגשת תביעות שיפוי נגד חברות ביטוח, בדרישה לשיפוי בגין תשלום שכר לאנשי קבע שנפגעו בתאונות דרכים בתקופת החלמתם.

הייעוץ המשפטי לאגף התקשוב ותחום חוזים והתקשרויות

א. **הייעוץ המשפטי לתחום ההתקשרויות, המשיך בבניית מסד הידע של התחום ובהפצתו בקרב גורמים שונים העוסקים ברכש, וייעץ בתחום. בנוסף, ליווה את הטיפול במספר מקרי חריגה מסמכות בהתקשרות, ואף ליווה הכנת מסמכי התקשרות והוביל מו"מ מול גורמים אזרחיים. כן טופלו כעשרה הליכי חקיקה בתחום.**

ב. **הייעוץ המשפטי לאגף התקשוב ליווה התקשרויות, סייע בסוגיות שעלו במסגרת מימוש מכרז הסלולאר האזרחי, עסק בחקיקה בתחום התקשורת וקידם הטמעת השימוש**

בחתימה אלקטרונית מאובטחת בצה"ל. כן לווה הטיפול בשתי תביעות נגד גורמים באגף התקשוב, וסייע להסדרת פקודות והוראות בתחום.

הייעוץ המשפטי לאגף המודיעין ולדובר צה"ל

- א. **הייעוץ המשפטי לאגף המודיעין** התמודד עם הסיכונים לביטחון המידע הנובעים מהכנסת הטלפונים החכמים לשימוש בצה"ל; הסדרת שיתופי הפעולה עם גופי ביטחון; מניעה ואכיפה של עברות ביטחון מידע ועוד. כן, עמד בראש צוות האחראי לטיפול בהליכים המשפטיים מכוח **חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002**.
- ב. **הייעוץ המשפטי לדובר צה"ל** עסק בסוגיות הנוגעות לטוהר המידות בהשתתפות גורמי צה"ל באירועים אזרחיים, להגנת הפרטיות וליישום הוראות חוק חופש המידע בצה"ל.

ענף הייעוץ המשפטי לזרועות

- א. **הייעוץ המשפטי לזרוע האוויר** טיפל בסוגיות כוח אדם בחיל, לאור צמצום כוח האדם בצה"ל, סוגיות בתחומי בינוי ותשתית, סוגיות הכרוכות במגורי משפחות בבסיסי החיל, וסוגיות הנוגעות לדו"ח ועדת המומחים בעניין איכות האוויר במטוסי הסופה.
- ב. **הייעוץ המשפטי לחיל הים** עסק בהסדרת הפעילות בתחום ה"מים הכלכליים" ובליווי החלטת הממשלה בנושא הגנה על מתקני הקידוח בלב-ים. עוד סייעה המחלקה, בשיתוף מחלקת הדין הבין-לאומי, בהגשת תביעה תקדימית לבית הדין למלקוח להחרמת ספינה אשר הפרה את הסגר הימי על רצועת עזה. כן, טופלו סוגיות כוח אדם הנובעות מצמצום הכוחות הסדירים.
- ג. **הייעוץ המשפטי לפיקוד העורף** עסק בהסדרת הממשקים בין פיקוד העורף ומשרד הביטחון לבין המשרד להגנת העורף, והשתלב בעבודת המטה הכוללת מיפוי סמכויות חירום שונות ומתן המלצות להמשך דרכי פעולה. עוד, לוו תהליכי החקיקה בתחום.
- ד. **הייעוץ המשפטי לזרוע היבשה** עסק בהסדרת המעמד המשפטי של פעילות המשרתים לשיפור כושרם הגופני והקרבי, הכוללת שאלות בדבר אופי פעילות עצמאית שמבצע משרת לשמירה על כושר גופני, ובהסדרת סמכויות לקציני חיל ראשיים הנדרשות לזרוע היבשה.
- ה. **הייעוץ המשפטי לחיל המשטרה הצבאית** עסק בבחינת הוראות קצין המשטרה הצבאית הראשי ותיקונן, וליווה את מבצעי חנינות החגים.

פסקי דין וחוות דעת מרכזיים משנת העבודה 2013

ענף ייעוץ, כח אדם ופרט

א. בג"ץ 5998/12 גיא רונן ו-684 אח' נ' **כנסת ישראל ואח'** - עתירה נגד תיקון החקיקה בעניין שינוי שיטת הצמדת הגמלאות של גמלאי צה"ל. העותרים ביקשו כי תינתן אפשרות בחירה לגמלאים, כך שיוכלו להחליט אם לעבור לשיטת ההצמדה למדד או להישאר צמודים לשכר הפעילים. העתירה נדחתה, תוך קבלת עמדתנו במלואה, וקביעה כי תנאי משרתי הקבע בצה"ל, לרבות תנאי פרישתם וזכויותיהם לאחר הפרישה, תואמים את תנאי מקבליהם בשירות המדינה, וכי העותרים לא הראו בעתירה זו פגיעה בזכות הקניין והשוויון.

ב. בג"ץ 761/13 **עומרי דבוסק כהן נ' מדינת ישראל** - עתירה נגד חוקתיות הדרישה כי שיערו של חייל יהיה קצר. בתגובתנו עמדנו על החשיבות בדרישות התספורת בצה"ל, המבטאת אחדות בהופעתם החיצונית של החיילים, והנחוצה להשלטת סדר ומשמעת צבאית. בית המשפט דחה את העתירה, וקבע כי אין להתערב בהסדר הנוהג בצבא.

הייעוץ המשפטי לחיל הרפואה

בג"ץ 3199/13 ט"ס נ' **משרד הביטחון** - עתירה נגד החלטה של ועדה רפואית, בה הותאם לעותר פרופיל הפוסל המשך שירות צבאי. בתגובתנו הוברר, כי לעותר עמדו סעדים חלופיים וכי מצופה כי חלף הגשת העתירה יגיש העותר ערר לוועדה הרפואית העליונה או יגיש בקשה להתנדב לשירות בצה"ל. לאחר הדיון המקדמי בעתירה, ביקש העותר למוחקה תוך שניתנה לו ההזדמנות להגיש ערר לוועדה הרפואית העליונה.

ענף חקיקה, משאבים ותשתיות

א. עת"מ 37856-08-13 **קטין נ' משרד החינוך** - עתירת בן הלאום הערבי שביקש להורות לצה"ל לקבלו למכללה הטכנולוגית של חיל החימוש. הובהר, כי ניתנה לקטין הזדמנות להתקבל ללימודים, וכי בתום הליך מיון שעובר כל מועמד, נמצא שאיננו מתאים למכללה. בית המשפט שוכנע שרשויות הצבא פעלו כדין, והעותר ביקש למחוק את העתירה.

ב. ת.א. (חיפה) 1961-08 **שלה מנסור נ' מ"י** - התובע טען כי בבעלותו מקרקעין הסמוכים לבסיס של צה"ל, שערכם נפגע בשל קשיים בפיתוח המקרקעין כתוצאה ממגבלות

תכנוניות של הבסיס. בתשובת המדינה הובהר, בין היתר, כי מגבלות תכנוניות של מתקני מערכת הביטחון אינן משנות את המצב התכנוני הקיים ולפיכך אינן מקנות זכות לפיצויים, וכי ערך המקרקעין לא נפגע. בית המשפט דחה את התביעה על הסף ופסק הוצאות לטובת המדינה, לאחר שמצא כי לא עלה בידי התובע להוכיח את זכויותיו בקרקע.

ג. ת.א. (ת"א) 2142-08 **וינשל ואח' נ' מ"י** - התובעים דרשו סילוק יד המדינה מחלקה פרטית הסמוכה לשדה התעופה "דוב הוז" ודמי שימוש מאז שנות ה-60. בית המשפט קבע כי נעשה שימוש שלא כדין בחלקה פרטית והורה על סילוק יד מהחלקה. בשל החשש לפגיעה בפעילות הטיסה, ניתנה ארכה בת כחצי שנה לפינוי השטח. עם זאת, בית המשפט קיבל את טענת המדינה כי התובעים יהיו זכאים לדמי שימוש החל משנת 2001 בלבד (שבע שנים לפני הגשת התביעה), שכן התביעה בגין השנים שקדמו לכך התיישנה.

ד. בג"ץ 2811/13 **יצחק בן ארצי ואח' נ' מ"י** - העותרים עתרו להסרת צו סגירה המוטל על קרקע בבעלותם הפרטית מזה עשרות שנים. בתשובה הודיעה המדינה כי בנסיבותיו הייחודיות של המקרה קיימת אפשרות לגרוע את הקרקע מתוך צו הסגירה וכי בכוונתה לפעול לשם כך. לאור עמדה זו, התייתרה העתירה ונמחקה. בקשתם של העותרים לקבוע כי צו הסגירה הוצא שלא כדין או כי הם זכאים לפיצוי עד לגריעת השטח בפועל נדחתה.

ה. בג"ץ 314/13 **האגודה לזכויות האזרח נ' מ"י** - עתירה בעניין בקשה למתן פרשנות מצמצמת לתקנת הפטור ממכרז להקצאת קרקע מדינה לפרויקטי בנייה עבור המשרתים בכוחות הביטחון. העתירה נמחקה, תוך שהובהר כי מעבר בסיסי צה"ל לדרום יבסס היטב הקצאת קרקע כאמור בדרום הארץ.

[אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014](#)

א. בשנת 2014 תמשיך מחלקת הייעוץ והחקיקה ללוות את סוגית גיוסם של בני הישיבות, והליכי החקיקה לתיקון חוק שירות ביטחון בעניין.

ב. יימשך ליווי ההיבטים המשפטיים של תוכנית הצמצומים המטכ"לית, ובכלל זה בחינת סוגיות משפטיות הנובעות מסיום שירותם של אנשי קבע וייצוג ראש אגף כוח האדם בעררים אשר יוגשו נגד החלטות שחרור במסגרת זו.

- ג. בנוסף, תידרש המחלקה לעבודות חקיקה משמעותיות בתחומים אלה ובתחומים נוספים, כגון הסדרה חקיקתית של הטיפול בזיהוי חללי צה"ל, תיקונים לחוק שירות המילואים, והסדרה חקיקתית של מנגנוני הגנה על זכויותיהם של משרתי הקבע.
- ד. כמו כן, צפויה המחלקה לקדם יוזמות חקיקה שונות, לרבות תיקונים לחש"ץ. כן צפויה הטמעת השינויים הארגוניים בפרקליטות הצבאית בפקודות הצבא.
- ה. המחלקה צפויה לסייע לצה"ל בהתייעלות כלכלית, ובכלל זה צפוי עיסוק רב בליווי הסכמים והתקשרויות, שיפור מנגנוני העבודה בגיבושם של מכרזים והסכמים חדשים ותביעות שיפוי שונות (נגררות להליך פלילי; בגין ימי מחלה והוצאות ריפוי).
- ו. כמו כן, כחלק מהמגמה שהחלה בהגברת העיסוק בתחומי איכות הסביבה, בריאות הציבור, האכיפה והמיסוי המוניציפאלי, צפוי לגדול היקף מעורבות הייעוץ המשפטי בתחומים אלה.

מחלקת היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון (יועמ"ש איו"ש)

דברי פתיחה

שנת העבודה 2013, כמו שנים קודמות לפניה, הייתה שנה מגוונת ופורייה בעשייתה של מחלקת יועמ"ש איו"ש. בצד עשייה משפטית בתחום הביטחוני והפלילי, ובפרט ליווי היערכותו האופרטיבית של פיקוד המרכז לתרחישי הסלמה אפשריים באיו"ש, השנה הייתה ברוכה גם בעשייה רבה בתחום האזרחי. להלן יוצגו חלק מהנושאים המרכזיים שטופלו על ידי המחלקה במהלך השנה החולפת.

קציני המחלקה עסקו רבות בליווי עבודת המטה הנוגעת להתמודדות עם מעורבותם של קטינים באיו"ש בביצוע עברות פליליות. נושא זה העסיק רבות את פיקוד המרכז וזכה להד תקשורתי בינ"ל. מחלקת יועמ"ש איו"ש יחד עם פרקליטות איו"ש, קידמה שינויים הן בתחום החקיקה והן באופן בו פועלים הכוחות המבצעיים.

השנה התנהלו הליכים משפטיים רבים בפני ביהמ"ש הצבאי שעניינם החרמת כספי טרור. בסיום השנה ולאחר עבודת מטה ארוכה, תוקן הצו בדבר הוראות בטחון כך שהסמכות לבחון את החלטות האלוף להחרים כספי טרור תהיה רק לבג"ץ, בדומה למצב הקיים בישראל.

בתחום התכנון והבנייה ליוותה המחלקה את הליכי התכנון המורכבים במגזרים הפלסטיני והישראלי כאחד. לצד קידום תוכניות עבור מקבצי בנייה פלסטינים, קידמו קציני היחידה את הסדרתם התכנונית של מספר יישובים הקיימים מזה זמן רב ושטרם אושרה להם תב"ע. בצד העשייה התכנונית, ליוו קציני המחלקה גם את ההתמודדות עם בנייה בלתי חוקית בכלל ובמאחזים לא מורשים ובשטחי אש בפרט.

בתחום האזרחי קידמו קציני המחלקה הצעות חקיקה רבות. הבולטות שביניהן נגעו להחלת הסדרים בתחום דיני העבודה באיו"ש, אשר מקרבים את המצב החוקי לזה הקיים בישראל. יוזמה חשובה נוספת נוגעת להקמת מוסד מעין שיפוטי ("המפקח על

המקרקעי"ן) להתמודדות עם סכסוכי הקרקעות באזור. נושאים אלו יעסיקו את המחלקה גם בשנה הקרובה.

לבסוף, הייתה מעורבת המחלקה בהתמודדות עם עבריינות אידיאולוגית ועם תופעת "תג מחיר". במסגרת זאת ליוו קציני המחלקה את מפקד הפיקוד ואת צוות אכיפת החוק בפרקליטות המדינה.

כל אלה הם אך מעט המייצג את העשייה הרבה והענפה של המחלקה לאורך כל השנה.

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

א. ייעוץ משפטי מבצעי - במהלך שנת 2013 המשיכה המחלקה ללוות את הפעילות המבצעית של כוחות צה"ל הפועלים באזור יהודה ושומרון - החל מפיקוד המרכז, המשך באוגדת איו"ש וכלה בחטיבות המרחביות. להלן נרחיב בחלק מהסוגיות בהם עסקה המחלקה במסגרת הליווי המשפטי של פעילות זו.

ב. אכיפת החוק באיו"ש - במהלך השנה הושם בעבודת המחלקה דגש רב באכיפת החוק באיו"ש, ובפרט ביחס לעבריינות על רקע אידיאולוגי. במסגרת זו, ליוותה המחלקה את גורמי אכיפת החוק הפועלים באזור במאמצייהם לאכיפת שלטון החוק באיו"ש, פעלה להטמעת הנהלים הנוגעים לאכיפת חוק בקרב חיילי צה"ל, השתתפה בעבודות מטה פנימיות ובין-משרדיות, הנוגעות לאכיפת החוק באזור, ובכלל זה בעבודת המטה להכריז על "תג מחיר" כהתאחדות בלתי מותרת, וקציניה ייעצו באופן שוטף לכוחות פיקוד המרכז בסוגיות הנוגעות לאכיפת החוק.

ג. מעורבות קטינים בהליכים פליליים - בשנים האחרונות מתבצעת עבודת מטה מקיפה לבחינה ולתיקון של תחיקת הביטחון ושל נהלי פיקוד המרכז הנוגעים להתמודדות עם קטינים המעורבים בהליך הפלילי באיו"ש. עבודה זו, הדורשת מעורבות של מספר גופים בתוך היחידה, מובלת בתוך הפרקליטות הצבאית ע"י סגן הפצ"ר. במהלך השנה האחרונה נחתמו תיקוני חקיקה משמעותיים נוספים, ובהם הפיכת הוראת השעה הנוגעת לקטינים ולהקמת בית המשפט הצבאי לנוער להוראה קבועה, וקיצור משמעותי נוסף של תקופות המעצר של קטינים. עוד, במהלך השנה פעלה המחלקה באופן נמרץ להטמיע את ההוראות הנוגעות לקטינים בכל הדרגים בקרב הכוחות בשטח. יש להדגיש,

כי נושא הקטינים נמצא גם כיום בלב ההתעניינות של גורמים בין-לאומיים וארגונים לא ממשלתיים והמחלקה לוקחת חלק משמעותי במאמצי ההסברה בנושא.

ד. גדר הביטחון, תפר ומעברים - בשנת 2013 נמשך טיפולה של המחלקה בעבודות המטה להקמת תוואי גדר הביטחון ולהשלמתו. במסגרת זו, טיפלה המחלקה, בין היתר, במספר רב של פניות ושל עתירות לבג"ץ בנוגע לתוואי גדר הביטחון באזור עוטף ירושלים, מעבר שועפט, בתיר ובית ג'אלה, ובתביעות כספיות על סך מאות מיליוני ש"ח, שהוגשו בשל נזקים כספיים, שנגרמו, לפי הטענה, בעקבות הקמת גדר הביטחון. נוסף על כך, ליוותה המחלקה את עבודת המטה לפרסומם של צווי איסור בנייה, המתייחסים לשטחים הסמוכים לתוואי גדר הביטחון ולהארכת תוקפם של כמה עשרות צווי תפיסה, שהוצאו לצורך הקמת תוואי גדר הביטחון. גם השנה, עסקה המחלקה בפניות, בתלונות ובהליכים משפטיים, הנוגעים למעברים בגדר הביטחון וכן למרחב התפר וההיתרים - לשהות ולעבודה במרחב התפר, תוך יצירת קבוצת פקודות קבע עדכנית ופשוטה יותר, על מנת להקל על הטיפול באוכלוסייה בעלת הזיקה למרחב זה.

ה. אימוני צה"ל באיו"ש - במהלך השנה נרשמה עלייה משמעותית בעיסוקה של המחלקה בנושאים הנוגעים לאימוני צה"ל באיו"ש. עיסוק זה התבטא בעיקר בליווי של פיקוד המרכז ושל המינהל האזרחי בהתמודדות עם בנייה בלתי חוקית ופלישות חוזרות ונשנות לשטחי אש, אשר הגיעו באופן תדיר לפתחו של בג"ץ. בולט במיוחד בהקשר זה היה עיסוק המחלקה בעתירה הנוגעת לשטח אש 918, לגביה יפורט להלן, אשר מעבר להיבטים המשפטיים שלה אף זכתה להד תקשורתי בארץ ובעולם.

ו. חופש התנועה ביהודה ושומרון - כמדי שנה נמשך העיסוק המשפטי הרב בפניות ובעתירות לבג"ץ בעניינים הנוגעים לחופש התנועה ביהודה ושומרון ולהגבלות על גישת תושבים פלסטינים וישראלים לכבישים ולקרקעות באזור. במהלך השנה, טיפלה המחלקה בעתירות ובפניות בנושא ופעלה להטמעת דגשים, הנוגעים לחופש התנועה ולהטלת מגבלות על גישה לקרקעות, בקרב מפקדי צה"ל, בכלל הדרגים. כמו כן, פעלה המחלקה בשיתוף פעולה עם המפקדים ועם המינהל האזרחי למציאת פתרונות קונקרטיים, אשר יבטיחו שמירה על זכויות התושבים מחד גיסא, ושמירה על הביטחון והסדר הציבורי, מאידך גיסא. דוגמה בולטת לכך הינה עבודת מטה רחבת היקף להסדרת סגירת שטחים בדרום הר חברון.

- ז. **תכנון ובנייה** - בשנה שחלפה המשיכה המחלקה ליתן ייעוץ משפטי לגורמי האכיפה וללוות משפטית את מאות העתירות התלויות ועומדות, אשר עניינן בנייה בלתי חוקית במגזר הפלסטיני. אשר למגזר הישראלי, ליוותה המחלקה את העיסוק בעתירות לפינוי בנייה בלתי חוקית, ובהן מספר עתירות בהן הגיעו התחייבויות המדינה לבג"ץ למועד מימושו. מגמה בולטת בהקשר זה הייתה התגברות העיסוק בהיבטים הקנייניים הנוגעים במעמד הקרקע, עליה הוקמה הבנייה מושא העתירה, כחלק בלתי נפרד מהטיפול בהן.
- במהלך השנה האחרונה גם ביקשה המדינה לעדכן את סדר העדיפויות שהוצג בעבר בפני בית המשפט העליון בתחום האכיפה נגד הבניה הבלתי חוקית באזור.
- במישור התכנוני, להבדיל מזה האכיפתי, הבשילו במהלך השנה והובאו בפני ועדות התכנון באזור תוכניות מתאר רחבות היקף, הן לטובת האוכלוסייה הישראלית והן לטובת האוכלוסייה הפלסטינית באזור.
- ח. **קידום החלת החקיקה הישראלית בתחום ההתיישבות הישראלית** - במהלך השנה האחרונה קודמה בצורה ניכרת החלת החקיקה הישראלית על ההתיישבות הישראלית באזור יהודה ושומרון. בין החוקים הרבים שקודמו, בלטה בנושא זה עבודת המטה להחלת דיני העבודה הישראליים על עובדים המועסקים על ידי מעסיקים ישראלים. עבודת מטה זו, אשר החלה לפני מספר שנים, הואצה נוכח החלטת הממשלה מס' 725 מיום 01.09.13, שם נקבע, כי רשויות האזור יפעלו להחלת כלל ההסדרים החלים בתחום העבודה בישראל בקרב המעסיקים הישראלים באזור בתוך פרק זמן של ארבעה חודשים.
- ט. **איכות הסביבה** - בשנה האחרונה המשיך ביתר שאת העיסוק של המחלקה בהיבטים שונים של אכיפה סביבתית באיו"ש לצד מאמצים משפטיים לקדם פתרונות סביבתיים לכלל האוכלוסיות באזור.
- י. **הסרת חסמי סחר ושיתוף פעולה כלכלי** - בשנה החולפת המשיך הליווי של הפעילות הקשורה בנושאים אלה, פרי הבנות בין ישראל לפלסטינים, בשיתוף פעולה עם מחלקת הדין הבינלאומי בפרקליטות הצבאית.
- יא. **עתירות בנושאי תנועות אוכלוסין** - במהלך השנה שחלפה טיפלה המחלקה במאות עתירות, בנושאים כגון: תושבות ומעמד באיו"ש, כניסת זרים לאיו"ש, יציאה לחו"ל,

מעבר איו"ש-עזה וכניסה לישראל לצרכים שונים (תעסוקה, ביקורי כלואים, איחוד משפחות, צרכים רפואיים ועוד). במקביל לטיפול בעתירות, הובילה המחלקה, ביחד עם המינהל האזרחי, תהליך לשיפור הטיפול המנהלי בבקשות ובאמצעי הבקרה והמעקב, שיסייע בשיפור השירות הניתן לתושבים וכפועל יוצא יוביל לצמצום מספר העתירות.

יב. זכויות במקרקעין - במהלך השנה האחרונה התמודדה המחלקה, כמידי שנה, עם שלל סוגיות הקשורות בקביעת זכויות במקרקעין. כך, למשל, ליווי הטיפול בסכסוכי קרקעות בין המתדיישים הישראלים לתושבים הפלסטינים; מתן המלצות ביחס להיתרי עסקאות; עיסוק בהיבטים הקנייניים הקשורים בעתירות לפינוי בנייה בלתי חוקית במגזר הישראלי ועוד. בהקשר זה, בולטת גם המגמה של עלייה בהיקף הבקשות, שעניינן עיון במרשמי המקרקעין, המהווים מאגרי מידע סגורים לפי הדין הנוהג, או במידע נוסף הקשור במקרקעין באיו"ש.

יג. מאהלים פלסטיניים - בתחילת השנה נתקלנו לראשונה בתופעה של הקמת מאהלים ("מאחזים") פלסטיניים באופן בלתי חוקי ועל רקע אידיאולוגי מובהק. נוכח הקושי הביטחוני בכך, ונוכח החשש כי הדבר יוביל להתלקחות מקומיות, כפי שאף קרה בפועל, ואף בסדר גודל רחב יותר, הובהרו לגורמי פיקוד המרכז ואוגדת איו"ש הכלים המשפטיים הקיימים בידיהם להתמודדות עם התופעה. עמדתה הביטחונית של המדינה בנושא אף קיבלה חיזוק בהחלטת הביניים בעתירה בנושא המאהל "באב אל שמאס", שהוקם בשטח המכונה E1 ופורק על ידי רשויות האזור תוך זמן קצר.

יד. הליכים משפטיים אזרחיים - במהלך השנה האחרונה עסקה המחלקה במספר הליכים משפטיים אזרחיים, מרביתם תביעות כספיות, אשר הוגשו נגד רשויות האזור במסגרת סוגי הליכים מגוונים ובתחומי משפט שונים. הליכים אלה מלווים על ידי המחלקה מול פרקליטויות המחוז.

טו. החרמת כספי טרור וחילוטם - השנה המשיכה המחלקה ללוות את המלחמה בארגוני הטרור באזור, בין היתר, באמצעות מתן ייעוץ משפטי בנושא החרמות כספים השייכים לארגוני טרור או משמשים למטרות טרור וחילוטם.

פסקי דין וחוות דעת מרכזיים משנת העבודה 2013

- א. בפסק הדין בבג"ץ 7437/11 **מחמד נצאר נ' המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון**, שב בית המשפט העליון וקבע, כי הסמכות להורות על החרמת כספים, השייכים להתאחדות בלתי מותרת, שמקורה בתקנה 84 **לתקנות ההגנה (שעת חירום)**, 1945 נועדה לתכלית שעיקרה מניעת מימונם של ארגוני הטרור הפועלים בשטח ומסכנים את ביטחון האזור. בית המשפט הוסיף, כי כאשר מתעורר קושי בזיהוי מדויק של כספים, השייכים לארגוני טרור ואבחנתם מכספים "כשרים", כתוצאה מעירוב שנעשה במודע על ידי המחזיק בכספים, הרי שעל המחזיק בכסף מוטל נטל הראיה להוכיח, כי הכסף שנתפס ברשותו אינו כסף השייך לארגוני טרור.
- ב. בתחילת השנה הוגשו לבג"ץ שתי עתירות מטעם של פלסטינים, השוהים שלא כדין בתחומי שטח אש 918, הממוקם דרומית לחברון ואשר משמש לאימון כוחות צה"ל מזה כשלושים שנה - בג"ץ 413/13 **אבו עראם נ' שר הביטחון** ובג"ץ 1039/13 **יונס נ' שר הביטחון**. העותרים דרשו כי צה"ל והמינהל האזרחי יימנעו מ"העברתם בכפייה" משטח האש וכי צה"ל יבטל את ההכרזה על שטח האש כשטח צבאי סגור. עוד דרשו העותרים, כי המינהל האזרחי יפעל להסדרת מגוריהם בתחומי שטח האש. במסגרת תגובת המדינה, אשר הוכנה על בסיס חוות דעת של המחלקה, הוצגה שורה של נתונים עובדתיים והיסטוריים, אשר שוללים את טענת העותרים, כי הם "תושבים קבועים" בשטח האש. כמו כן, כללה תגובת המדינה ניתוח משפטי מקיף של הדין הבין-לאומי והדין הפנימי החלים על שטחי אימונים. במהלך דיון שהתקיים בעתירות, הציע בית המשפט למנות את שופט בית המשפט העליון בדימוס יצחק זמיר כמגשר בין הצדדים. הצדדים נענו בחיוב להצעת בית המשפט והליך הגישור מתנהל בימים אלה.
- ג. בג"ץ 613/10 **בני מניה ואח' נגד המפקד הצבאי של האזור** - בנושא דומה, ניתן פסק דינו של בית המשפט בעניין פינויים של העותרים משטח האש 904א. בית המשפט חזר על מושכלות היסוד הקבועות בנוגע לסגירת שטחי האש וקבע, כי רק מי שהיה תושב קבע עובר למועד סגירת השטח יהיה פטור מן הצו. לצד זאת, בית המשפט גם סייג וקבע, כי שומה על הרשויות לבחון את הצורך בשטחי האש מדי פעם בפעם וככל שהצורך מצטמצם או נעלם - לצמצם או לבטל את שטח האש בהתאם.

ד. בג"ץ 7891/07 **שלום עכשיו ואח' נגד שר הביטחון ואח'** - לקראת סוף השנה ניתן פסק דינו החלקי של בית המשפט העליון בעתירת "המאחזים המתוחמים", אשר עניינה בדרישת העותרים למימוש צווי התיחום, שהוצאו נגד שישה מאחזים בלתי חוקיים באזור. בית המשפט העביר תחת שבט ביקורתו את התנהלות רשויות המדינה והאזור בפרשה בכל הנוגע למימוש התחייבויות המדינה, שניתנו לבית המשפט בעבר, הן במישור הסרת מבנים בלתי חוקיים והן במישור הסדרתם במקרים המתאימים. בית המשפט הקצה לרשויות פרק זמן של שישה חודשים, החל מ-8.11.13, להשלים את הליכי האכיפה כלפי בניוי בלתי חוקי, שהוקם על אדמות פרטיות בחלק מששת המאחזים מושא העתירה. המחלקה תמשיך ללוות את כלל הרשויות בהיערכותן לקראת מימוש פסק הדין.

ה. בשלהי שנת העבודה הקודמת, ניתן פסק דין בבג"ץ 2088/10 **המוקד להגנת הפרט נ' המפקד הצבאי**, אשר בחן את "נוהל השתקעות תושבי רצועת עזה באיו"ש" והמדיניות הנובעת ממנו. ביהמ"ש מצא, כי אין מקום להתערב במדיניות המפקד הצבאי בנושא והחליט לדחות את העתירה. יחד עם זאת, המליץ ביהמ"ש לשקול לבצע שינויים, המגמישים במידת מה את התנאים לאישור בקשות השתקעות. בתום עבודת מטה מקיפה שנערכה, תוקן הנוהל והוכנסו בו הקלות שונות. כמו כן, הורחב "סעיף הסל", באופן המאפשר למפקד הצבאי לאשר בקשות, המעלות נסיבות הומניטאריות חריגות.

ו. עת"מ 32725-05-12 **"רגבים" נ' ראש המינהל האזרחי** - במסגרת העתירה, אשר הוגשה על ידי עמותת "רגבים" לפי הוראות חוק חופש המידע, התבקש בית המשפט להורות למנהל האזרחי להעביר לידי העותרת נסחי רישום מקרקעין. בית המשפט קיבל את העתירה, ופסק, כי יש להעביר לידי העמותה את המידע המבוקש, תוך שהוא דוחה את עמדת המדינה בדבר חיסיונם של מרשמי המקרקעין באזור. יוער, כי על פסק דינו של בית המשפט הגישה המדינה ערעור לבית המשפט העליון, אשר עודנו תלוי ועומד (עע"מ 6234/13).

ז. בג"ץ 7612/12; בג"ץ 8716/12 **מועצת הכפר בתיר נ' המפקד הצבאי** - המקרקעין מושא העתירה נתפסו לשם בניית תוואי גדר הביטחון בחלקו הדרומי של מרחב "עוטף ירושלים", בסמוך לכפר בתיר, והם מצויים ברובם בשטח מדינת ישראל. המקרקעין נתפסו בסיומה של עבודת מטה נרחבת לקביעת תוואי גדר הביטחון במרחב בשל הצורך הביטחוני לסגירתה של הפרצה האחרונה, כמעט, הקיימת בתוואי גדר הביטחון באזור

"עוטף ירושלים" ולצורך הגנה על קו רכבת ישראל, העולה לירושלים ועובר בסמוך לכפר בתיר. לצד השיקולים הביטחוניים ושיקולי מרקם החיים בקביעת תוואי גדר הביטחון במרחב ייחודי זה, ניתן משקל משמעותי אף להיבטים סביבתיים חזותיים. העותרים מצידם טענו, בין היתר, לפגיעה בלתי מידתית בנוף המורשת עתיק היומין של הכפר, הכולל טרסות ואמת מים עתיקות יומין. חרף ההסברים שסיפקה המדינה לאופן בו נקבע התוואי, ביום 02.05.13 ניתן צו על תנאי על ידי ביהמ"ש העליון, המורה למדינה לנמק מדוע לא ישונה או יבוטל התוואי כולו, או חלקו, שעמד במרכז המחלוקת (קטע של כ-500 מטרים). הצו ניתן בהמשך לעמדה ביטחונית, שפורטה על ידי רשות הטבע והגנים (הנמכת הגדר ועיבוייה בחלקה התחתון) וכן לתוואי, שהוצע על ידי העותרים בבג"ץ 8716/12 (תוואי המנהרה). דיון בעתירה התקיים ביום 29.1.14, בסיומו החליט ביהמ"ש, כי משרד התחבורה ורכבת ישראל, יתייחסו לאפשרות ביטול מסילה אחת מבין השתיים, העוברות בסמוך לכפר בתיר, תוך בניית הגדר שם מבלי לפגוע בטרסות הכפר. בנוסף, התבקשה השלמת נתונים מצד הרכבת ומעהב"ט ביחס למספר הנוסעים בקו בית-שמש-ירושלים והסדרי המעבר הצפויים במרחב לאחר הקמת הגדר.

אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014

א. **גדר הביטחון, מעברים ומרחב התפר** - המשך הליווי המשפטי של הקמת גדר הביטחון ותחזוקה השוטף צפוי לתפוס מקום מרכזי בפעולת היחידה גם השנה. במהלך השנה האחרונה הוצאו עשרות רבות של צווי תפיסה, הן לשם הקמת תוואי גדר הביטחון והן לשם ביצוע פעולות תשתית שונות, ולהערכתנו המגמה של השגות והתנגדויות לצווים תימשך ואף תתגבר במהלך השנה הקרובה. זאת, לצד המשך המגמה של הגשת תביעות כספיות מצידם של תובעים ישראלים במאות מיליוני ש"ח בגין נזקים מסוגים שונים, שלטענתם נגרמו להם כתוצאה מהקמת הגדר. לצד זאת, ימשיך בית המשפט העליון לדון בעתירות פרטניות, הנוגעות למשטר ההיתרים במרחב התפר, שחלקן מעלות שאלות עקרוניות הנוגעות לנהלים בעניין זה וליישומם. לכן, תידרש המחלקה להמשיך וללוות את תהליכי הטמעת קפ"ק (קובץ פקודות קבע) מרחב התפר החדש, שצפוי להיכנס לתוקף בתחילת שנת 2014 ולתת מענה לשאלות משפטיות שיתעוררו בהקשר זה.

- ב. **התמודדות עם הליכים משפטיים הנוגעים לאימוני צה"ל באיו"ש** - להערכתנו, גם במהלך השנה הקרובה יימשך העיסוק הנרחב בהליכים משפטיים, הנוגעים לשימוש שעושה צה"ל בשטחי אימונים באיו"ש ולפעולות הנקטות לאכיפת הדין בשטחים אלה. להערכתנו, אל מול הרצון של צה"ל למצות את מרחב שטחי האש בבקעה לאימונים של כלל היחידות, יש מגמה נוגדת, שמבקשת באמצעות הליכים משפטיים ויצירת הד תקשורת להצר את צעדיו של צה"ל בהקשר זה.
- ג. **היערכות להתפתחויות המדיניות והביטחוניות בהקשר הפלסטיני ולהשלכותיהן** - נראה, כי בשנה הקרובה יקבל עיסוק זה משקל משמעותי בתוך שלל עיסוקיה של המחלקה והיא תמשיך ותלווה את היערכותו של פיקוד המרכז להשלכות הביטחוניות, שעלולות להיות לשינויים המדיניים המתחוללים באזור. לצד זאת, ייתכנו התפתחויות משמעותיות בנושא שיתוף הפעולה עם הפלסטינים בנושאים אזרחיים שונים ומגוונים, אשר ככל שיהיו, ידרשו את ליווי המחלקה.
- ד. **אכיפת החוק באיו"ש** - גם בשנה הקרובה תמשיך המחלקה לפעול לקידומו של שלטון החוק באיו"ש ולחיזוק האכיפה בשיתוף פעולה עם גופי צה"ל הפועלים באיו"ש. במסגרת זו אנו צופים, כי יעלה הצורך להתמודד עם אתגרים מורכבים הן מול האוכלוסייה הפלסטינית והן מול האוכלוסייה הישראלית. כך, למשל, בהתמודדות עם ניסיונות הקמתם של מאחזים ישראלים ומאהלים פלסטיניים או עם פעילות העבריינות האידיאולוגית, הידועה בכינויה "תג מחיר". ההתמודדות עם תחום מאתגר זה תחייב מאמץ בין-ארגוני משולב עם כלל הרשויות, הנושאות באחריות לאכיפת החוק באיו"ש.
- ה. **איכות הסביבה** - צפוי להימשך העיסוק בהגברת האכיפה הסביבתית ובבחינת מעמדו של צה"ל וכפיפותו להסדרים הנורמטיביים.
- ו. **תכנון ובנייה** - להערכתנו, גם בשנה הקרובה ימשיך העיסוק האינטנסיבי בעתירות העוסקות בתחום הבנייה הבלתי חוקית במגזרים הפלסטיני והישראלי, תוך מתן דגש ביישום של השינויים בסדרי העדיפויות, כפי שנקבע בהחלטת הדרג המדיני בנושא זה. בנוסף, תידרש המחלקה להמשיך הטיפול בתחום התכנון במגזר הישראלי ובמגזר הפלסטיני, על מורכבותו באזור, ובאתגרים המשפטיים, שזה מציב בפנינו.

- ז. **החלת חקיקה בתחום ההתיישבות הישראלית - דומה, שהעיסוק בהחלת חקיקה אזרחית ישראלית בתחום המועצות הישראליות באזור ימשיך ויגבר במהלך השנים הקרובות, ובפרט בשנת 2014, במגוון תחומים - החל מתחום דיני העבודה וכלה בתחומי הגנת הסביבה, תכנון ובנייה ועוד.**
- ח. **עוד נראה, כי המגמה של התערבותן של רשויות האזור בסכסוכי קרקעות תימשך ואף תתעצם במהלך שנה זו. כמו כן אנו צופים, כי במסגרת זו תשוב ותעלה הדרישה לשנות את ההסדרים הקיימים כיום לקביעת זכויות החזקה במקרקעין, וכן הקמתם של מוסדות שיפוטיים או מעין-שיפוטיים, שיוכלו להכריע בסכסוכי הקרקעות חלף הכרעה מנהלית.**

מחלקת הדין הבין-לאומי

דברי פתיחה

ייעודה של מחלקת הדין הבין-לאומי (דבל"א) הוא לסייע לצה"ל במילוי משימותיו, באמצעות מתן ייעוץ משפטי איכותי, זמין וממוקד בכל תחומי המשפט הבין-לאומי, תוך הקפדה על עצמאות שיקול הדעת המקצועי, לפעול בקרב גורמי צה"ל להטמעת המחויבויות של מדינת ישראל מכוח המשפט הבין-לאומי, ולהוות מוקד ידע בשירות הציבורי בתחומי המשפט הבין-לאומי הרלוונטיים לעשייה הביטחונית, והכול תוך מחויבות לשלטון החוק.

בשנה שחלפה, פעלו קציני המחלקה בדרכים מגוונות להגשמת ייעוד זה. בראש ובראשונה, ליוו קציני המחלקה את ההיערכות המבצעית של צה"ל בגזרות השונות בדרך של ייעוץ משפטי לאגפי המטכ"ל השונים, לפיקודים ולחלק מהאוגדות המרחביות, לרבות השתתפות בתהליכי התכנון והתרגול.

בצד ההתמודדות עם האתגרים המשפטיים בחזית המבצעית, התמודדו קציני המחלקה גם עם האתגרים שמזמנת החזית המשפטית המתנהלת בזירה הבין-לאומית, בין אם בדמות הליכים משפטיים נגד קציני צה"ל בערכאות משפטיות ברחבי העולם, ובין אם בדמות שימוש אחר בכלים משפטיים או מעין-משפטיים על-מנת לפגוע בלגיטימציה של הפעילות המבצעית של צה"ל.

בד בבד, המשיכו קציני המחלקה לספק ייעוץ משפטי לגופי צה"ל השונים בתחומים נוספים הנוגעים לדין הבין-לאומי, לרבות בזירה הפלסטינית ובזירה האזורית, וכן בתחום שיתוף הפעולה של צה"ל עם צבאות זרים.

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

א. במהלך שנת 2013, סיפקו קציני המחלקה ייעוץ משפטי באופן שוטף בתחום המבצעי לאגפי המטכ"ל השונים, לפיקודים ולחלק מהאוגדות המרחביות. בתוך כך, נטלו קציני המחלקה חלק בעבודות המטה לגיבוש תוכניות אופרטיביות, פקודות מבצעיות, כללי פתיחה באש,

- הוראות מקצועיות וכיו"ב, והתייחסו להיבטים המשפטיים הנוגעים לעניין, בדגש על הוראות הדין הבין לאומי הרלבנטיות, וזאת על מנת לסייע לצה"ל להגשים את יעדיו, במסגרת הדין.
- ב. קציני "מערך הייעוץ המשפטי-המבצעי" של הפרקליטות הצבאית, בסדיר ובמילואים, השתתפו בתרגילים ובהיערכות לחירום בכלל היחידות הרלוונטיות, מרמת האוגדה ומעלה. כמו כן, המשיך המאמץ להכשיר ולבסס את פעילותו של מערך זה.
- ג. נמשך הסיוע לפיקוד דרום ולפיקוד צפון בטיפול בסוגיות הנוגעות למסתננים ולמבקשי טיפול רפואי על רקע הומניטארי.
- ד. בזירה הפלסטינית סיפקו קציני המחלקה ייעוץ משפטי במגוון רחב של נושאים, דוגמת המדיניות ביחס לרצועת עזה בתחום האזרחי (לרבות לעניין תנועת אנשים בין הרצועה לישראל), מעמדה המשפטי של רצועת עזה וחובותיה של ישראל כלפי תושביה. כמו כן, התייחסו קציני המחלקה להיבטים המשפטיים של ההתפתחויות האסטרטגיות בזירה זו. מונה יועץ משפטי למנהלת התיאום והקישור בעזה.
- ה. בזירה האזורית, העניקו קציני המחלקה ייעוץ משפטי הנוגע ליישום ההיבטים הצבאיים של הסכמי השלום עם מצרים ועם ירדן, להסכם הפרדת הכוחות עם סוריה, להחלטת מועצת הביטחון 1701 בעניין לבנון, ולהיבטים שונים הנוגעים לכוחות שמירת השלום הפרושים באזור.
- ו. בתחום שיתוף הפעולה של צה"ל עם צבאות זרים, היו מעורבים קציני המחלקה בגיבוש וביישום של הסכמים רבים המסדירים פריסות, אימונים ותרגילים משותפים (למשל – התרגיל האווירי רב-המשתתפים, שהתקיים השנה בבסיס חיל האוויר בדרום הארץ) ופעילויות אחרות של שיתוף פעולה צבאי בארץ ובחור"ל.
- ז. השנה החולפת התאפיינה בהמשך המערכה המשפטית בזירה הבין-לאומית (תופעה המכונה לעתים גם "לוחמה משפטית", "Lawfare"), קרי, שימוש בכלים משפטיים או מעין-משפטיים על-מנת לפגוע בלגיטימציה של הפעילות המבצעית של צה"ל, וכפועל יוצא מכך להגביל את יכולתו לממש באופן אפקטיבי את אחריותו להגן על ביטחון מדינת ישראל ואזרחיה. המערכה המשפטית בזירה הבין-לאומית מתנהלת נגד מדינת ישראל ונציגיה זה מספר שנים, וביתר שאת מאז מבצע "עופרת יצוקה" (27/12/2008 – 18/1/2009) ואירוע המשט הימי לרצועת עזה (31/5/2010).

גם בשנת 2013 יזמו גורמים שונים הליכים משפטיים פליליים ואזרחיים נגד קציני צה"ל ובכירים ישראלים בערכאות ברחבי העולם, בטענה שאותם קצינים ובכירים הפרו את דיני הלחימה. כמו-כן, במישור המדיני-הדיפלומטי הבין-לאומי ניזומו מספר תהליכים הנוגעים ליישום דיני הלחימה בהקשר הישראלי ואשר עשויות להיות להם השלכות על הפעילות המבצעית של צה"ל. יחד עם משרדי הממשלה הרלוונטיים, נטלו קציני המחלקה חלק פעיל בהתמודדות עם תהליכים אלה.

ח. במסגרת המאמצים לקדם את האינטרס ואת העמדות של מדינת ישראל בתחום דיני הלחימה, ולהשפיע על הפרשנות וההתפתחות של דינים אלה, השתתפו קציני המחלקה במספר כנסים ומפגשים בין-לאומיים, לרבות במפגשים שכונסו ביוזמת ממשלת שוויץ וארגון הצלב האדום הבין-לאומי, שמטרתם קידום מנגנוני ציות לדיני הלחימה וחזיון דיני הלחימה בתחום העצורים בעימות מזוין שמעורבת בו ישות לא-מדינית. כן, השתתף נציג המחלקה במשלחת של מדינת ישראל שהופיעה בפני הוועדה ליישום אמנת זכויות הילד משנת 1989, וכן במשלחת ישראל שהופיעה בפני מועצת זכויות האדם של האומות המאוחדות, במסגרת תהליך הדיווח העתי על מצב זכויות האדם בישראל (Universal Periodic Review - UPR).

ט. קציני המחלקה העבירו הרצאות ותדרוכים לקהלים שונים מחוץ לצה"ל, בארץ ובחו"ל, בין היתר, בהיבטים הנוגעים ליישום דיני הלחימה בעימותים מזוינים נגד ישויות לא-מדיניות, כדוגמת ארגוני הטרור.

י. בראשית השנה התפרסם חלקו השני של דוח ועדת טירקל, הבוחן את התאמתו של מנגנון הבדיקה והחקירה בישראל ביחס לתלונות ולטענות המועלות בדבר הפרות של דיני הלחימה. בעבודת מטה שהובלה ע"י סגן הפצ"ר, ביחד עם מחלקות אחרות בפרקליטות הצבאית, נטלו קציני המחלקה חלק בתהליך לימוד הדוח ובחינת יישומו.

[פסקי דין, מסמכים וחוות דעת מרכזיים משנת העבודה 2013](#)

א. בחודש יולי דחה בית המשפט העליון עתירה שביקשה לאסור על שימוש בפגזי מיסוך המכילים זרחן לבן בשטח בנוי בטענה שזה אינו חוקי (בג"ץ 4146/11 הס נ' הרמטכ"ל). בתגובה שהגישה המדינה לבית המשפט, היא ביקשה לדחות את העתירה על הסף, הן לאור נימוקים משפטיים מהותיים והן לאור המדיניות הנוכחית בצה"ל, אשר מגבילה באופן

משמעותי את השימוש בפגזים האמורים בשטח בנוי (המדיניות הוצגה בפירוט לבית המשפט במהלך הדיון בעתירה). בהמשך לכך, הסכים בית המשפט כי מדיניותו הנוכחית של צה"ל מייתרת את העתירה, וכאמור, החליט לדחותה.

ב. כמו כן, במהלך השנה נדונו מספר עתירות שעסקו בתנועת אנשים בין ישראל ורצועת עזה, אשר חזרו ואשררו את המדיניות הישראלית בעניין זה:

1. בעת"מ 19657-08-13 "**בצלם**" ואח' נ' **שר הביטחון ואח'**, נדונה בקשתם של שני תושבי הרצועה המשמשים כתחקירנים של ארגון "בצלם" ברצועה לעבור בשטח ישראל לצורך כניסה לאזור יהודה ושומרון לשם השתלמות מקצועית ופגישות עבודה עם נציגי הארגון. **בית המשפט דחה את העתירה** ואישר את המדיניות שנקבעה על-ידי ועדת השרים לביטחון לאומי לאחר עליית החמא"ס לשלטון ב-2007, תוך שהוא מדגיש את **מרחב שיקול הדעת העומד בידי המדינה בגיבוש המדיניות בהחלטה מי ייכנס בתחומה**.

2. בעת"מ 17023-06-13 **אבו ענזה נ' שר הביטחון**, נדונה בקשתה של אזרחית ישראל להתיר את כניסתו לישראל של בעלה, תושב הרצועה, לצורך ביקור משפחתי. בית המשפט **דחה את העתירה**, תוך שמצא כי **אין מקום להתערב במדיניות לפיה תותר כניסה לישראל במקרים הומניטאריים חריגים, בדגש על מקרים רפואיים דחופים**. עוד הודגש, כי המדיניות של מפקדת תיאום פעולות הממשלה בשטחים לאפשר לעותרת ולילדיה כניסה לרצועת עזה לשם ביקור משפחתי נותנת מענה, לפחות חלקי, לשימור הקשר המשפחתי.

3. בבג"ץ 9408/10 **המרכז הפלסטיני לזכויות אדם נ' היועץ המשפטי לממשלה**, נדונה דרישת העותרים להורות למדינה להימנע מהעלאת טענות התיישנות בתביעות נזיקין שהגישו תושבי רצועת עזה נגד מדינת ישראל בגין נזקי מבצע "עופרת יצוקה". דרישה זו התבססה, בין היתר, על הטענה כי המדיניות הישראלית מטילה מגבלות רבות על כניסתם של תושבי הרצועה לישראל ושל עורכי דין ישראלים לרצועה לצורך קידום הליכים משפטיים. לאחר מספר דיונים, מחק בית המשפט העליון את העתירה, לבקשת העותרים, בשים לב להודעת המדינה על הצעדים המעשיים השונים שנקטו על-מנת לאפשר ניהול הליכים משפטיים כאמור. זאת בין השאר, לאחר שבמקביל לניהול הליך זה פורסם "נוהל לבחינת בקשות כניסה של פלסטינים תושבי עזה לצורך ניהול הליכים משפטיים בישראל". בתמצית, הנוהל מגדיר כי בהתאם למדיניות התנועה הכללית בין

ישראל והרצועה, תתאפשר כניסה של תושבי הרצועה לישראל לצרכים משפטיים במקרים הומניטאריים חריגים בלבד, כאשר הכניסה חיונית לצורך ניהול ההליך המשפטי ובהיעדר מניעה ביטחונית או משטרתית לכך.

אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014

- א. המשך הייעוץ המשפטי הניתן לגורמים המבצעיים השונים בצה"ל, ביחס להיבטי הדין הבין לאומי הנוגעים לכלל הזירות. בתוך כך, קציני המחלקה ימשיכו ללוות את הטמעת דיני הלחימה בפעילות המבצעית ובפקודות הצבא, וכן את פעילותו של "מערך הייעוץ המשפטי- המבצעי".
- ב. מתן התייחסות משפטית להיבטים שונים בזירה האזורית. במסגרת זו, ימשיכו קציני המחלקה ללוות את קביעת קווי התייחסות ואת האזורים הימיים של מדינת ישראל, את ההיבטים המשפטיים הנוגעים להגנה על מתקנים המוקמים ב"אזור הכלכלי הבלעדי" של מדינת ישראל, את מעמד כוחות שמירת השלום באזור וסמכויותיהם ועוד.
- ג. המחלקה תמשיך לקחת חלק בהתמודדות עם המערכה המשפטית בזירה הבין-לאומית בערוצים השונים. במסגרת זו, צפוי כי יימשכו המאמצים של גורמים שונים ליזום הליכים משפטיים נגד קציני צה"ל ובכירים ישראלים בפני ערכאות משפטיות זרות.
- ד. קציני המחלקה ימשיכו להשתתף בתהליכים בין-לאומיים המשפיעים על התפתחות דיני הלחימה, בדגש על יוזמות ממשלת שוויץ וארגון הצלב האדום הבין-לאומי שנזכרו לעיל.

בית הספר למשפט צבאי

דברי פתיחה

בית הספר למשפט צבאי הוא המרכז המקצועי בצה"ל להדרכה ולמחקר בתחום המשפט הצבאי, מטעם הפרקליטות הצבאית. משכך, ביה"ס אמון על הכשרות משפטיות לכלל הצבא ולקציני הפרקליטות הצבאית. בחודשים אוגוסט עד אוקטובר, התחלף החלק הארי של סגל הפיקוד בביה"ס, וביה"ס החל בתהליך ארגוני-אסטרטגי. במהלך שנת 2013 פעל ביה"ס להסדרת ההכשרות המשפטיות למפקדים ולפיתוחן. בתחום זה שקד ביה"ס על גיבוש תפיסת "הערכה המלאה" כתפיסת הפעלה כוללת להכשרות המפקדים, על חידוד מסרי ההדרכה המשפטיים והתאמתם לצרכי הדרגים השונים, על פיתוחם של אמצעי הדרכה חדשים ועל הרחבת היקף ההכשרות המועברות למפקדים בדרגים השונים.

לצד ההכשרות, הפעיל ביה"ס מנהלת תרגילים משפטית בתרגילים המטכ"ליים והפיקודיים, וכן בחלק מתרגילי האוגדות. מתוך התפיסה כי התרגול הוא רכיב משמעותי בהכשרת מפקדי הצבא לפעול כדין, פעלה מנהלת התרגילים בקדחתנות לשם הטמעת תרחישים משפטיים ואירועים בעלי זיקה משפטית בתרגילים הצה"ליים. בעבודתה, מיצבה עצמה מנהלת התרגילים המשפטית כגורם משפיע, רלוונטי ומשמעותי במנהלת התרגילים הצה"לית.

בתחום הדין המשמעתי, קידם ביה"ס תיקון לפקודות הצבא, במענה לפתרון מצוקת הכליאה בצה"ל לפיו, אם מתברר, לאחר סיום ההליך המשמעתי, כי לא ניתן לקלוט נידון במתקן כליאה לריצוי עונש מחבוב עקב היעדר מקום במתקן, יוכל קצין השיפוט למנוע את חופשתו של הנידון כמניין ימי המחבוב אותם לא ריצה.

בנוסף, המשיך ביה"ס ביישומה של הנחיית סגן הרמטכ"ל הנוגעת לשלילת סמכות שיפוט בדין המשמעתי. בתוך כך, ניתנו אזהרות לקציני שיפוט שהוחלט להתערב בהליכים משמעתיים שנוהלו על ידם, בשל פגמים שנפלו בהם, ואף נשללו סמכויות השיפוט בדין משמעתי של אחדים מהם.

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

1. **עיסוק מתמשך בהכשרות הפיקוד הזוטר והבכיר בדיני הלחימה - הטמעת דיני הלחימה בקרב צה"ל ומפקדיו, הינה קריטית לשם שמירת הלגיטימציה לפעולות צה"ל ולשם ביצוע משימותיו הנדרשות בלחימה, לשם שמירת הלגיטימציה לפעולות צה"ל ולשם ביצוע משימותיו כדן. בשנת 2013 נמשכה השתלבות קציני הפרקליטות הצבאית בהדרכות הניתנות לפיקוד הזוטר והבכיר. כך, בין היתר, הרצו קציני היחידה בהכשרות בבה"ד 1, בקורס מפקדי פלוגות, בקורס פו"ם (פיקוד ומטה) כללי, בקורס מג"דים במילואים ובקורס מח"טים. כן, ניתן דגש על הכשרות בדיני הלחימה לגורמים מקצועיים, ובהם מתשאלים קרביים, קציני אוכלוסייה, קצינים ומש"קים של דובר צה"ל, קציני הנדסה קרבית וקציני המשטרה הצבאית העוסקים במעברים. בנוסף, הועבר קורס אקדמי במסגרת לימודי תואר ראשון מטעם אוניברסיטת בר-אילן לקציני המכללה לפיקוד טקטי והועבר קורס אקדמי במסגרת לימודי תואר ראשון מטעם אוניברסיטת חיפה לקציני חיל הים, המשתתפים בקורס לפיקוד ימי.**
2. **המשך פיתוח ומיצוב מנהלת התרגילים של הפרקליטות הצבאית - כחלק מהפעילות להטמעת דיני הלחימה בצה"ל, אמונה מנהלת התרגילים של הפרקליטות הצבאית על תרגול מפקדי הצבא וקציני מערך הייעוץ המבצעי-המשפטי בפרקליטות הצבאית, בהתמודדות עם תרחישים בעלי היבטים משפטיים בפעילות מבצעית. גם בשנת העבודה 2013 הופעלה מנהלת משפטית במספר תרגילים בגזרות השונות, כחלק מהטמעת המשפט האופרטיבי בצה"ל. בנוסף, נמשכה עבודת המטה לשילוב מנהלת תרגילים גם בתרגילי האוגדות.**
3. **מגמות בעיסוק בדין המשמעתי**
 - א. הפעלת סמכויות פרקליט צבאי בתחום הדין המשמעתי – בשנת 2013 נבחנה האפשרות להעניק סמכויות סגן פרקליט צבאי לראש מדור הדין המשמעתי בבית הספר למשפט (רמ"ד דמ"ש), לצורך הפעלת סמכויות הנוגעות לדין המשמעתי והמסורות בדין לפרקליט צבאי; זאת, על מנת להבטיח מדיניות אחידה ונוכח מומחיותו של רמ"ד דמ"ש בתחום. בתום עבודת המטה בנושא, הוסמכה רמ"ד דמ"ש כסגן פרקליט והחלה להפעיל סמכות זו, בהתאם לחלוקה שבוצעה במסגרת עבודת

- המטה בין הסמכויות בתחום דין המשמעתי אשר יופעלו על ידי רמ"ד דמ"ש, לבין כאלה שתיוותרנה בידי הפרקליטים הצבאיים וסגניהם.
- ב. שלילת הסמכות לשמש כקצין שיפוט בדין המשמעתי – בחודש נובמבר 2012 הופצה איגרת בה הודיע סגן הפצ"ר (בהתאם לסיכום סגן הרמטכ"ל, ובהמשך לדו"ח מבקר המדינה בנושא הדין המשמעתי בצה"ל), כי תישלל סמכות השיפוט בדין המשמעתי של קצין שיפוט שהוחלט להתערב בשלושה הליכים משמעתיים שנוהלו על ידו במהלך תקופה של שנה, בשל פגמים שנפלו בהם, עד למעבר השתלמות ייעודית בדין המשמעתי בביה"ס למשפט צבאי. במהלך שנת 2013 יושם האמור באיגרת, ובתוך כך, ניתנו אזהרות לקציני שיפוט שהוחלט להתערב בהליכים משמעתיים שנוהלו על ידם ואף נשללו סמכויות השיפוט של אחדים מהם.
- ג. תיקון פקודת מניעת חופשה ופקודת הדין המשמעתי – על מנת להתמודד עם מצוקת הכליאה בצה"ל, קודמה בשנת 2013 יוזמה לתיקון פקודת מניעת חופשה ופקודת הדין המשמעתי, באופן שלאחר סיום המשפט, אם יתברר כי לא ניתן לקלוט במתקן כליאה נידון לעונש מחבוש, יוכל קצין השיפוט למנוע את חופשתו כמניין ימי המחבוש אותם לא ריצה. הפקודה פורסמה ובהמשך לכך, אף עודכן טופס התלונה בהתאם.
4. **הכשרות בפיקוד ובניהול לקציני הפרקליטות** - לקראת סוף 2012 אושר מסלול הכשרה בפיקוד ובניהול לקציני הפרקליטות. כלל האצבע שהנחה בהקשר זה הוא, כי מסלול השירות של קצין בפרקליטות מחייבו לעבור השתלמות בתחומי הפיקוד והניהול מידי 3-4 שנים. במטרה לפתח ולחזק את הידע והמיומנויות של הקצינים בתחומים אלו, פותחו והתקיימו בשיתוף עם היועצת הארגונית ובית הספר למנהיגות שלוש השתלמויות בפיקוד ובניהול – לסא"לים, לרס"נים ותיקים ולסרנים.
5. **עיסוק אינטנסיבי בעידוד עתודה** - שנת 2013 התאפיינה בעיסוק נרחב בתחום עידוד העתודה. בית הספר למשפט, בשיתוף עם ענף ארגון וכוח אדם בפרקליטות הצבאית, ערך מספר רב של פעילויות שמטרתן – עידוד מועמדים לשירות ביטחון (מלש"בים) מצטיינים להצטרף למסלול העתודה במשפטים, מיונם, ושימור הקשר עם העתודאים שהצטרפו למסלול בכל מהלך לימודיהם, לרבות עריכת ראיונות לתלמידי שנה ב' ו-ג'. יצוין, כי בשנת 2013 נעשה לראשונה שימוש בראיונות שנערכו לחניכי קורס הקמ"שים (קציני משפטים) בהיותם תלמידי שנה ג', באופן שסייע למפקדי הקורס בהיכרות עימם.

בשנת 2013 הורחב שיתוף הפעולה עם אגודת "נוער שוחר משפט עברי", בה לומדים מלש"בים לימודי בגרות במשפטים. כך, הועברו הרצאות בנוגע למסלול העתודה בכיתות י"א, והועברה הרצאה מטעם הפרקליטות בנושא עידוד עתודה בכנס השנתי של האגודה.

6. טיפול הפרקליטות הצבאית בבקשות חנינה

א. תיקון מספר 63 לחש"ץ – בשנת 2011 התקבל תיקון לחוק השיפוט הצבאי, אשר קבע הסדר חדש של רישום פלילי מופחת, במטרה לצמצם את ההשלכות המכבידות של הרישום הפלילי הנלווה להרשעה בבתי הדין הצבאיים. בניגוד לציפייה כי התיקון ימתן את כמות הבקשות למחיקת הרישום שיתקבלו במדור חנינות, לא נרשם בשנת 2013 שוני בהיקף הטיפול בבקשות. זאת ועוד, במהלך שנה זו אובחנו קשיים בתיקון, שדרשו התמודדות של המדור עם סוגיות משפטיות מורכבות, כגון אופן הטיפול בבקשות שביסודן מספר הרשעות והחלת התיקון למפרע.

ב. הליך החנינה – במהלך שנת 2013 נערכה בחינה באשר לתהליך ואופן הטיפול בהליך החנינה כפי שנקבע בפ"מ 33.0314 "נוהל הטיפול בבקשות חנינה מחילה או הקלה בעונש המתייחסות לפסקי דין של בתי דין או בתי משפט צבאיים". בהתאם לנוהל, חוות דעתו של הפצ"ר או סגנו תועבר לבחינתה של ראש אכ"א, אשר תעביר חוות דעתה לרמטכ"ל, וזה יעביר חוות דעתו לידי שר הביטחון, על מנת שזה ימליץ המלצתו לעניין הבקשה בפני נשיא המדינה. בשנת 2013 נבחנה האפשרות לתקן את הפקודה כך שיקוצר ההליך האמור.

7. **פיתוח ההדרכה** - מזה זמן מצויב ביה"ס לעצמו כיעד לשמש כמוקד ידע בתחום ההדרכה המשפטית. כחלק מהפעילות למימוש יעד זה, נערכו השנה סדנאות הדרכה לסגל בית הספר, גובש מנחה להכנה ולהכשרה של סגלי קורסים וכן גובשו עקרונות בנושא מבחנים, ציונים ומשובים, וניתן דגש מיוחד באופן בניית סדנאות.

8. **הובלתו ופיתוחו של תחום קשרי החוץ בפרקליטות הצבאית** - ביה"ס למשפט אמון על הובלת שיתוף הפעולה המשפטי בין הפרקליטות הצבאית לבין פרקליטויות מקבילות בעולם ומוסדות מובילים. בשנת 2013, קודמו יוזמות לפיתוח קשרים עם גופים משפטיים צבאיים רלוונטיים בחו"ל; נערך כנס לנספחים זרים חדשים בישראל, בו ניתנה סקירה אודות פעילות הפרקליטות הצבאית.

הכשרות ופרסומים מרכזיים משנת העבודה 2013

1. **הכשרות לקציני הפרקליטות** - גם בשנת 2013 התקיים בביה"ס קורס קציני המשפטים (קמ"שים), שהינו השלמת הקצונה של הקצינים המשפטיים ומהווה את "קורס הדגל" של הפרקליטות הצבאית. הקורס נועד להכשיר את הצוערים, משפטנים בהכשרתם, בכלל תחומי העיסוק של היחידה. בקורס, הושם דגש בכישורי הליטיגציה, בכישורי הייעוץ המשפטי ובסוגיות משפטיות עדכניות שמצויות על סדר היום של הפרקליטות הצבאית.
2. **השתלמויות וימי עיון לקציני הפרקליטות הצבאית** - כמידי שנה, בית הספר למשפט צבאי קיים ימי עיון והשתלמויות לקציני הפרקליטות הצבאית, לשם הענקת ידע משפטי נרחב, בפרט בסוגיות משפטיות עדכניות. השנה נערכה, זו השנה השלישית, השתלמות בנושא המשפט הפלילי בצבא, שנועדה לקצינים חדשים במערכי התביעה והסנגוריה. במקביל, נערכה השתלמות בתחום הייעוץ המשפטי, שנועדה לקצינים ותיקים וחדשים במערך, אשר כללה תכנים במשפט מנהלי, תפיסת תפקיד היועמ"ש ומיומנויות הדרושות ליועמ"ש. בנוסף, נמשכה בשנת העבודה 2013 השתלמות בנושא "ניהול ההליך הפלילי – הלכה למעשה", שהחלה בשנת 2012. מעבר לאמור, הושם השנה דגש גם בהכשרות בתחום הפיקוד והניהול עבור קציני הפרקליטות, כפי שפורט לעיל.
3. **הכשרות והרצאות המיועדות למפקדים ולחיילים בצה"ל** - כחלק מליבת עיסוקו, פועל ביה"ס להנחלת שלטון החוק בצה"ל, באמצעות הרצאות למפקדים ולחיילים ביחידות צה"ל השונות. במהלך שנת 2013 נמשך הביקוש להרצאות בתחום המשפט הפלילי ובפרט, להרצאות בנושא אחריות מפקדים.
4. **הכשרות לקצינים ולחיילים מהמשטרה הצבאית** - במהלך שנת 2013, נערכו בבית הספר הכשרות של קצינים וחיילים של המשטרה הצבאית, לקראת מבחן הסמכת פצ"ר, המסמיך אותם לשמש כקצינים בודקים. במסגרת זו הוכשרו צוערי המשטרה הצבאית במהלך ההשלמות החיליות, חניכי קורסי מצ"ח, חניכי קורס חוקרי תאונות דרכים, וכן חיילים ונגדים במערך הכליאה, שתפקידם לגבות אמרות של חיילים שנעדרו מהשירות שלא ברשות. כן, הועברו השתלמויות לאוכלוסיות נוספות של המשטרה הצבאית, כגון, רכזי מודיעין. בשנת 2013 נמשך הביקוש להכשרות משפטיות בחיל המשטרה הצבאית.

כך, למשל, נוסדה לראשונה "השתלמות לחוקרים ותיקים", ולראשונה, הועברו תכנים משפטיים בקורס בלשים מיוחדים.

5. **פרסומים המיועדים למפקדים ולחיילים בצה"ל** - בית הספר למשפט אמון על הפקת פרסומים המיועדים למפקדים ולחיילים בצה"ל, בתחומי המשפט הצבאי, בין היתר, באמצעות מידעונים ואגרות. מטרת המידעונים והאגרות, המופצים באמצעות הדוא"ל הצבאי לכלל צה"ל, היא להעביר מסרים בתחומי המשפט הפלילי ואכיפת הדין, ולהבהיר ולרענן למפקדים סוגיות שונות העולות בדין המשמעתי. בשנת 2013, פורסמו על-ידי המגמה הפלילית בביה"ס שלושה מידעונים בנושאים: גניבה מחייל, עברות במסמכים צבאיים ואלומות כלפי חייל; זאת באמצעות תמצית פסקי דין שניתנו על ידי בתי הדין הצבאיים והבהרת סוגיות שונות בדין הפלילי. כן, פורסמה על ידי מדור הדין המשמעתי בביה"ס אגרת בנושא דגשים לדיון בערר שהוגש על פסק משמעתי. בנוסף, נכתבה אגרת בנושא סמכויות הענישה בדין המשמעתי, שהתפרסמה בחודש ינואר 2014.

אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014

1. **פיתוח ההדרכה** - ביה"ס ימשיך גם בשנת 2014 לחתור לשמש כמוקד ידע בתחום ההדרכה המשפטית עבור קציני הפרקליטות הצבאית ויפתח את מקצוע ההדרכה בקרב קציני ביה"ס למשפט צבאי. בשנה זו יושם דגש בהתאמת הכשרות לקצינים בנושאי הדרכה טובה ובנושאי פיתוח מערכי הדרכה ואמצעי הדרכה. אתגר נוסף יהיה פיתוח מסגרת מתאימה לניהול הידע בתחום, כתיבת תקן לאיכות בהדרכה והטמעתו.
2. **הכשרות לקציני הפרקליטות הצבאית** - כחלק ממסלול ההכשרה בפיקוד ובניהול לקציני הפרקליטות הצבאית, עתידות לצאת אל הפועל בשנת 2014 שתי השתלמויות בפיקוד ובניהול – לסרנים ולרס"נים בתפקידים הראשון. בנוסף, מאחר שתחום הליטיגציה הוא תחום מרכזי בעבודתו של קצין משפטים, הן במחלקות הפליליות והן במחלקות הייעוץ והחקיקה, יפתח ביה"ס למשפט צבאי בשנת 2014 סדנאות ליטיגציה, בדגש על מתן כלים מעשיים והתנסויות. כמו כן, לצורך חיזוק מיומנויות קציני הפרקליטות, צפויים להתקיים בשנה זו השתלמויות בכתיבה משפטית אפקטיבית

- וקורס גישור. בנוסף, לצורך הגברת הידע ושיתוף הפעולה בין מחלקות הפרקליטות, בכוונת ביה"ס ליזום כנסים בין-מחלקתיים, בהם יידונו נושאים "חוצי מחלקות".
3. **פיתוח הכרת הצבא בהכשרת המשפטן** - ביה"ס למשפט צבאי מוביל עבודת מטה לפיתוח הכרת הצבא בהכשרת המשפטן לאורך כל מסלול שירותו בפרקליטות הצבאית, במטרה להעלות את רמת הידע בנושאי הליבה של הצבא, כדי לאפשר מתן ייעוץ משפטי רלוונטי ואפקטיבי למפקדי צה"ל בשגרה ובחירום. בשנת 2014 יסתיים הפיתוח, והאתגר יהיה להטמיע ציר זה בהכשרות המתקיימות בביה"ס למשפט צבאי.
4. **יישום הוראת סגן הרמטכ"ל להרחבת ההכשרות למפקדים** - הטמעת דיני הלחימה בצה"ל היא משימה חשובה ומתמשכת. בשנת 2013 החלה עבודה משותפת לביה"ס למשפט צבאי עם מחלקת תורה והדרכה במפקדת זרוע היבשה לחידוש הוראה המסדרת את חלקם של התכנים המשפטיים בהכשרות המפקדים בזרוע היבשה (החל מרמת המ"מ עד לרמת המאו"ג). בשנת 2014 תסוכם ההוראה, ותחל הטמעתה בקרב קהל היעד.
5. **פיתוח הידע בתחומי המשפט המנהלי והחוקתי** - שנת 2014 תאופיין בפעילות מאומצת של ביה"ס למשפט צבאי ושל יחידות הפרקליטות הצבאית לפיתוחו של הידע בתחומי המשפט המנהלי והחוקתי ביחידה, לרבות, הפצת עלוני מידע פנימיים, עריכת פורומים לשיתוף הידע בתחום, וקיום כנסים חוצי-מחלקות.
6. **תרגול מערך הייעוץ המשפטי-מבצעי של מפצ"ר ופיתוח מנהלת התרגילים** - בשנת 2014, נוכח החשיבות הגוברת של ההיבט המשפטי בלחימה, יושם דגש בהמשך פיתוח וייעול פעילותה של מנהלת התרגילים; עוד, על פי החלטת הפצ"ר, תורחב השתתפות מנהלת התרגילים של הפרקליטות הצבאית גם לתרגילי אוגדות, במטרה לתרגל הן את מפקדי היחידות והן את היועץ המשפטי המבצעי המסייע להם.
7. **עדכון פקודת הדין המשמעתי** - מאז עדכונה האחרון של פקודת הדין המשמעתי בשנת 2010, עלו במהלך העבודה השוטפת במדור הדין המשמעתי קשיים וסוגיות המצריכים תיקון הפקודה בנושאים שונים. בשנת 2014 תבוצע עבודת מטה לתיקון הפקודה, ועם פרסומה יחל הליך הטמעת התיקון בצה"ל, ע"י הפצת איגרת בנושא, עדכון מערכי ההכשרות ועוד.

8. **עדכון חוברת הדין המשמעתי** - חוברת הדין המשמעתי פורסמה בחודש מאי 2011 ונועדה להדריך את קציני השיפוט, לשם הבטחת ניהול ההליכים המשמעתיים המנוהלים על ידם כדין. בשנת 2014 יבוצע עדכון לחוברת, בין היתר, נוכח התיקון הצפוי להיערך בפקודה.
9. **ביצוע מחקר משפטי אקדמי ויישומי וחיזוק הקשר עם האקדמיה** - ביה"ס למשפט צבאי שם לו כיעד לשנת 2014 לפתח את תחום המחקר והאקדמיה בביה"ס ובפרקליטות הצבאית, וע"י כך לקדם את העמדות המשפטיות של צה"ל בישראל ומחוצה לה ולחזק את מעמד הפרקליטות הצבאית כגוף משפטי מוביל. בכלל זאת, היעדים יהיו: חיזוק הקשר עם האקדמיה ויצירת שיתופי פעולה מחקריים עם חוקרים ממוסדות אקדמיים; ביצוע מחקרים בתחומי המשפט הפלילי, המנהלי והבין-לאומי ובתחום הדין המשמעתי, ופרסומם בכתבי עת ובביטאונים משפטיים; הוצאה לאור מחדש של כתב העת המשפטי "משפט וצבא"; ייזום כנסים משפטיים בשיתוף מוסדות אקדמיים ועוד.
10. **ביצוע תהליך אסטרטגי והטמעת תוצריו** - ביה"ס למשפט צבאי מקיים תהליך ארגוני עמוק במסגרתו הוא בוחן, בין היתר, את ייעוד וחזון היחידה, עיסוקי הליבה והמבנה הארגוני. התהליך צפוי להסתיים בסוף חודש מרץ 2014. אחד האתגרים המשמעותיים של ביה"ס למשפט צבאי יהיה, הטמעת התוצאות וההחלטות בעקבות התהליך האסטרטגי.

מדור דוברות וקשרי הציבור

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

- א. במסגרת תפקידו של מדור דוברות וקשרי הציבור כגורם האמון על הקשר בין הפרקליטות הצבאית לבין חטיבת דובר צה"ל, ובסיוע למענה לשאלות ולפניות בסוגיות המשפטיות המופנות לדובר צה"ל מכלי התקשורת השונים, בשגרה ובחירום, טיפל מדור דוברות וקשרי הציבור במהלך שנת 2013 בשאלות, בבקשות לראיונות, בשיחות רקע, בהרצאות ובפניות מסוגים שונים.
- ב. מניתוח נתוני הפעילות של מדור דוברות וקשרי הציבור ניתן לזהות עלייה של כ-20% בכמות השאלות שטופלו במדור בשנת 2013, לעומת שנת 2012. ההתעניינות התקשורתית התמקדה במספר נושאים במהלך שנת 2013:
1. **בתחום הפלילי** ניכרה התעניינות תקשורתית בכתבי אישום מרכזיים שהוגשו לבתי המשפט הצבאיים באיו"ש (בין היתר, נגד רוצחי החיילים תומר חזן ז"ל ועדן אטיאס ז"ל, נגד רוצחי אל"ם (מיל') שריה עופר ז"ל ונגד הקטינים שיידו אבנים וגרמו לפציעתה הקשה של הפעוטה אדל ביטון). בנוסף, התעניינה התקשורת בחקירות מותם של פלסטינים באירועים מבצעיים ובהפרות סדר וכן בתיקים מרכזיים בהם הוגשו כתבי אישום נגד חיילים בעברות חמורות.
 2. בהתייחס **להיבטים המשפטיים בעבודתם של גופי הצבא**, נמשך הסיקור התקשורתית הרחב של סוגית גיוס החרדים לצה"ל, ובפרט סיקור עבודתה של ועדת שקד והמתווה המתגבש לגיוס בני הישיבות. נוסף על כך, ניתן לזהות עלייה בהתעניינות התקשורת בנושאים הקשורים להגנת הסביבה ולטיפול במפגעים סביבתיים בצה"ל.
 3. אשר **לייעוץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון**, התעניינו כלי התקשורת בסוגיות של עריכת אימונים בשטחים מיושבים באיו"ש, בעיכוב, במעצר ובהעמדה לדין של קטינים באיו"ש, בפינוי תושבים ומבנים משטחי אש (ובפרט, משטח אש 918) ובצווי הרחקה שונים שהוצאו ע"י מפקד כוחות צה"ל באיו"ש.

4. אשר לעיסוק במשפט הבין-לאומי, בשנת 2012 התמקדה התעניינותה של התקשורת בעיקר בסוגיות הקשורות לשימוש בזרחן ובחוקיות אמצעי לחימה מסוגים שונים, וכן באירועים הקשורים למבצע "עמוד ענן".

ג. במהלך שנת 2012 ניכרה עלייה משמעותית של כ-200% בבקשות שהתקבלו מן התקשורת לקיום ראיונות ושיחות עם גורמי הפרקליטות הצבאית, וכן בבקשות להרצאות של קציני הפרקליטות בפני קהלי יעד מגוונים ולקידוח חלק בכנסים בתחום. בנוסף, קיים הפצ"ר לראשונה השנה תדרוך של כלל הכתבים הצבאיים לקראת פרסומו של הדו"ח השנתי של הפרקליטות הצבאית לשנת 2012.

ד. גם השנה, נמשך שיתוף הפעולה עם חטיבת דובר צה"ל, לרבות בתחום ההכשרות בנושאי משפט לחטיבה. במסגרת זו, הועברו הרצאות בנושאים משפטיים במסגרת קורסי ההכשרה השונים המתקיימים בחטיבה (קורס מש"קי הדוברות, השלמה חילית של קציני הדוברות ועוד). כמו כן, קיים המדור שני ימי עיון בנושא הדין באיו"ש, לקצינים ולמש"קים המשרתים בענף התקשורת הישראלית ובענף התקשורת הבין-לאומית.

ה. במהלך השנה ניכרה עלייה משמעותית, של כ-150%, בטיפול בבקשות מכוח חוק חופש המידע הנוגעות לעשייתה של הפרקליטות הצבאית או העוסקות בתחומים אשר לגביהם מעניקה הפרקליטות הצבאית ייעוץ משפטי לגופי צה"ל השונים. עיקר הבקשות עסקו בתחומים הרלוונטיים לפעילות צה"ל באיו"ש - הליכים משפטיים נגד פלסטינים באיו"ש, אכיפת החוק בצה"ל כלפי חיילים העוברים עברות נגד פלסטינים ורכושם, מעצר ועיכוב של קטינים פלסטינים, סמכויות רב"צים (רכזי ביטחון שוטפים צבאיים), הפרות חוק של ישראלים באיו"ש והוצאת צווים שונים ע"י המפקדים באיו"ש.

ו. גם השנה, טיפלו קציני המדור וחייליו בפניות הציבור השונות שהופנו אל הפרקליטות הצבאית בדרכים שונות. הפניות שטופלו נגעו לכלל גופי הפרקליטות ועסקו בתחומים מגוונים, ובכלל זה בדין המשמעתי בצה"ל, בטיפול בכוח אדם ובענייני פרט, באכיפת הדין בצה"ל ועוד.

ז. בנוסף, קיים השנה מדור דוברות וקשרי הציבור יום עיון בנושא "משפט, דוברות ותקשורת" לקציני הפרקליטות הצבאית. מטרת יום העיון הייתה להציג בפני הקצינים

את הקשר שבין עשייתה של הפרקליטות הצבאית לתקשורת ולהעשיר את ידיעותיהם בתחום.

אתר המרשתת של הפרקליטות הצבאית (www.mag.idf.il)

- א. מאז הקמתו בשלהי 2008, משמש אתר המרשתת האזרחי של הפרקליטות הצבאית ככלי לשיתוף הציבור במידע אודות העשייה הענפה של הפרקליטות הצבאית, וכמאגר משפטי מקורי, ייחודי ומקיף בתחומי העיסוק והמומחיות המשפטית של הפרקליטות הצבאית.
- ב. על מנת לשמר את האתר רלוונטי ועדכני, עודכנו תכניו באופן שוטף ויומיומי בנושאים שונים ומגוונים. בסך הכל, במהלך שנת 2013 הועלו לאתר המרשתת 422 עדכונים וסקירות משפטיות. כך, בין היתר, הועלו לאתר סקירות משפטיות בנושאים עכשוויים, פורסמו עדכונים אודות החלטות שיפוטיות, ועודכנו חדשות מעניינות ועכשוויות בזמן אמת.
- ג. נוסף על כך, וכפי שפורט בהרחבה בסקירתה של הסנגוריה הצבאית, הוקם השנה דף הסנגוריה הצבאית, אשר מטרתו לפרסם את עשייתה של הסנגוריה הצבאית ולספק מידע הנוגע לייצוג ע"י הסנגוריה הצבאית, לזכויות חיילים בהליכים משפטיים בצה"ל ועוד.
- ד. לאורך השנה, נוכחנו שוב ושוב לגלות כי האתר משמש מסגרת משמעותית לשיתוף הציבור בעשייתה של הפרקליטות הצבאית. כך, עדכונים רבים אשר הועלו לאתר מצאו את דרכם לתקשורת והתפרסמו בכלי התקשורת השונים, ארגוני זכויות אדם עשו שימוש בסקירות ובעדכונים שהתפרסמו באתר, וכן התקבלו פניות רבות של אזרחים וחיילים באמצעות האתר.

אתגרים ומגמות מרכזיים לשנת העבודה 2014

פעילות מדור האינטרנט, הפניות והמידע

- א. לאור תחומי העיסוק של המדור, מאופיינת עבודתו במשימות שביצוען נדרש בלוחות זמנים קצרים. אתגר מרכזי ובעל חשיבות רבה הינו המשך מתן מענה מקצועי ומלא

- לשאלות השונות בקבועי הזמן הקצרים, התואמים את דרישות עולם התקשורת, בסיועם של גופי הפרקליטות הצבאית.
- ב. אתגר נוסף הינו מתן פומבי לעשייתה של הפרקליטות הצבאית באמצעות כלי התקשורת השונים, על מנת להביא את דבר עשייתה של הפרקליטות הצבאית בפני קהל יעד רחב ככל הניתן ולמצב את הפרקליטות הצבאית כגוף מוביל בתחום העשייה המשפטית.
- ג. אתגר משמעותי, שימשיך להעסיק את המדור בשנה הבאה, הינו **קירוב עולם התקשורת והדוברות לקציני הפרקליטות הצבאית** והרחבת היכרותם עם עולם זה. זאת, לצד חיזוק ממשקי העבודה של המדור עם חטיבת דובר צה"ל.

אתר המרשתת של הפרקליטות הצבאית

בשנה הקרובה עומדים בפני המדור מספר אתגרים ומטרות להמשך:

- א. **שדרוג אתר המרשתת של הפרקליטות הצבאית** – במסגרת זו, עתיד האתר לעבור "מתיחת פנים", על מנת לשפר עוד יותר את חוויית המשתמש של הגולשים באתר, ולהפוך את המידע הרב המצוי בו לזמין. במסגרת זו, אנו מתעתדים לשפר ולהרחיב את אפשרויות החיפוש באתר, על מנת שהתוצאה המתקבלת בחיפוש תהיה מיטבית.
- ב. **הפקת עלון מקוון** - כחלק מהרצון להפוך את המידע הרב המצוי באתר לזמין ולפרסם את עשייתה הענפה של היחידה, אנו שואפים להפיק השנה עלון מקוון, אשר ישלח באופן קבוע לכל המעוניין, ובו מידע שוטף על עשייתה של הפרקליטות.
- ג. **המשך עדכון תוכנו של האתר לשם חיזוק מעמדו כמאגר מידע משפטי, עדכני, ייחודי ומקיף.**
- ד. חיזוקו של אתר המרשתת בשפה האנגלית ועדכון תכניו בהתאם לקהלי היעד הזרים.

ענף הארגון וכוח האדם

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

1. **אירועים, כנסים ופעילויות חינוך :**
 - א. ביום העצמאות ובראש השנה התקיימו טקסי הענקת דרגות ותעודות הערכה לקציני הפרקליטות ולחייליה, הן בשירות סדיר והן במילואים.
 - ב. בחג הפסח ובראש השנה, נערכו טקסי הרמת כוסית לחיילים הבודדים של היחידה בראשות הפצ"ר. כמו כן, קודמו בקשות בנוהל חריג לסיוע כלכלי בחגים.
 - ג. באוקטובר התקיים טקס סיום קורס קציני המשפט.
 - ד. קציני הפרקליטות הצבאית וחייליה השתתפו בפרויקט "פרח לניצול" וכמו כן בפרויקט "תגלית".
2. **תחום כוח האדם – מילואים :**

בשנת 2013 נוצלו 97% מימי המילואים שהוקצו ליחידה בתחילת השנה.

תחום סגל וכוח אדם סדיר :

 - א. בשנת 2013 נוהל תהליך דיוני שיבוצים מסודר.
 - ב. בשנת 2013 חזרו לשירות, לאחר סיום לימודיהם, 20 עתודאים אשר עברו בהצלחה את קורס קציני המשפטים של היחידה.
 - ג. בנוסף, בוצעו מספר פעולות על מנת למשוך לעתודה במשפטים את תלמידי התיכון המצטיינים מרחבי הארץ: כנס למועמדים לשירות ביטחון ביוני 2013, הרצאות בבתי הספר התיכוניים ומיונים קפדניים.
 - ד. השנה החלו בלימודי משפטים 38 עתודאים.
 - ה. כבכל שנה, השנה המשיך שיתוף הפעולה עם עמותת "נוער שוחר משפט עברי".

יעדים מרכזיים לשנת העבודה 2014

1. טיפוח ופיתוח כלל אוכלוסיית הפרקליטות הצבאית.
2. עדכון מסלול שירות המשפטן, בהתאם למודל הקבע החדש – סיכום עבודת המטה מול מחלקת הסגל.
3. היערכות ומימוש התוכנית הרב-שנתית "תעוזה".
4. המשך עידוד ההרשמה לעתודה במשפטים והקפדה על נתונים אישיים גבוהים של הנרשמים.
5. אישור מקצוע המזכיר המשפטי.
6. סיכום תוכניות החירום ועדכון פק"ל החרום של היחידה.
7. טיפוח גאוות היחידה וקיום פעולות העשרה.
8. המשך שיתוף הפעולה וחיזוק הקשר עם מחלקותיה השונות של הפרקליטות הצבאית ע"י ביקורים, שיחות חתך, ביקורי קצינת ת"ש (תנאי שירות) בגופים והסברות בתחום הטיפול בפרט למפקדים.
9. העלאת רמת המשמעת ביחידה, תוך מעורבות מפקדים, הדרכה ואכיפת המשמעת במגמה להורדת רף עברות המשמעת באמצעות מעקב ובקרה אחרי תוכנית המשמעת היחידתית.

תחום המחשוב

מגמות עיקריות בשנת העבודה 2013

- א. בהתאם לסיכום בדיקת ההיתכנות לחלופות השונות הקיימות אשר עשויות להחליף את מערכות הדגל של היחידה (מפ"ץ ומגן צדק), הותנע תהליך למימוש פרויקט "חוק וצדק".
- ב. החל תהליך שיפור תשתיות התקשורת בשלושה אתרים כחלק מהיערכות לקליטת מערכת "חוק וצדק". כמו כן, בוצעה היערכות בשרתי הנתונים הקיימים לטובת המשמעויות הנגזרות ממערכת "חוק וצדק".
- ג. שוחררה גרסת תיקונים אחרונה למערכת הדגל של הפרקליטות הצבאית (מפ"ץ) במטרה לשפר את המערכת לפני כניסתה לתחזוקת שבר (מצב סטטי בו לא ניתן להחיל שינויים במערכת).
- ד. הוקמו פתרונות תקשוביים ייעודיים לצרכים המיוחדים של מחלקת הדין הבין-לאומי.
- ה. בוצעו מספר מהלכי שדרוג ופיתוח תשתיות באתרים השונים ובמפקדה.
- ו. הוטמעה תרבות תחקור אירועי ביטחון מידע במטרה להגביר את ביטחון המידע ביחידה.
- ז. חיילי התחום השתתפו בקורסים מקצועיים ובהשתלמויות במטרה לשפר את הידע המקצועי שלהם. כמו כן, בוצעה חפיפה מובנית ומקצועית לחיילים החדשים בכלל תחומי העיסוק של תחום המחשוב.

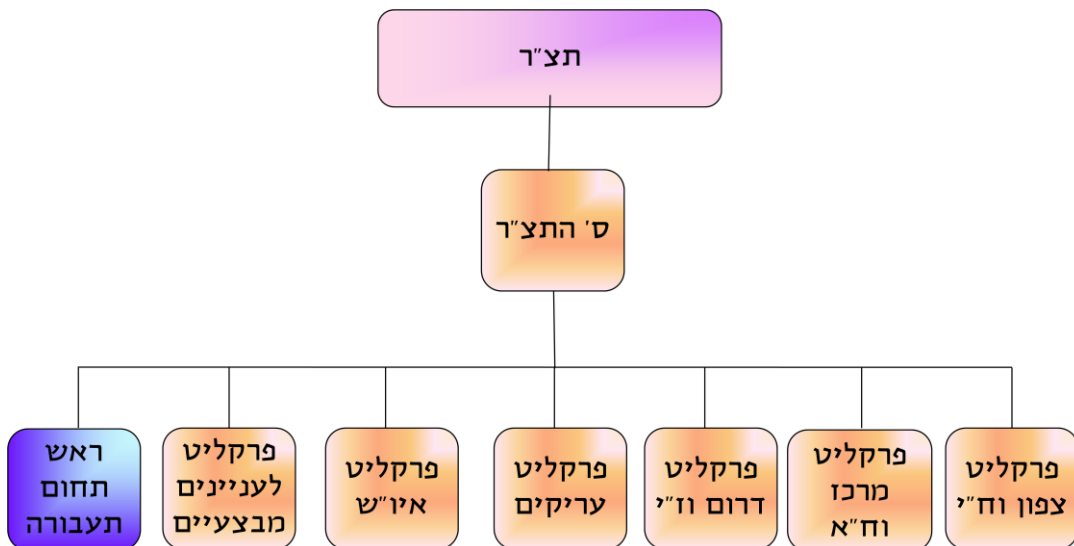
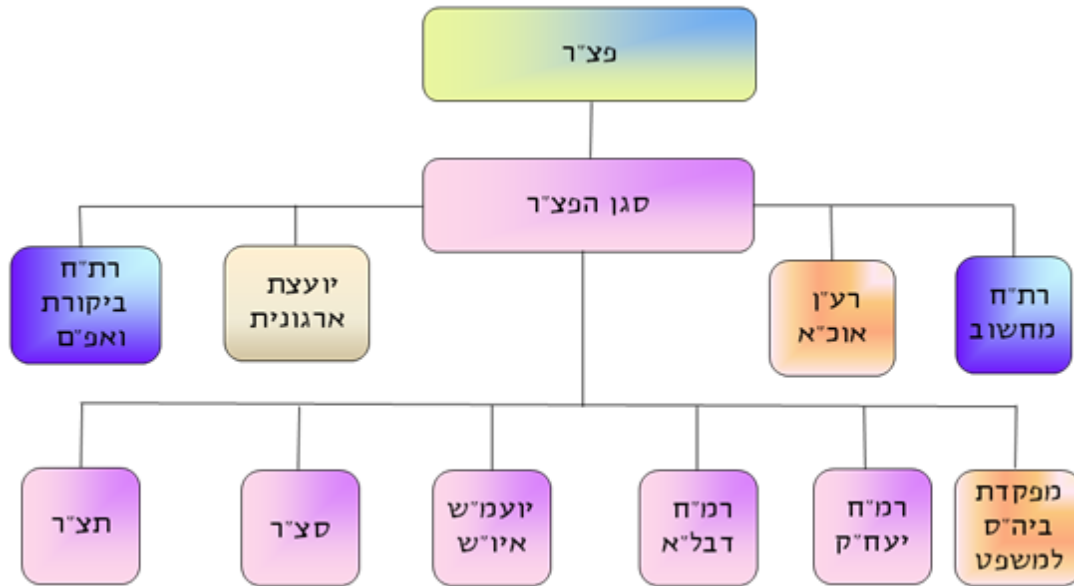
יעדים מרכזיים לשנת העבודה 2014

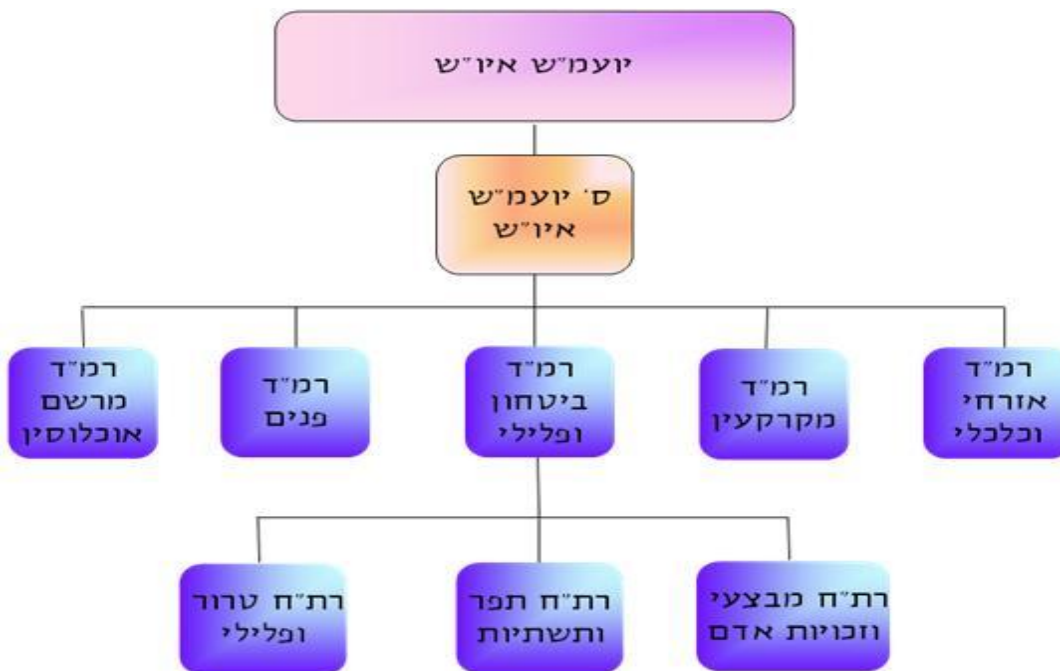
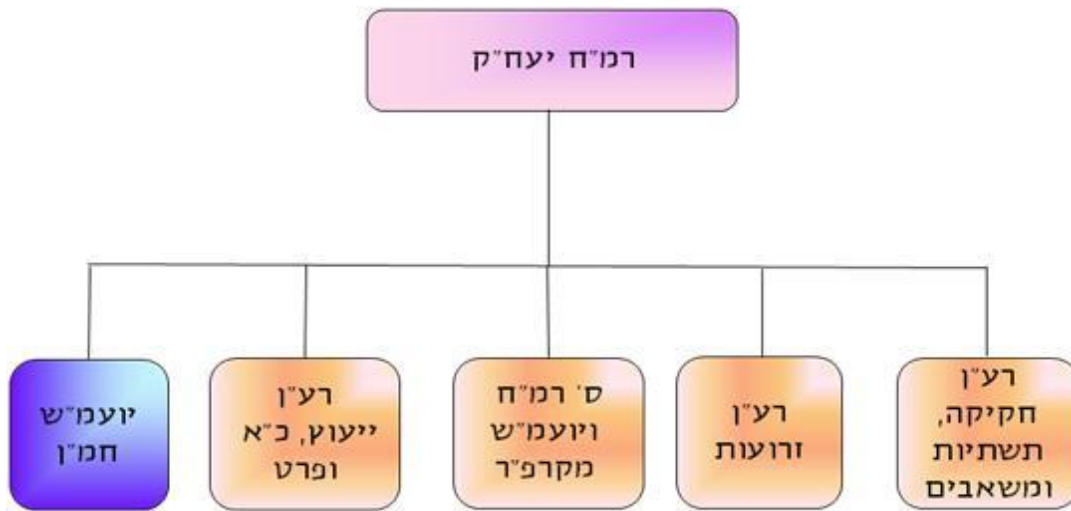
- א. סיום פיתוח התחום הפלילי במערכת "חוק וצדק" ותחילת העבודה על מערכת לתחום הייעוץ.
- ב. סיום שדרוג התשתיות במשרדי הפרקליטות הצבאית ביפו ("הבית הירוק"), בבסיס הדר ובמחנה סאלם.
- ג. צמצום פערי כוח אדם בתחום.

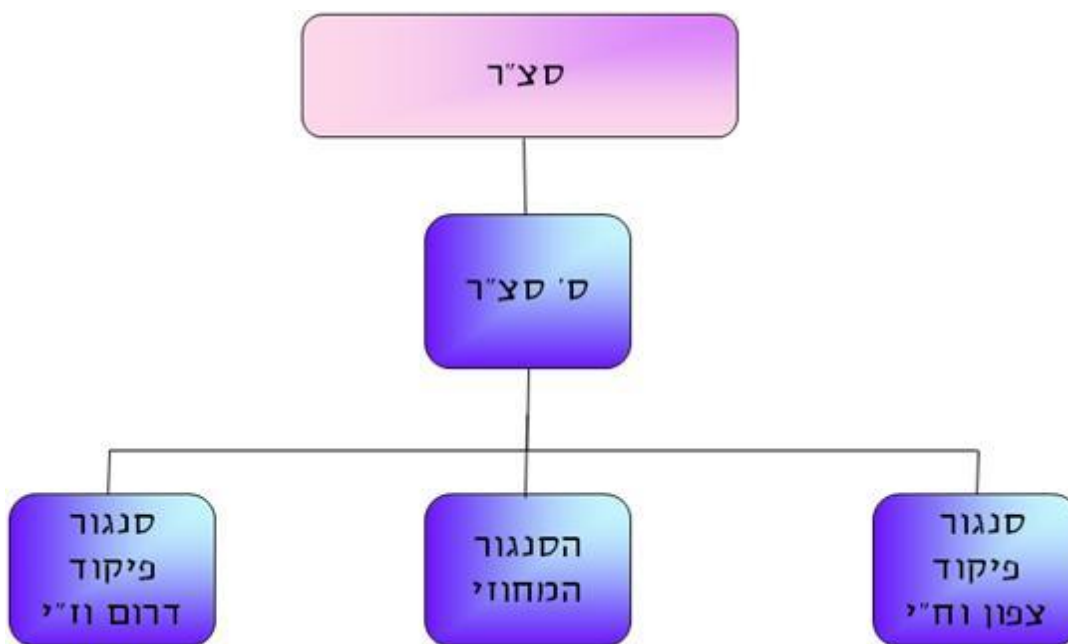
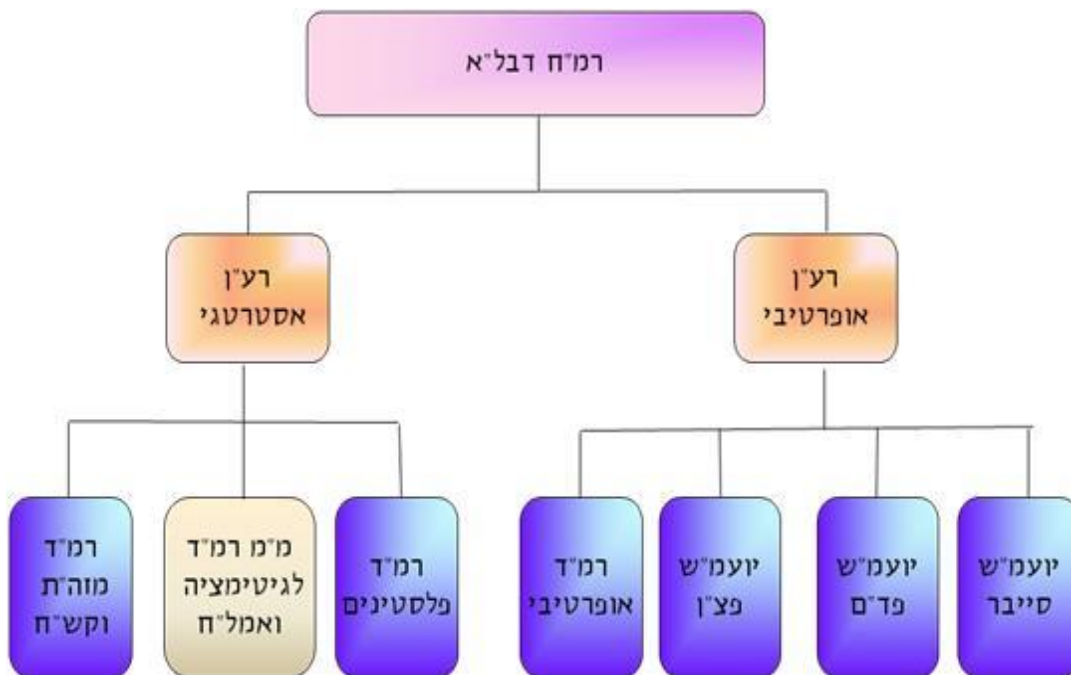

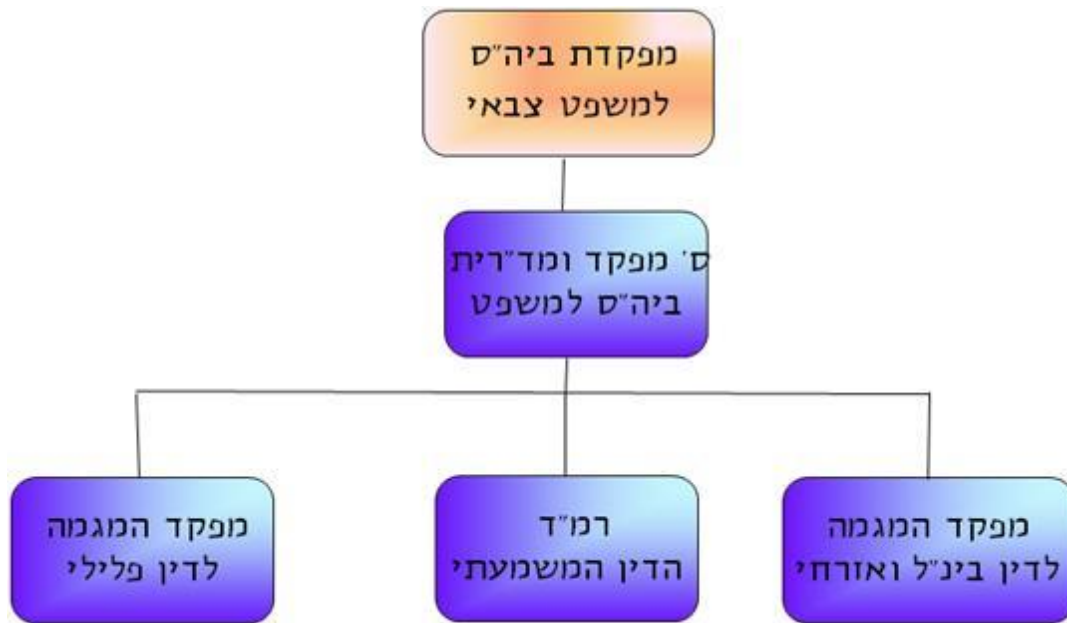
נספחים

מבנה הפרקליטות הצבאית

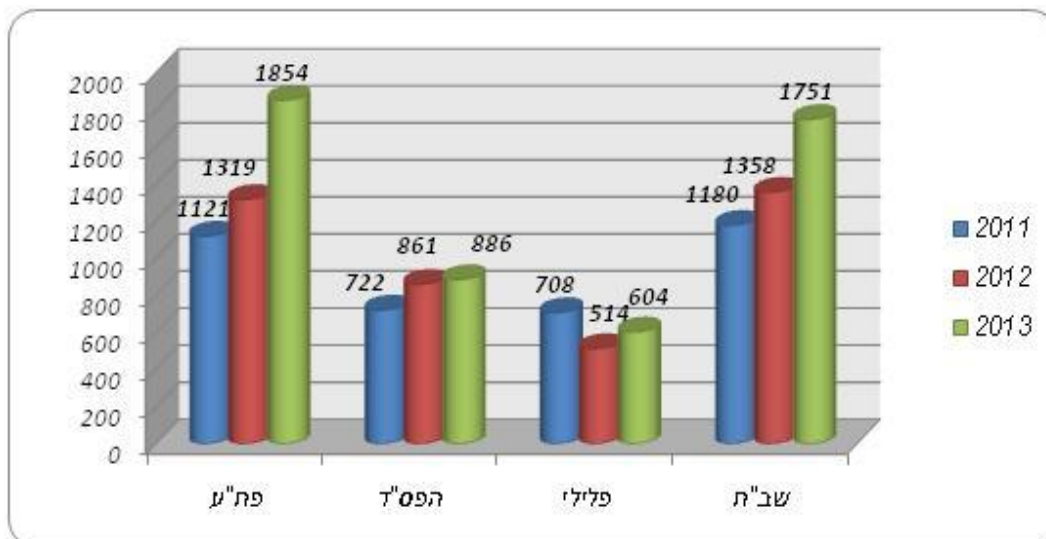

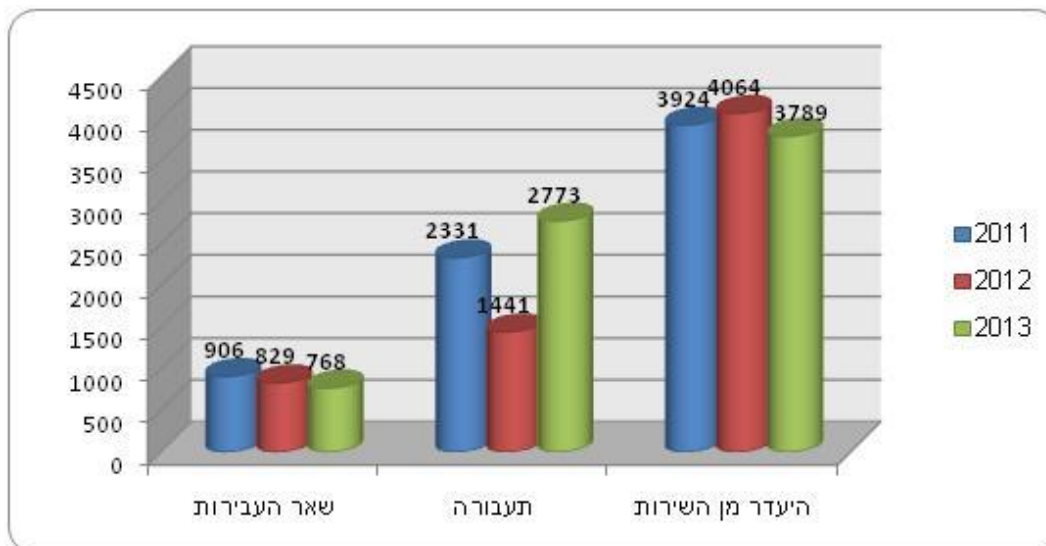

התביעה הצבאית

כתבי אישום בבתי המשפט הצבאיים באיו"ש

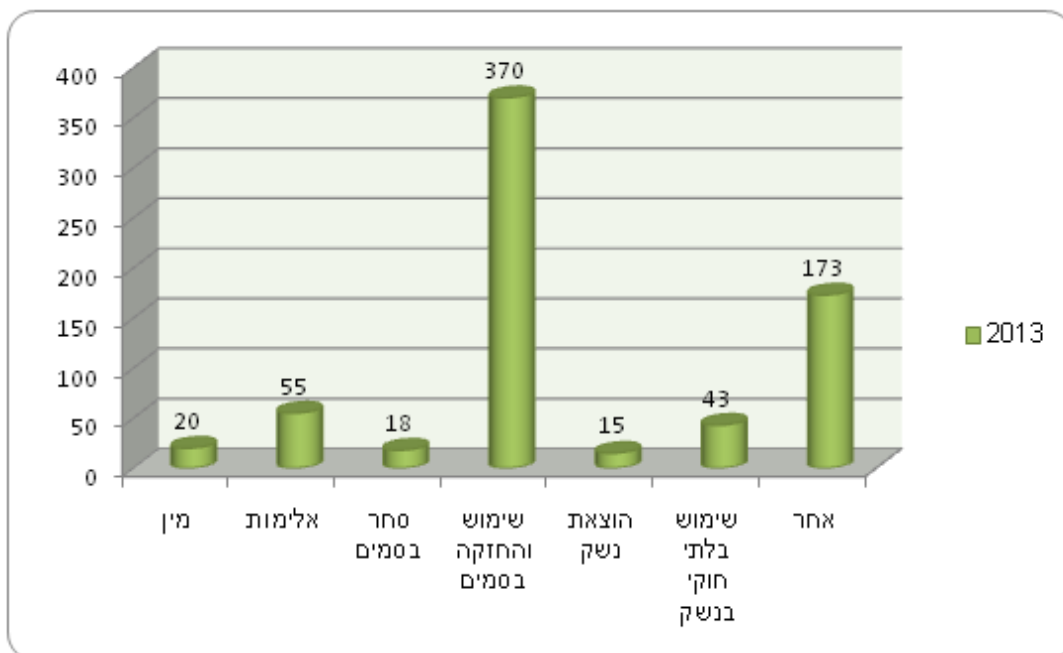

כתבי אישום בבתי הדין הצבאיים²

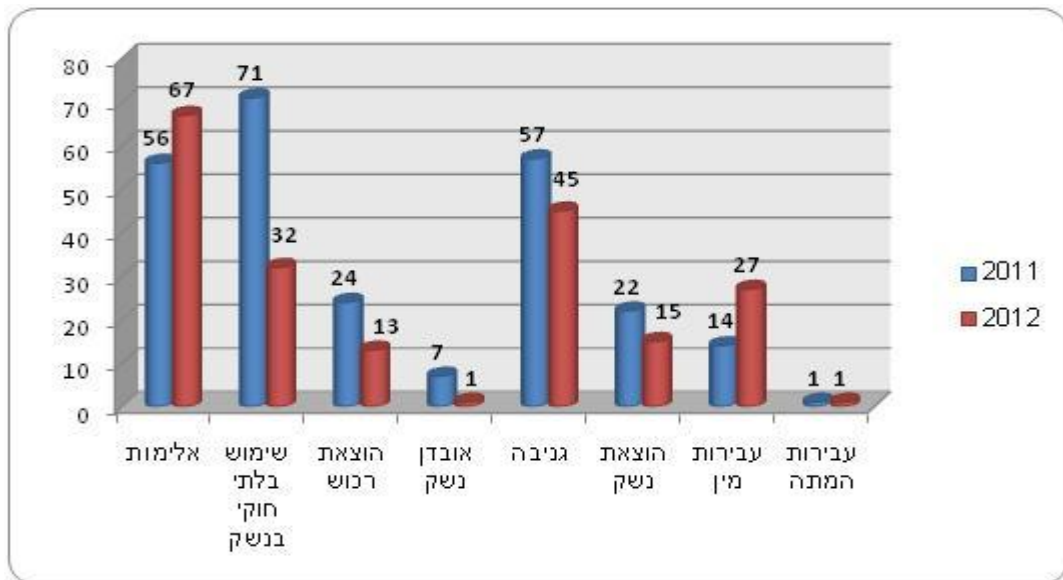

² לצערנו, בדו"חות הקודמים פורסמו נתונים שגויים באשר למספר כתבי האישום שהוגשו בעבירה של היעדר מן השירות. הנתונים המפורסמים בדו"ח זה הם הנתונים המעודכנים ביותר.

כתבי אישום בבתי הדין הצבאיים³

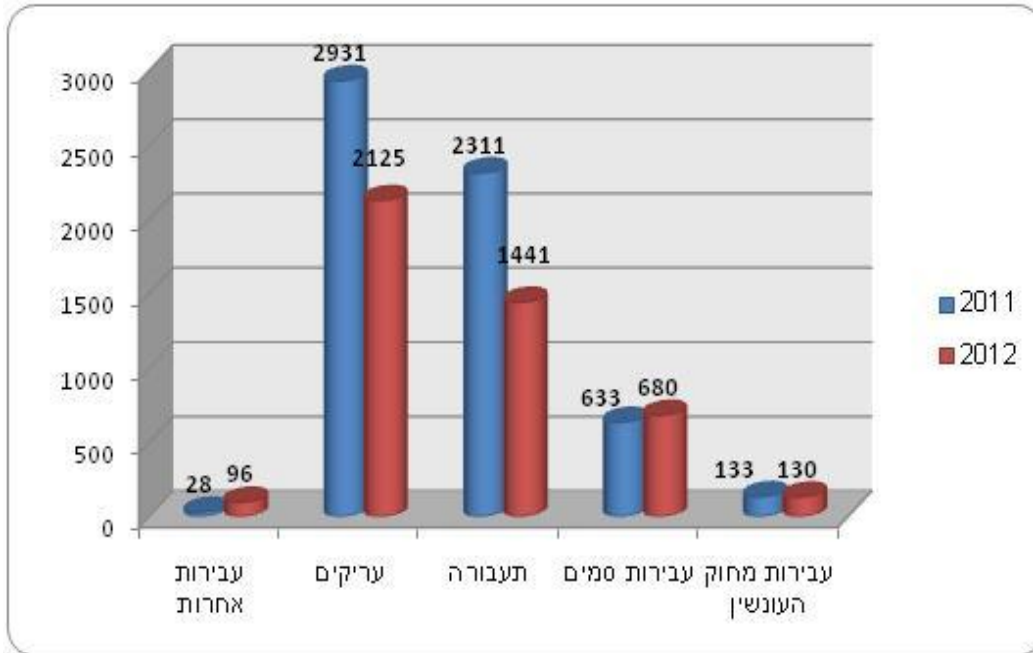

מגמות בסעיפי אישום בבתי הדין הצבאיים - חלק ראשון

³ יצוין, כי השנה בחרנו להציג את הנתונים הנוגעים לכמות **כתבי האישום** שהוגשו בעבירות השונות, בניגוד לשנים הקודמות, בהן הוצגו נתונים הנוגעים לכמות **סעיפי האישום** בעבירות השונות.

מגמות בסעיפי אישום בבתי הדין הצבאיים - חלק שני

היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון

דברי חקיקה באזור יהודה ושומרון בתחום הפלילי שנחתמו בשנת 2013

1. **הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 29) (יהודה ושומרון) (מס' 1715), התשע"ג-2013** - התיקון הוסיף לתחיקת הביטחון עברה, שמהותה נהיגה המסכנת חיי אדם, שעונש חמור בצידה.
2. **הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 30) (יהודה ושומרון) (מס' 1716), התשע"ג-2013** - התיקון קבע, כי במקרה בו נדרש כבר בית המשפט הצבאי לערעורים למעצרו של נאשם, ולאחר שמעצרו הוארך כאמור, **ניתנה הכרעת דין, הרי שהערכאה הדיונית תהא מוסמכת להורות על מעצר הנאשם עד למתן גזר דין בעניינו**. עוד נקבע, כי אם לא ניתן גזר דין בתוך **180 יום**, אזי יתעורר שוב הצורך להביא את עניין המשך מעצרו של הנאשם בפני בית המשפט הצבאי לערעורים.
3. **הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 31) (יהודה ושומרון) (מס' 1717), התשע"ג-2013** - התיקון האריך את תוקפה של הוראת השעה הקובעת את ההסדרים בעניין מעצרו של אדם החשוד בעברות ביטחון שלא בנוכחותו, עד ליום **5 במאי 2013**. ההסדרים אשר תוקפם הוארך עוסקים בסמכות להורות על הארכת מעצר, ללא נוכחות העצור, בעניינו של עצור החשוד בעברות ביטחון, מקום בו קיים חשש למניעת סיכול עברות ביטחון או למניעת פגיעה בחיי אדם; בעיון חוזר בהחלטת מעצר ביחס לאותו עצור; ובערר על החלטה בעניין מעצרו.
- הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 32) (יהודה ושומרון) (מס' 1720), התשע"ג-2013** - התיקון האריך את תוקפה של הוראת השעה הקובעת את ההסדרים בעניין מעצרו של אדם החשוד בעברות ביטחון שלא בנוכחותו, עד ליום **31 בדצמבר 2015**, **במקביל לתיקון דומה שנעשה בישראל**. ההסדרים אשר תוקפם הוארך עוסקים בסמכות להורות על הארכת מעצר, ללא נוכחות העצור, בעניינו של עצור החשוד בעברות ביטחון, מקום בו קיים חשש למניעת סיכול עברות ביטחון או למניעת פגיעה בחיי אדם; בעיון חוזר בהחלטת מעצר ביחס לאותו עצור; ובערר על החלטה בעניין מעצרו.

4. הוראה בדבר תיקון טעויות דפוס (מס' 2), התשע"ג-2013 - ההוראה מתקנת טעות דפוס, אשר נפלה בצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009 בסעיף 70(ה), אשר אל נוסחו התווספו בטעות בעת עריכת הנוסח המשולב, המילים "אך אין הוא חייב לעשות כן", אשר לא נכללו בסעיף טרם חקיקת הנוסח המשולב.
5. צו בדבר החרמת כלי רכב גנובים (הוראת שעה) (תיקון מס' 4) (מס' 1722), התשע"ג-2013 - הצו האריך בשנתיים נוספות את הצו בדבר החרמת כלי רכב גנובים (הוראת שעה) (יהודה והשומרון) (מס' 1639), התשס"ט-2009. נזכיר, כי על פי הצו האחרון, קצין משטרה מוסמך להכריז על מקום מסוים כ"מקום בו מתנהל סחר בכלי רכב גנובים". משמעות הכרזה הינה קביעת חזקה, כי כלל כלי הרכב וחלקי כלי הרכב המצויים במקום זה ייחשבו ככלי רכב גנובים וניתן להורות על השמדתם.
6. הצו בדבר הכנסת כספים לאזור (תיקון מס' 7) (יהודה והשומרון) (מס' 1723), התשע"ג-2013 - התיקון קובע, כי הוצאת כספים מהאזור טעונה היתר או דורשת הצהרה, וזאת בכל מקום בו קיימת חובה מקבילה בדבר הכנסת כספים לאזור.
7. התקנות בדבר הכנסת כספים לאזור (הצהרה על הוצאת כספים) (אזור יהודה והשומרון), התשע"ג-2013 - התקנות, שתוקנו כמהלך משלים לתיקון דלעיל, קובעות כי בתחנות המעבר הבינלאומיות באיו"ש (קרי, נכון להיום, מעבר "אלנבי") יש להצהיר על סכום כסף העולה בערכו על 2,000 דינר ירדני.
8. הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 33) (יהודה והשומרון) (מס' 1724), התשע"ג-2013 - התיקון מרחיב את מדרג עברות התקיפה בצו בדבר הוראות ביטחון, על מנת ליצור מדרג מגוון ומדויק יותר בין עברות התקיפה, ולהתאים את העברות הקבועות בצו בדבר הוראות ביטחון למקרים השונים, שעלולים להתעורר, כך שהעונש הקבוע בצד עברות התקיפה השונות יהלום את חומרת המעשה, היסוד הנפשי של המבצע, ונסיבות ביצוע העברה, בצורה מלאה יותר מכפי שקיים כיום בדיון.
9. הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 34) (יהודה והשומרון) (מס' 1726), התשע"ג-2013 - התיקון, אשר נערך במסגרת עבודת המטה לקיצור תקופות המעצר באזור, קיצר את תקופות המעצר המרביות לצרכי חקירה עליהן יכול להורות שופט בית המשפט הצבאי בערכאה ראשונה ביחס לקטינים, כך שיהיו קצרות מהתקופות

לבגירים. זאת, תוך מתן אפשרות לבית המשפט לערעורים להאריך את המעצר, ללא תקרה מגבילה, בדומה לקיים בישראל.

עוד, התיקון השווה את ההסדרים האחרים הנוגעים להארכת מעצר לצרכי חקירה לאלו הקבועים בישראל, וקבע כי בית המשפט הצבאי יהיה מוסמך להאריך את מעצרו של בגיר לצרכי חקירה עד לתקרה של 75 ימים.

10. **הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 35) (יהודה והשומרון) (מס' 1727), התשע"ד-** 2013 - תיקון זה הפך את הוראת השעה הקבועה בסימן ז' לפרק ה' לצו בדבר הוראות ביטחון, הקובעת הסדרים ייחודיים לטיפול בקטינים במסגרת ההליך הפלילי באיו"ש **להוראה קבועה**. בהוראה זו הוסדרו, עד עתה, זכויותיהם של הקטינים בהליכים פליליים באיו"ש, ומכוחה הוקם ופועל ביהמ"ש הצבאי לנוער.

11. **צו בדבר פרשנות [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1729), התשע"ד-2013 -** חוקק נוסח משולב, המאגד בתוכו את הצו בדבר פרשנות, 12 תיקונים שנערכו בו במשך השנים, וכן שישה צווים והוראות נוספות הנוגעות לפרשנות. כמו כן, הנוסח המשולב מתקן מספר טעויות סופר, שנפלו בו לאורך השנים.

12. **הצו בדבר הוראות ביטחון (תיקון מס' 36) (יהודה והשומרון) (מס' 1732), התשע"ד-** 2013 - התיקון בא להבהיר, כי הסמכות לקיים ביקורת שיפוטית על הליכי תפיסה והחרמה מכוח **תקנות ההגנה (שעת חירום)**, 1945, ועל החרמה של המפקד הצבאי, מכוח סמכותו המנהלית, אינה נתונה בידי בתי המשפט הצבאיים באיו"ש.

דברי חקיקה באזור יהודה ושומרון בתחום האזרחי שנחתמו בשנת 2013

1. **צו בדבר הקמת מנהל אזרחי (תיקון מס' 5) (יהודה והשומרון), תשע"ג-2013 -** הסמכת מפקד כוחות צה"ל באזור למנות את חברי ועדת העררים הצבאית.

2. **צו בדבר חוק אגרות רישום מקרקעין (תיקון מס' 2) (הוראת שעה) (תיקון) (יהודה והשומרון), התשע"ד-2013 -** אגרת רישום המקרקעין תמשיך ותוטל על שווי הקרקע בלבד בעת ביצוע הרישום (ללא חישוב שווי המבנה, ככל שהוקם על הקרקע). להארכת הוראת השעה משמעות כספית ניכרת, ומטרתה לעודד רישום במקרקעין באזור.

3. **תקנות בדבר ועדות עררים (סדרי דין) (תיקון מס' 1) (צירוף מפה בעררים במקרקעין), התשע"ג-2013 -** צו בדבר ועדות עררים (יהודה והשומרון) (מס' 172), התשכ"ח-1967

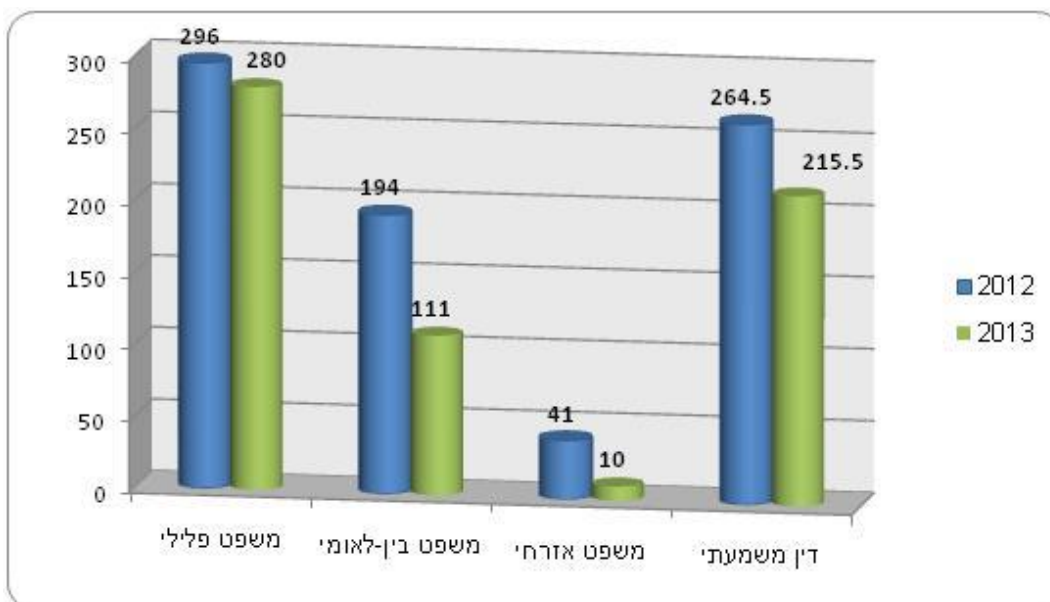
- הוספת החובה בדבר צירוף מפה דיגיטאלית להליכים בוועדת העררים בנושאי מקרקעין.
4. **צו בדבר קובץ מנשרים (יהודה והשומרון) (מס' 111), התשכ"ז-1967, הוראה בדבר תיקון טעות - צו בדבר קובץ מנשרים (יהודה והשומרון) (מס' 111), התשכ"ז-1967 - תיקון טעות אשר נפלה במספרו של צו בדבר הקמת מנהל אזרחי (תיקון מס' 5) (יהודה והשומרון), תשע"ג-2013.**
5. **צו בדבר הסדר הסמכויות בנקודות מעבר (הוראת שעה) (הארכת תוקף) (יהודה ושומרון) (מס' 1719), התשע"ג-2013 - הארכת תוקף לצו (הוראת שעה) המסדיר את הסמכויות במעברים.**
6. **צו בדבר תיקון תקנות השירות האזרחי, תקנות מספר 23 לשנת 1966 (יהודה והשומרון) (מס' 1721), התשע"ג-2013 - הארכת משך חופשת הלידה של עובדות המנהל האזרחי מ-45 ימים ל-14 שבועות.**
7. **צו בדבר עזרה משפטית (תיקון מס' 17) (יהודה והשומרון), התשע"ד-2013 - קביעת סמכות בדבר גביית אגרות ושיעורן.**
8. **תקנות התעבורה (יהודה והשומרון), התשנ"ב-1992 - הודעה בדבר קביעת תמרורים (יהודה והשומרון), התשע"ג-2013 - צו בדבר התעבורה (יהודה והשומרון) (מס' 1310), התשנ"ב-1992 - עדכון לוח התמרורים באזור תוך החלה של הלוח החל בישראל.**
9. **תקנות התעבורה (תיקון מס' 20) (יהודה והשומרון), התשע"ג-2013 - צו בדבר התעבורה (יהודה והשומרון) (מס' 1310), התשנ"ב-1992 - עיגון הצורך בהדרכה ייעודית להפעלת מכונה ניידת (מדובר בעיקר על מלגזות).**
10. **חוק החברות מספר 12 לשנת 1964 - תקנות החברות מספר 13 לשנת 1965 (תיקון מספר 3) התשע"ג-2013 - צו בדבר חוק החברות (מספר 398) (יהודה והשומרון) התש"ל-1970 - עדכון שיעורן של האגרות לפי הצו.**
11. **תקנות עיסוק בחשמל (הסדרה והפעלה) (ייצור חשמל מבוזר באנרגיה מתחדשת בשיטת "מונה נטו") (יהודה והשומרון), התשע"ד-2013 - צו בדבר עיסוק בחשמל (הסדרה והפעלה) (יהודה והשומרון) (מס' 427), התשל"א-1971 - החלת אמות המידה של הרשות לעניינים ציבוריים (חשמל) בכל הנוגע לייצור חשמל בטכנולוגיה פוטו-וולטאית בשיטת "מונה נטו".**

12. **צו בדבר פינוי שדות מוקשים (יהודה והשומרון) (מס' 1725), התשע"ג-2013 -** הקמת גוף מקביל לרשות לפינוי מוקשים הישראלית בתחומי האזור תוך הענקת סמכויות לצורך ביצוע פינויים של שדות מוקשים באיו"ש.
13. **תקנות תכנון ערים כפרים ובניינים (רישוי זמני למחצבות אבן קטנות) (יהודה והשומרון)(הוראת שעה), התשע"ג-2013 -** הקמת מנגנון מקוצר לצורך הקמת מחצבות אבן קטנות שגודלן אינו עולה על 5 דונם, על מנת לסייע למחזיקים במחצבות אלו להקים עסק חי לנוכח המחיר הכלכלי הנדרש מהם כיום לצורך הקמת מחצבות אלו בהיעדר תוכנית מתאר אזורית כוללת העוסקת בתחום המחצבות באזור.
14. **צו בדבר חוק עבודת נשים (יהודה והשומרון) (מס' 1730), התשע"ד-2013 -** הרחבת תחולת חוק עבודת נשים, ה"ג-1954, שהוחל במועצות האזוריות והמקומיות באיו"ש במסגרת תיקונים מס' 206-207 לתקנון המועצות (המפורטים מטה) על כלל המעסיקים הישראלים בשטחי C והמועסקים אצלם.
15. **תקנון המועצות האזוריות (תיקון מס' 129) (יהודה ושומרון), התשע"ג-2013 - צו בדבר ניהול מועצות אזוריות (מס' 783), התשל"ט-1979, תקנון המועצות המקומיות (תיקון מס' 204) (יהודה והשומרון), התשע"ג-2013 - צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה והשומרון) (מס' 892), התשמ"א-1981, תקנון המועצות האזוריות (תיקון מס' 130) (יהודה ושומרון), התשע"ג-2013 - צו בדבר ניהול מועצות אזוריות (מס' 783), התשל"ט-1979, תקנון המועצות המקומיות (תיקון מס' 205) (יהודה והשומרון), התשע"ג-2013 - צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה והשומרון) (מס' 892), התשמ"א-1981 -** תיקונים אלו מסדירים נושאים שונים הנוגעים לניהולן של המועצות המקומיות והאזוריות.
16. **תקנות המועצות האזוריות (החלפת התוספת) (תיקון מס' 12) (יהודה והשומרון), התשע"ג-2013 - צו בדבר ניהול מועצות אזוריות (יהודה והשומרון) (מס' 783), התשל"ט-1979 -** תיקון התוספת המפרטת את רשימת היישובים בתחומי המועצות האזוריות באזור נוכח התיקונים שבוצעו על ידי המפקד הצבאי לאורך השנים.
17. **תקנון המועצות המקומיות (תיקון מס' 206) (יהודה והשומרון), התשע"ד-2013 - צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה והשומרון) (מס' 892), התשמ"א-1981 -** התקנת חוק עבודת נשים, התשי"ג-1954 בתחומי המועצות הישראליות באיו"ש.

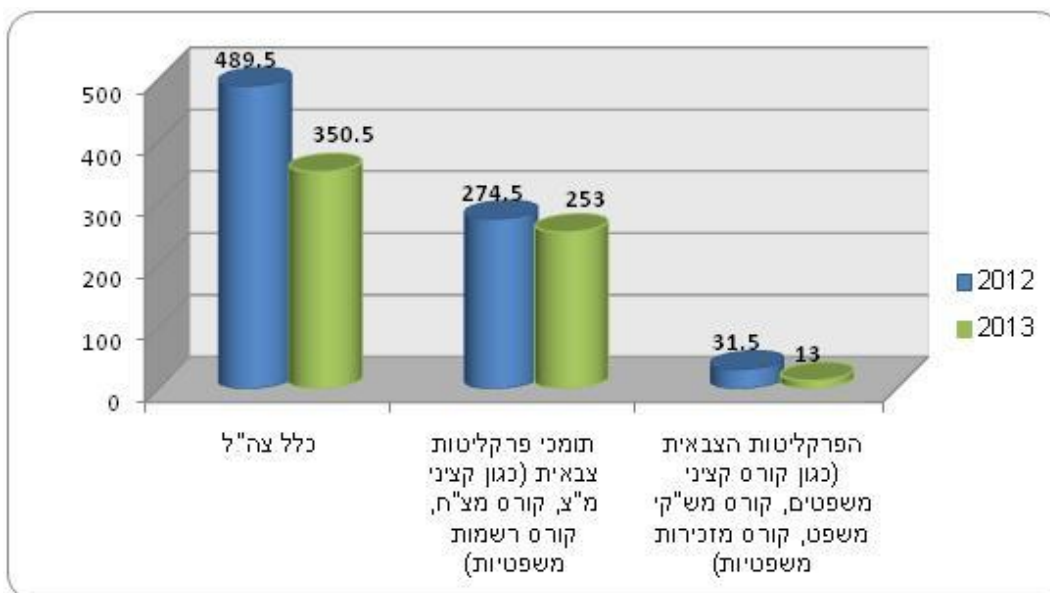
18. תקנון המועצות המקומיות (תיקון מס' 207) (יהודה והשומרון), התשע"ד-2013 - צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה והשומרון) (מס' 892), התשמ"א-1981 - ביטול התייחסות לערכאה שיפוטית בנושא חוק עבודת נשים, התשי"ג-1954 שהוחל בתיקון מס' 206.

בית הספר למשפט צבאי

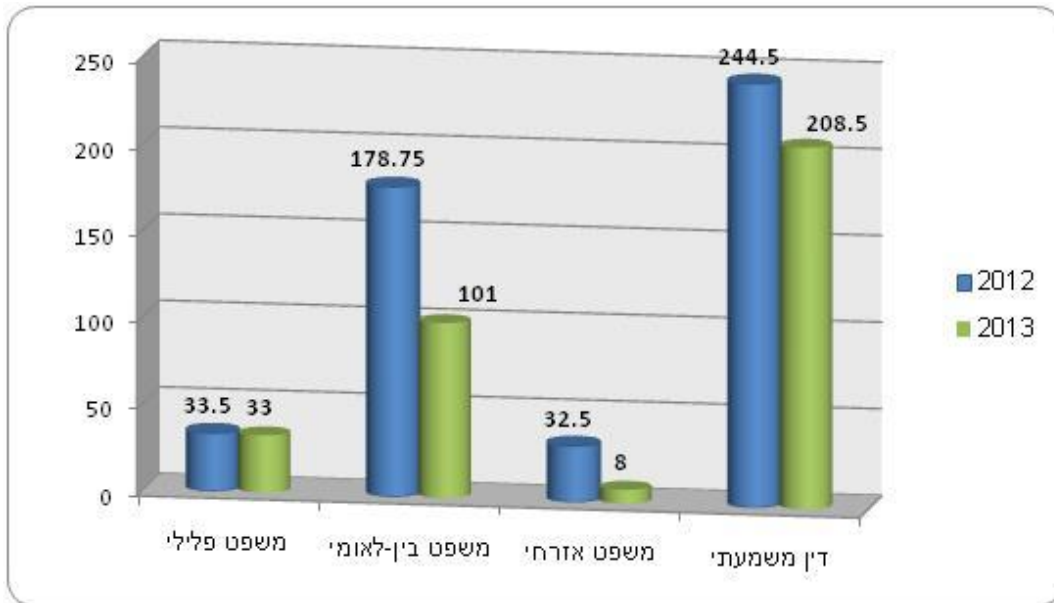
התפלגות שעות הרצאה בבית הספר למשפט צבאי לפי תחומי הרצאה

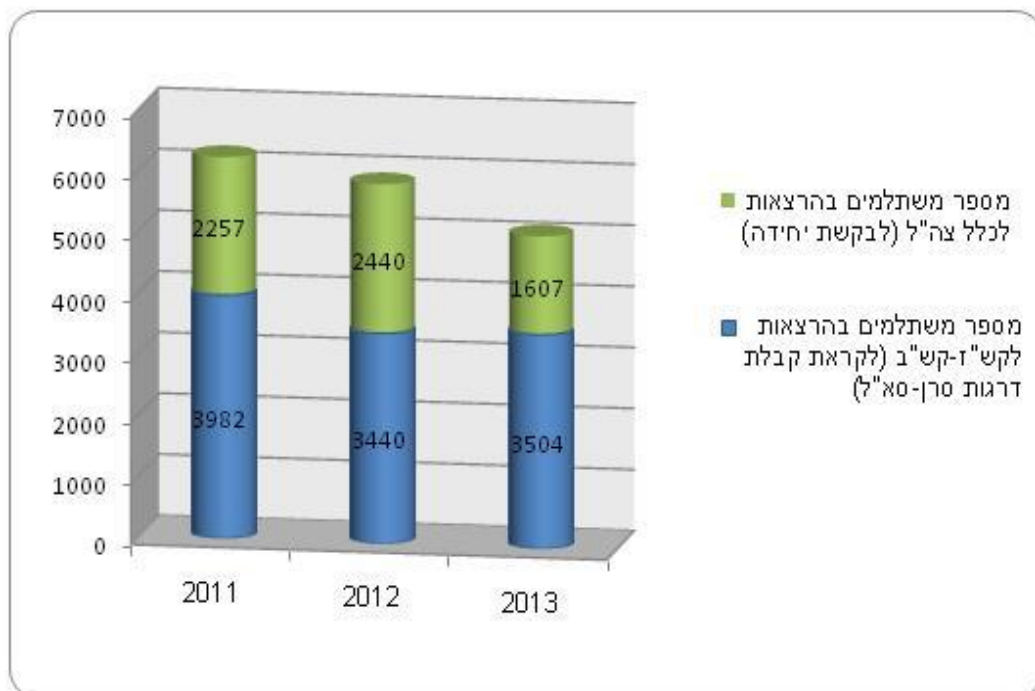
התפלגות שעות הרצאה בבית הספר למשפט צבאי לפי קהל היעד

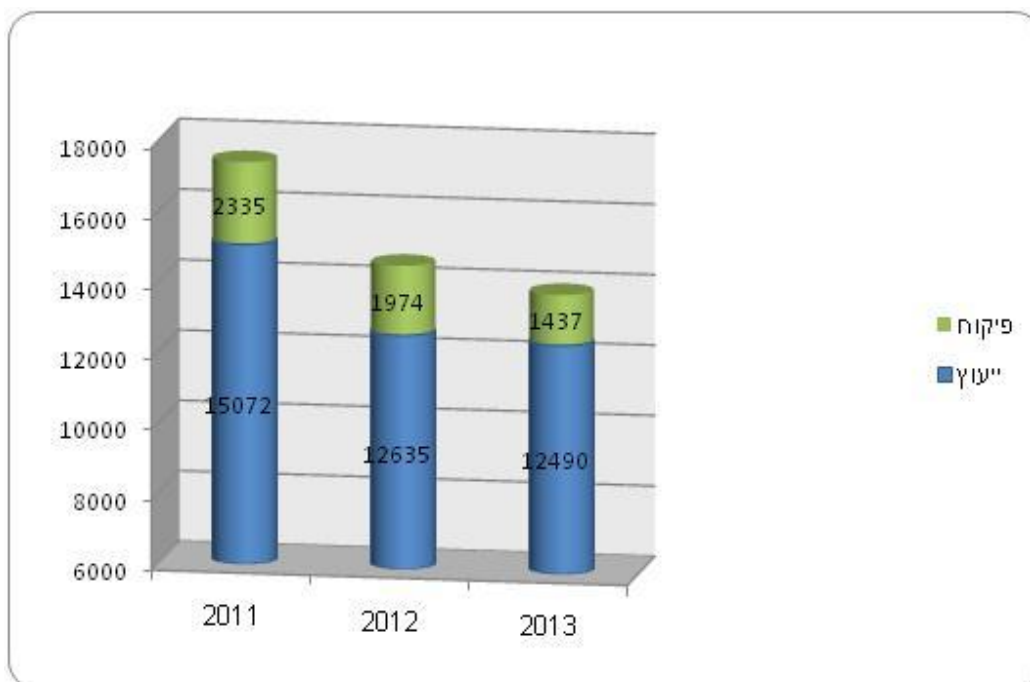
התפלגות שעות הרצאה לכלל צה"ל לפי תחומי ההרצאה

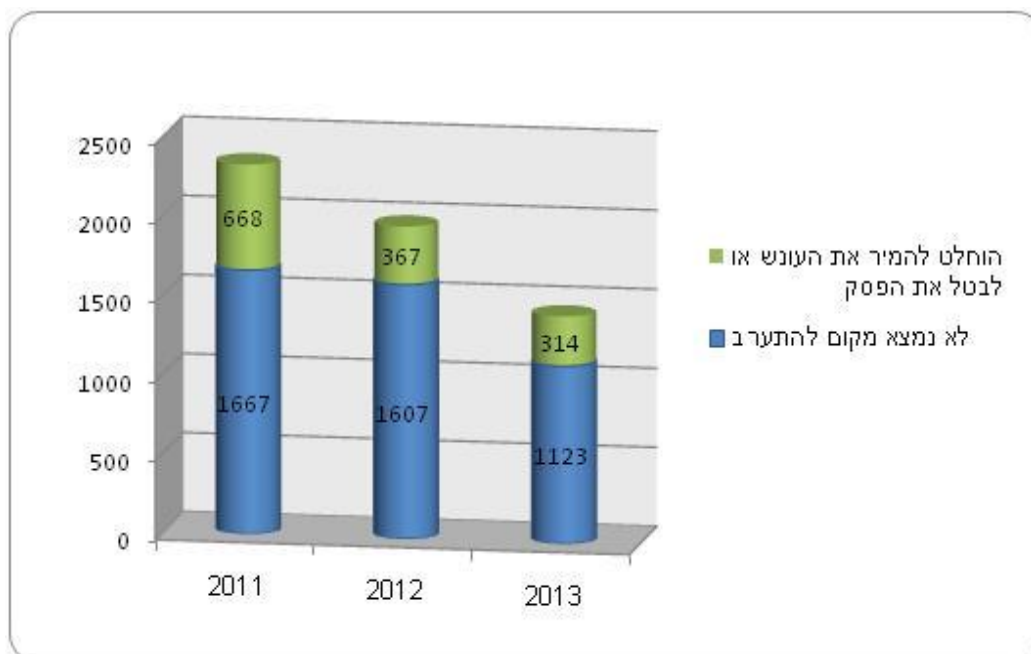
מספר משתלמים בהרצאות מדור הדין המשמעתי בהשוואה רב-שנתית

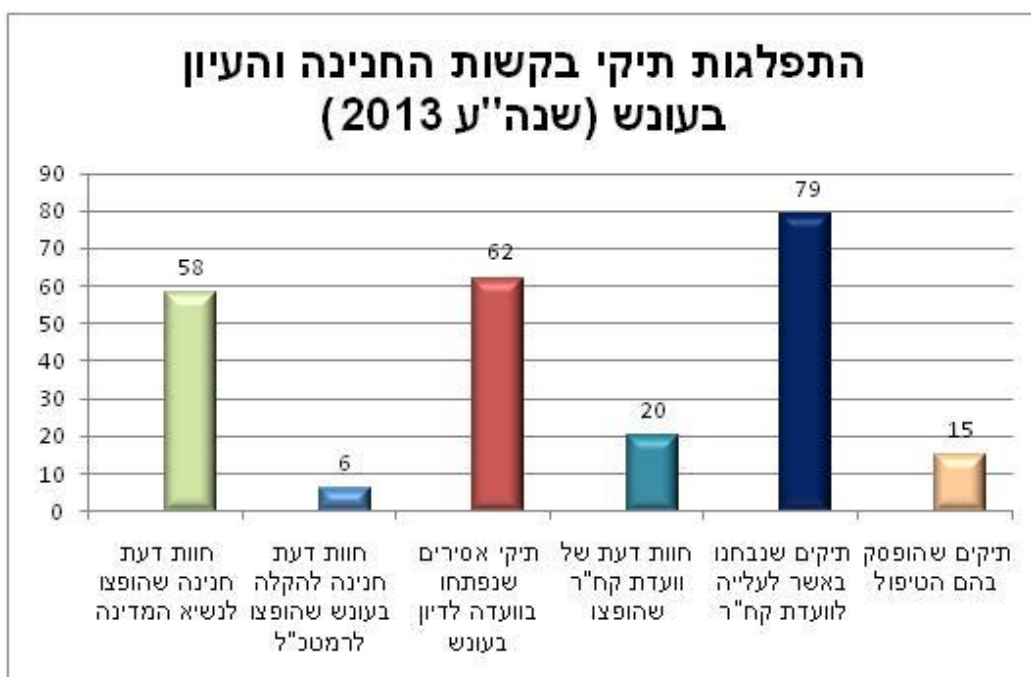
נתוני פיקוח וייעוץ של מדור הדין המשמעתי בהשוואה רב-שנתית

פילוח נתוני פיקוח בהשוואה רב-שנתית

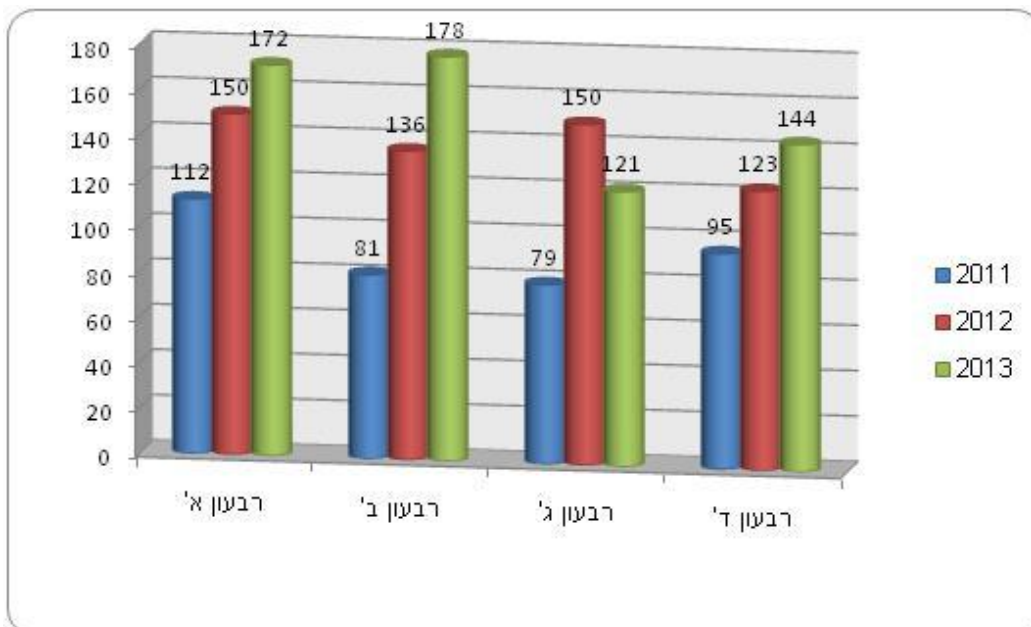

התפלגות תיקי בקשות החנינה והעיון בעונש בשנת 2013

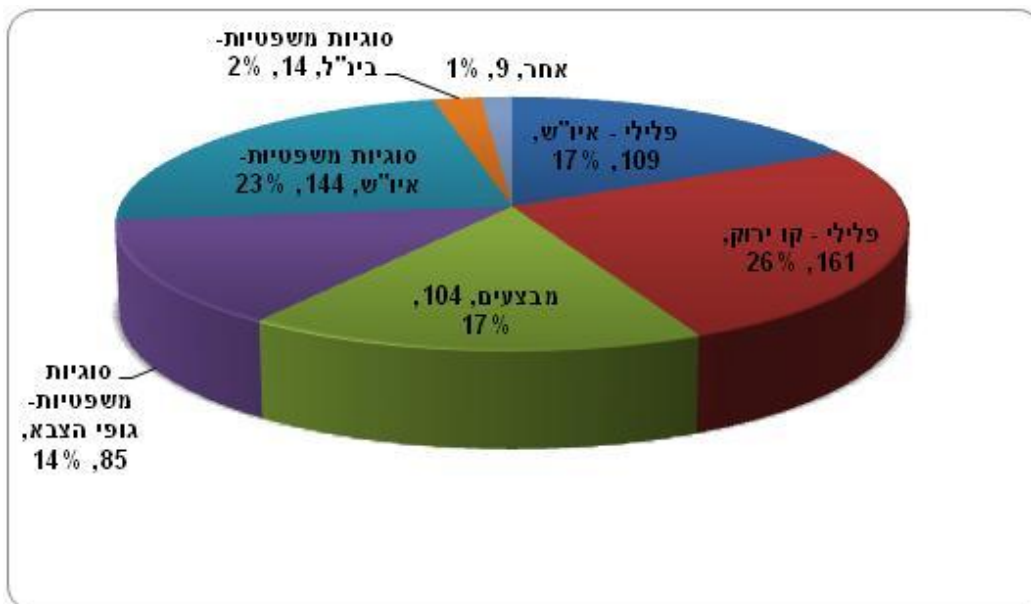

מדור דוברות וקשרי הציבור

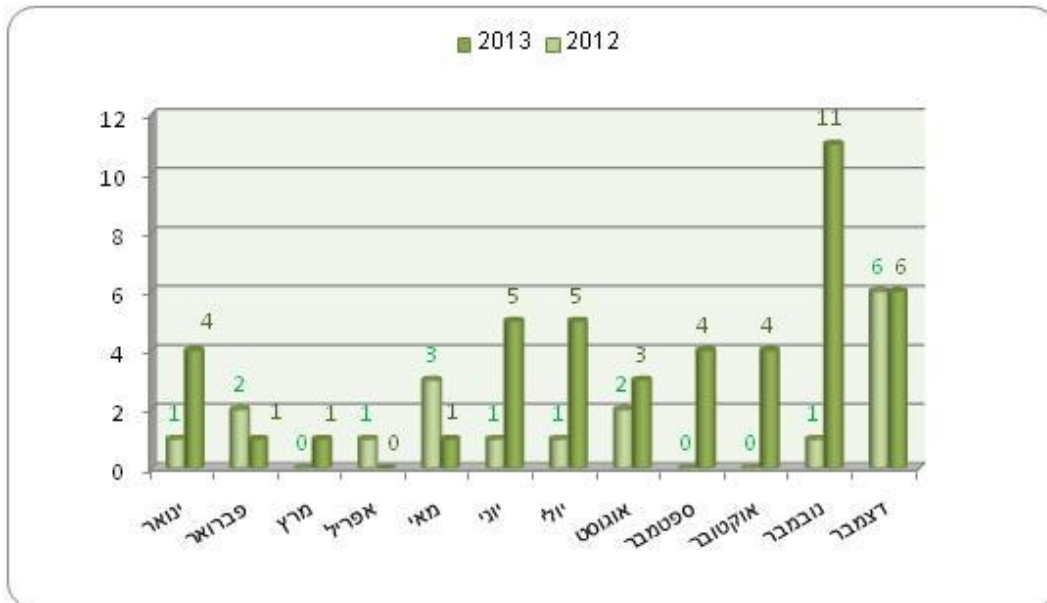
מספר השאלות בחלוקה רבעונית בהשוואה רב-שנתית

נתוני שאלות - כמות השאלות ואחוזי פניה לפי נושאים בשנת 2013

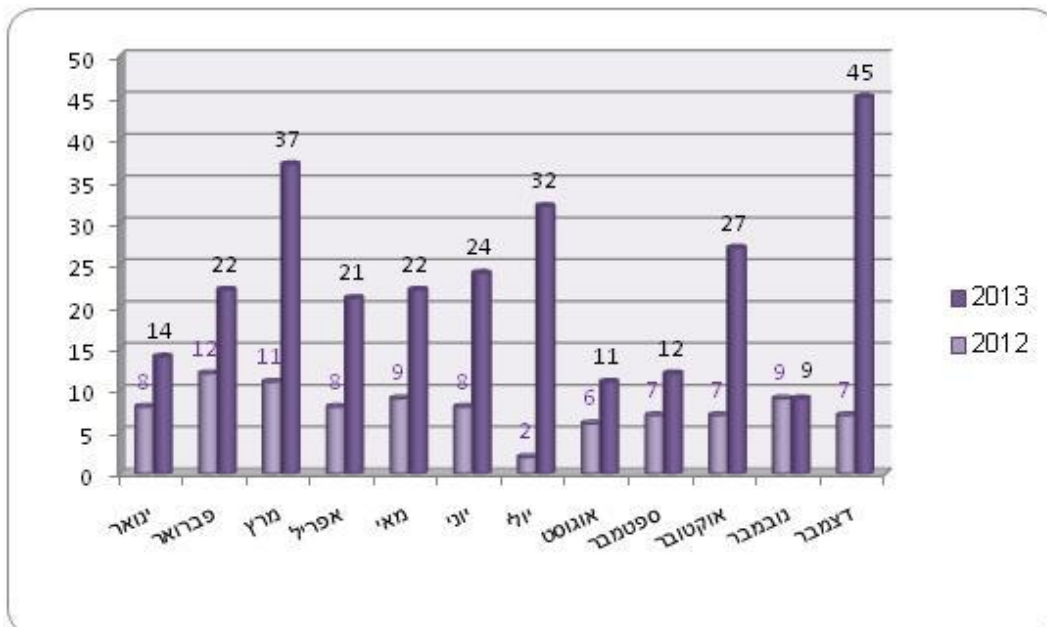

מספר בקשות לפי חוק חופש המידע בחלוקה חודשית בשנת 2013 לעומת שנת 2012

מספר הפניות לקיום ראיונות, שיחות רקע והרצאות לגורמי חוץ בשנת 2013 לעומת

שנת 2012

חזון היחידה:

הפרקליטות הצבאית - ארגון לומד ויזם, פורץ דרך ומוביל בכל תחומי עשייתו. הפרקליטות הצבאית תטמיע את שלטון החוק בצבא כערך מרכזי ותוביל את צה"ל להצלחה מלאה בכל חזית משפטית, בזכות אנשיה הפועלים כאיש אחד, ברעות וענווה, ישרה ודוגמא אישית, פתיחות ושיתוף מפקדים.

יעדי היחידה:

שיפור המוכנות למצבי חירום

- מערך הייעוץ האופרטיבי - כשיר ומוכן למימוש ייעודו.
- יצירת רציפות תפקודית של כלל היחידה בשעת חירום.
- הטמעת דיני הלחימה בדרג המפקדים המעורבים בלחימה.
- שילוב ההיבטים המשפטיים בכלל תהליכי העבודה בצבא שעניינם היערכות לשעת חירום.

הגברת השיתוף הפנים ארגוני

- חיזוק הלכידות החברתית ביחידה.
- העמקת תהליכי שיתוף הידע ושיתופי הפעולה בתוך המחלקות ובין המחלקות.

מתן שירות משפטי איכותי ובזמן

- הגדרת עיסוקי ליבה, סדרי עדיפויות וקבועי זמן, ומימושם.
- שיפור המקצועיות לצד יישום גבון ומושכל של עקרון המעבריות.
- שיפור העמידה בלוחות זמנים וחיזוק תהליכי הבקרה.

פיתוח המשאב האנושי וטיפוחו

- חיזוק הפן הניהולי-פיקודי בקרב הקצנים ביחידה.
- שיפור תהליכי השיבוץ והאיוש, וצמצום חוסר הוודאות בתהליך.
- השקעה בפרט, בדגש על חיילי החובה.

הטמעת תרבות ארגונית של למידה ויוזמה

- הטמעת תרבות של תחקיר והפקת לקחים, חניכה ופודוסים לשיפור.
- יצירת מנגנונים לשיפור הידע והזרקה הארגוני ויישומם.
- חיזוק תהליכי הביקורת ביחידה והטמעתם.

